tū ex ſuppōne naturaliū ꝑncipioꝝ.ma
gis aūt rpugnat rōni ꝙ aliqs vene
reis vtat nō ſolū ꝯ illud ꝙ ꝯuenit ꝑ
li generāde ſ; ēt cū iniuria ꝑximi. Et
iō fornicatio ſimplr minima ē īter ſpēs
luxurie. Adulteriū ꝟo grauiꝰ ē ꝙ̄ ſtu
prū. q: maioꝛ iniuria fit in abuſione
mulierꝫ alteriꝰ ptāti ſbiecte quātū ad
vſū generatiōis ꝙ̄ ſubiecte ad ſolā cu
ſtodiā. vtrūqꝫ aūt aggrauat̄ ꝑ violen-
tiā. ⁊ iō raptꝰ ꝟgis ē grauioꝛ ꝙ̄ ſim-
plex ſtupꝛū: ⁊ raptꝰ vxoꝛis ꝙ̄ adulte-
riū. Hec ēt oīa aggrauant̄ ſm rōnē
ſacrilegij qn̄. ſ. ꝑſona deo ſacrata ra-
pit̄. itē īter pctā ꝯ naturā grauiſſimuꝫ
ē pctm̄ beſtialitatis vbi nō ſuat̄ debi
ta ſpēs. Poſt h̄ aūt ē viciū ſodomiti-
cū vbi nō ſuat̄ debitꝰ ſexus. poſt hoc
aūt ē pctm̄ moliciei ex eo ꝙ non ſuat̄
debitꝰ modus ꝯcubēdi. magis auteꝫ
ſi nō ſit debitū vas ꝙ̄ ſi nō ſit debitꝰ
modꝰ. Miniꝰ aūt īter pctā ꝯ naturā ē
pctm̄ moliciei qḋ ꝯſiſtit in ſola emiſ-
ſione ſemis ſine ꝯcubitu ad alteꝝ. Et
ḋ iſta matia h̄ꝛ. xxxij. q. vij. adulteriū
4 ❡ Utrū ꝯſenſus in delectationē. ſ. co
gnitiōis carnalis abſqꝫ h̄ ꝙ ꝯſentia
tur in actū ſit moꝛtale. R. ſic. de q̄ vide
s̄. Delectatio. §. i.

M Aleficiatus. De hoc dictū ē ſupra
Impedimētū. xxv. §. xviij. ⁊. xix. Et
an maleficiū poſſit tolli ꝑ aliud. vide
ibi. ⁊ ſi q̄ras qualiter demōes poſſint
vexare hoīes: ꝙ ſi poſſint adinuicem
h̄re copulam. R. pe. ḋ pallu. in. iiij. ꝙ
hoc pōt fieri mltiplr. Pꝛio ex hoc ꝙ
demō ē ſpūs h̄ñs ptātē ꝯ creaturā coꝛ
poralē ad motū localē ꝓhibēdū vl̄ fa
cienduꝫ. vn̄ pōt coꝛpa īpedire ne ſibi
mutuo appꝛopiquēt directe vel indi-
recte ſe iterponēdo īter eos coꝛpe aſſū
pto. ſcḋo pōt īflāmare ad factū illō: vl̄
refrigerare ab actu illo adhibendo oc
occulte ꝟtutes q̄s optime nouit ad h̄
validas. Tertio turbādo imaginatiuā
fantaſiā: ⁊ eſtimatiuā q̄ reddat mulie-
rē exoſam. Quarto ꝓhibēdo directe
rigorē mēbꝛi. ſicut ⁊ motū localē cu-
iuſcūqꝫ organi. Quinto ꝓhibēdo miſ
ſionē ſpiritū ad mēbꝛa in qbꝰ ē ꝟtꝰ
motiua q̄ſi iterclud ēdo vias ſeminis:
ne ad vaſa gn̄ationis deſcēdat: vl̄ ne
ab eis ꝓcedat: vl̄ ne excidat̄: vl̄ ne emit
tatur. idē. Arch. ſ.

M Anumiſſio ē datio libertatꝫ. nā
q̄diu qs in ſuitute ē: manui. et
ptāti ſuppoſitꝰ ē. Manumiſſus ꝟo li-
beratꝰ ē. iſti. de liber. i ꝑn. ⁊ manumiſ
ſi dn̄r liberti ḋ qbꝰ. s̄. Libertꝰ in ꝑn.
❡ Quis pōt manumittere. R. manu- 1
mittere pōt dn̄s q ē maioꝛ. xx. annis:
niſi alś nō h̄ēat admiſtrationē vt furi
oſus ⁊ ꝓdigꝰ. Mioꝛ ꝟo. xx. manumit
tere īter viuos nō pōt niſi ex cā. Et tūc
ſi ē maioꝛ. xvij. ānis. C. q manumit. nō
poſ. l. ſi minoꝛ. Sꝫ in vltia volūtate pt
teſtari. ſ. poſt. xiiij. ānū. C. q manumit.
nō poſ. auc. ſꝫ hodie. Itē epſ pt manu
mittere ſuos eccl'ie bene meritos. xij.
q. ij. ſi q̄s. pōt ēt alios nō bn̄ meritos.
dū tn̄ det eccl'ie ꝓ vno duos eiuſdē me
riti ⁊ peculij. xij. q. ij. epſ q mācipiuꝫ.
Et ſm. ꝟꝟ. itelligi dꝫ ꝙ det de ſuis bo
nis ꝓpꝛiis: non de rebꝰ eccl'ie. Itē pōt
manumittere cā ꝓbatiōis. xij. q. ij. cū
redēptoꝛ. qḋ intelligi pōt de bn̄meritꝫ
Itē abbas nō pōt manumittere ſeruū
monaſterij niſi de ꝯſenſu epī ⁊ mona
choꝝ. di. l. liij. abbati: niſi ſit ꝯria ꝯſue
tudo extra. de his q̄ fi. a p̄la. ea noſcit̄.
Itē ſuus cōis pluriū mānumitti pt ab
vno. Sꝫ debꝫ manumiſſoꝛ alios ſua-
re idēnes. C. de cōi ſer. ma. l. i. ⁊ no. ꝙ
nō valet mānumiſſio i fraudē creditoꝝ
facta. C. q manumit. nō poſ. l. i.
❡ Qualr fieri dēat manumiſſio. R. 2
multis modis. aliqn̄ in eccl'ia ſb̄ aſpe
ctu epī ⁊ plebis: ⁊ dꝫ de h̄ fieri ſcriptu
ra ad cautelā futuri. C. de his qui in ec.
ma. l. i. extra de ſer. nō oꝛ. c. i. itē fit. qn̄
q̄ coꝛā iudice: ⁊ dr̄ manumiſſio vindi
cte. nā vindicta appellabat̄ ꝟga pꝛeto
ria cū q̄ tāgebant̄ a p̄toꝛe illi q manu-
mittebant̄. iſti. de libert. §. multꝫ. ⁊ ibi
gl. ⁊ ſiqdē mānumiſſio fiat ad h̄ vt ma
numiſſus oꝛdiet̄ dꝫ poſtꝰ fieri coꝛā iu-
dice eccl'iaſtico q̄ coꝛā ſclari. ar. extra.
ḋ ſer. nō oꝛ. c. i. Itē pt mānumiſſio fieri

in ſecreto.vt dicat dñs.Eſto liber. vel
īter amicos vel p epl̃am vl̃ p teſtm̃ vl̃
q̃libz vltimā volūtatē.itē pt fieri die-
b⁹ feriatis.itē tā de die q̃ȝ de nocte. et
a iudice non p tribunali ſedēte.d.§.
mit]. Inſup hui fiūt liberi p alios mo
dos q̃ȝ p māumiſſionē. q̄s vide.j.lu⁹.
i.§.fi. Pnceps q̄ȝ ſola volūtate manu
mittere pt.C.ď cōi ſer.ma.cum apud.
3 ℂ In qb⁹ ꝯſiſtit iuſpatronatus.R̷.vt
no.i.l.fi.C.ď bo.liber.in gl.mītis mo
dis fit. Priovt nō ꝓpōat turpē actōez
aut exceptōez aduerſus pronū.ſcďo re
uerētiā ei dȝ tā faciēdo q̃ȝ n̄ faciendo
Tertio pſtare dȝ ei⁹alimēta ſi al̃s n̄ hȝ
Quarto pron⁹ hȝ ius reuocādi eū in
ſuitutē rōne offenſe cōmiſſe ꝯ̄ ipȝ. qn
to pron⁹ hȝ ius ſuccedēdi liberto. vñ
tenet̃ libert⁹ ei relinq̄re legitiaȝ q̄ ē ter
tia ps ſuoꝝ bonoꝝ ſi i bōis hȝ pluſq̃ȝ
cētū aurros ꝛ nullos liberos hȝ cū de
cedit. Si vo min⁹ q̃ȝ cētū aureos hȝ i
ſbſtātia n̄ tenet̃ ei aliq̄d relinq̄re ꝙ ſi
mortu⁹ fuerit ab ītestato nullo libero
rū relicto ſic ſuccedet in totū vide ēt i
ſti.ď ſuc.liber.§.ſȝ nr̄a ꝯſtitutione.

Matrimoniū.i.cōiter q̄d ſit: R̷. ē vi
ri.ꝛ mulieris cōiunctio indiuiduā
vite ꝯſuetudinē retinēs. Dicit̃ ꝯiūctio
ſ.aioꝝ ꝛ mr̄imonial̃.' Indiuiduā ꝛc.
Intelligit̃ ſm.do. ď mr̄imonio cōſū-
mato p copulā carnalem: q꞉ añ pñt ſe
parari: vt dictū ē.ſ.ipedimtū.i.§.i. itē
ītelligit̃ ď mr̄imonio fideliū. q꞉ matri
moniū in fideliū pōt ſeparari: vt dictū ē
ſ.ipedimentū.viiij.ſ.vij.
1 ℂ An aūt papa poſſit diſſoluere mr̄i
moniū ꝯſūmatū p copulā iter fideles
vide.j.Papa.§.ij.
2 ℂ Unde dr̃ mr̄imoniū. R̷.ſm Rai.dr̃
q̄ſi matris muniū.i.offm̄: q꞉ dat mulie
rib⁹ eē matres. ꝛ iō magis denoiat̃ a
matre q̃ȝ a patre: qm̄ in eo plus appa
ret mr̄is offm̄ q̃ȝ patris.
3 ℂ Utruȝ mr̄imoniū ſit ſacr̄m. R̷.ſm
Tho.in.iiij. Sacr̄m iportat remediū
ꝯ̄ pctm̄ p ſenſibilia ſigna. ꝛ cū hoc in
ueniatur in matrimonio iter ſacr̄a cō
putat̃ ꝛ forma hui⁹ ſacr̄i ſūt vba: ſeu

ſigna qb⁹ ꝯſēſus mr̄imonial̃ exprimit̃.
ℂ Qñ mr̄imoniū fuit iſtitutū. R̷.ſm 4
Tho.mr̄imoniū ſȝ ꝙ ordiat ad ꝓcre
atiōez plis q̄ erat neceſſaria ēt pctō n̄
exñte inſtitutū fuit añ pctm̄ ade. Sed
ſm ꝙ mr̄imoniū pbet remediū ꝯtra
vuln⁹ pci ſic iſtitutū fuit poſt pcm̄ tpe
leg] nature ſm aūt dtermiatiōez pſo-
naꝝ iſtitutionē habuit in lege moyſi.
ℂ Que ſūt cāe iſtitutiōis mr̄imonij. 5
R̷.ſm Ray. due ſūt pncipales.ſ.ſuſce-
ptio ſobolis educāde ad cultū dei: geñ.
pmo. Creſcite ꝛc. Et vitatio fornicatio
nis pme coꝝ.vij. Scďarie vero multe
ſūt vt qñq̃ȝ pacis reformatio: pulchri-
tudo vxoris: diuitie ꝛ hmōi.
ℂ Nūq̄d tȝ mr̄imoniū nō factū cā p- 6
lis ſȝ pp ſecūdarias cās nūc dictas pu
ta pp pulchritudinē: diuitias ꝛ hmōi.
R̷.ſm Rai.ſic.ſufficit eni ꝙ cōtrahere
intendūt ꝛ ꝯſentiunt p vba de pſenti
xxxij.q.ij.ſolet: deut̃.xxi. Si vider] mu
lierem pulchram ꝛc.
ℂ An aūt talis ꝯtrahens pncipaliter 7
pp pdictas cās: puta pulchritudinē: di
uitias ꝛ hmōi peccet mortaliter. Qui
dam dicunt ꝙ ſic. ſicut ſi qs pncipalr̃
baptizaret pp ſanitatē vel queſtū faci
endum nō curans de gr̃a baptiſmali.
nō eſſet hoc ſine ꝯtemptu ꝛ iniuria ꝛ
irreuerentia ꝛ abuſu ſacr̄i. Sȝ Arch.
ſ.dicit ꝙ iſta ſnia ē multū dura ꝛ mt̃
tos inuolueret: ꝛ vr̃ eē ꝯ̄ illud qď hr̃
iij. Re.i.c.vbi dauid. Abiſay ſunami-
tē duxit in vxorē vt ſolū calefaceret eū
ꝛ nō ſpe plis: nec timore fornicatiōis
q꞉ nō cognouit eā: nec tm̄ peccauit. ad
dit tm̄ arch.ſ.ꝙ dato ꝙ ꝯtraheret pp
voluptatem pncipaliter eſſȝ peccatuȝ
mortale: nō tm̄ cognoſcere pp volupta
tē eſſȝ mortale: dūmō nō eſſe facturus
cū alia: q꞉ nō eſt ita dānabilis abuſus
rei cōis: ſicut rei ſacre: ſicut bibēs cum
cipho cōi pp voluptatē nō eſt in ſe niſi
veniale. ſȝ nō pp hoc ſequit̃ ꝙ portās
calicē ad tabernā ad bibendū pp volu
ptatem qn peccet mortaliter: ꝛ hoc p
pter abuſum rei ſacre. Qui aūt ꝯ̄hit
matrimoniū per verba ď pñti pp finē

indebitũ abutiť re ſacra:qꝛ eſſētia ſa-
cramēti ibi cõſiſtit. Sed q̇ cognoſcit
vxoꝛē ſuā ſine indebito abutiť re non
ſacra.i.muliere:qꝛ eſſentia ſacramenti
tranſijt vnde nõ adeo peccat. Et eſt ar.
ꝙ ſi iudex pena pecuniaria punit ma
leſactoꝛes:dũm̄ eēt alˀs punitur⁹ ſȝ q̄rat
pecuniā nihil cogitans ḋ actu ꝛ de iu
ſticia dũ tñ ñ ſit factur⁹ iniuſte:non ē
veniale.nā ſi pponeret expſſe vl' expli
cite pecuniā:nõ eēt excuſat⁹ a moꝛtali
ꝛ'no.hoc ꝑ iſtis dominis tpalib⁹ q̇ pu
niũt pecuniaľr delicta ſuoꝝ ſbditoꝝ
nā ſi hoc faciũt pncipaliter ꝑꝑ cupidi-
tatē alˀs nõ facturi nec punituri per p̄
dicta peccant moꝛtaliter.
8 ℂ An aũt ꝯhēs mr̄imoniū i peccato
moꝛtali peccet moꝛtaľr.ꝶ.Pe.ḋ pal.
in.iiij.dicit ꝙ ſic.dato ēt ꝙ eēt ꝯtritus
ꝛ ſic h̄ȝ eũ requiriť vltra ꝯtritiõeȝ ēt con
feſſio. aliũs tñ vř ꝯſiliũ qḋ eſt cõtuſ.
9 ℂ Que ſũt bõa mr̄imonij.ꝶ.ſũt pn-
cipaľr tria.ſ.fides:ꝑles:ꝛ ſacr̄m. i fiḋ
attēdiť ne cũ alio: vel alia ꝯmiſceať.
In ꝑle vt amāter ſuſcipiať:ꝛ religioſe
educeť.In ſacr̄o.vt mr̄imoniũ ñ ſepe
tur ꝛ p̄dicta tria adeo ſunt ſbſtātialia
ꝯiugio ꝙ ꝯditio ꝯ̄ aliqḋ iſtoꝝ appoſi
ta viciat ꝯ̄ctũ mr̄imonij extra de ꝯdi.
appo.c.fi.ꝛ ibi Pa. põit regulā i mā
mr̄imõij:ꝙ oīs ꝯditio appoſita ꝯ̄ ſub
ſtātiā mr̄imõij viciat mr̄imoniũ: ꝛ ñ
viciať.ꝛ põit exēplũ de eo qḋ accidit i
facto.Quidā hn̄s ſuſpitionē de in cõ
tinētia futura mulieris ꝯ̄xit ſecũ cum
cõditiõe:ꝙ ſi ꝯmitteret adulteriũ lice
ret ſibi recedere a mr̄imonio ꝛ aliam
ducere.certe ñ eſt ibi mr̄imonium.
10 ℂ Utꝝ intētio ñ ſuādi fidē viciet mr̄i
moniũ:nõ hn̄s ꝓpoſitũ ſuādi ſȝ adul
terādi.nihilomin⁹ tȝ mr̄imõiũ: dũm̄
hoc nõ deducať in pactũ. Si āt dedu
cať in pactũ vt ꝙ liceat adulterari:vel
ꝙ ꝓſtituat vxoꝛē ñ ꝯ̄hiť mr̄imoniuȝ
c.fi.de condi. ap.
11 ℂ Utꝝ intētõ ñ exigēdi debitũ viciet
mr̄imoniũ.ꝶ.Pa.in.c.cõmiſſũ.extra
eo.ꝙ ñ dũmõ hoc ꝓpoſitũ ñ deducať
in pactũ expreſſum.Et ſic intellige.d.
c.fi.Et ex hoc innuitur ꝙ inter beatã
v̄.ꝛ ioſeph fuit verũ mr̄imoniũ: licet
beata.v̄.animo in copulā nõ cõſenſe
rit.Et h̄ facit ad.q.q̄tidianā.nā multi
hn̄tes filios ex cõcubinis.ꝛ amoꝛe ꝑ
lis legitimā de inducũtur in articulo
moꝛtis cũ oīno deſperēt de ſalute ꝛ de
moꝛte ſint ſecuri ad ꝯ̄hendũ cum illis
mr̄imoniũ:nũqd iter eos ſit veꝝ mr̄i
moniũ cũ nõ videať ꝯſenſus in copu
lam. Et certe ꝑ p̄dcā vř dicēdũ ꝙ ſic.
ℂ Utrũ intētio nõ hn̄di ꝑlē excludať 12
mr̄imoniũ.ꝶ.ſm pe.firma intētio ꝑlē
euitādi excludit mr̄imoniũ. Dico ma
xime ſi deducať in pactũ: ſȝ tñ inten-
tio nõ educandi ꝓlē nõ excludit.
ℂ Que ē dr̄ia iter mr̄imonium legiti 13
mũ ꝛ ratũ.ꝶ.ſm Rai.mr̄imoniũ le-
gitimũ ꝛ nõ ratũ ē.qḋ legali tantũ in
ſtitutiõe vel ꝓuincie moꝛib⁹ iter infi-
deles ꝯ̄hiť.qḋ ideo dř nõ ratũ: qꝛ ſine
fide tantũ. Ratũ v̄o ꝛ nõ legitimũ eſt
qḋ iter fideles ꝛ legitimas ꝑſonas: ſȝ
ſine legitima ſolēnitate ꝯ̄hiť. Quod
dā v̄o ē legitimũ ꝛ ratũ: qḋ inter fide
les ꝛ legitimas ꝑſonas ꝛ cum legiti-
ma ſolēnitate ꝯ̄hitur.
ℂ Utrũ ꝯcubitus ſit de itegritate ma 14
trimonij.ꝶ.ſm Ri.in.iiij. ꝙ mr̄imo-
niũ dupľr põt ꝯſiderari. Aut q̄ntũ ad
eius ꝑfectionē p̄mā:q̄ ē ꝑfectio eētia
lis: ꝛ ſic carnalis copula nõ ē de eius
itegritate:qꝛ ſine ea ē mr̄imoniũ ratuȝ
Aut q̄ntũ ad ei⁹ ꝑfectionē ſcdaȝ q̄ ē ꝑ
fectio aliq̄ mõ accñtalis: ꝛ ſic copula
carnaľ ē de ei⁹ itegritate:ꝑ illā.n.effici
tur mr̄imoniũ ꝯſũmatũ. Sicut dř ꝙ
puer ꝑ eius deductionē ad q̄ntitatē per
fectā:efficiť vir ꝯſũmatus: q̇ tñ puer
exn̄s totā h̄ȝ ſuā ꝑfectionē in eē p̄mo:
q̄ reſpicit hoīs eſſentiam.
ℂ An aũt appellatione viri ꝛ vxoꝛis 15
veniāt ſpõſi q̇ ſolũ ꝯ̄xerũt mr̄imoniuȝ
ꝑ v̄ba de p̄nti abſq; carnali copula.ꝶ.
Pan.in.c.ex publico.de ꝯuerſione cõ
iu.ꝑ tex.illũ dicit ꝙ appellatiõe viri ꝛ
vxoꝛis intelligiť de his q̇ mr̄imoniuȝ
ꝯſumauerũt:nõ aũt de his q̇ ſolũ ꝯ̄xe
rũt ꝑ v̄ba de p̄nti. Qḋ facit ad.q. in

qna alѕ in ciuitate ſenaꝝ dicit ſe cōſu
luiſſe. Statuto illiꝰ ciuitat] cauet: ꝙ
vxore decedēte ſine filijs maritꝰ lucre
tur dimidiā ptē dot]. Cōtingit iuuenē
ꝯtraxiſſe mr̄imoniū ꝑ ꝟba de pn̄ti cū q̄
dā puella ꝛ mr̄imōio n̄ ꝯſūmato puel
la deceſſit. q̄rebat vtꝝ ſpōſus dēret lu-
crari dimidiā dot]. Multi dixerūt ꝙ
ſic. fundātes ſe. qꝛ mr̄imoniū dr̄: ꝛ ꝯiu
ges appellāt īteruenīete ꝯſenſu ꝺ pn̄ti
nā ꝯſenſus facit mr̄imoniū. xxvij. q. ij.
ſufficiat. Itē nō poſſunt tales dici ſpō
ſi cū reſiſtat ethimologia vocabuli. di
cūtur eni ſpōſi q̄ſi ꝓmiſſi a ſpōdeo. es
Sꝫ ea q̄ ꝯtxit ꝑ ꝟba de pn̄ti nō pt dici
ꝓmiſſa: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō ꝯgruē appellatur
ſpōſa. Sꝫ i ꝯtriuꝫ facit ſingulariter ille
tex. ex publico. nā cū appellatiōe mr̄i
monij ꝛ ꝯiuguꝫ q̄ſꝗ itelligat de mr̄i
mōio ꝯſūmato: ꝛ de his q mr̄imōiū
ꝯſūmauerūt. ꝛ tale mr̄imoniū dr̄ ma
gis firmū. ḡ in hac mā odioſa vbi ſpō
ſa ſine cā ꝑdit dimidiū dotis: dēmus
itelligere ꝟba i potiori ſignificato. ar.
§. ſꝫ q̄tiēs iſti. de iure natu. Itē ex cō
vſu loquēdi niſi ſpōſa ſit cognita. non
amittit nomē ſpōſe. ꝓ h̄ tex. i. d c. ex
publico. ibi a viro deſpōſata. ad h̄ ēt
facit: ꝙ vbi i lege nō exꝓmit cā dēmꝰ
cām legis ꝯiecturari. ꝛ ad eiꝰ limites
reſtrigē ꝛ āpliare diſpoſitōꝫ legis: iux
ta theoricā doc. in. l. n̄ dubiū. C. ꝺ legi.
Sꝫ cā deferēdi tale lucrū marito non
potuit eē alia q̄ꝫ ꝑꝑ nimiū ſūptū quē
maritꝰ faciti ducēda vxorē ad domū:
q̄ cā ceſſat in ſpōſa nōdū traducta ad
domū viri. ꝛ ꝑ ꝯn̄s dꝫ ceſſare diſpoſi-
tio ſtatuti. Nā ſi lucrū ꝯtingēt ꝑꝑ affe
ctū ꝯiugalē. ſtatutū dediſſꝫ ꝯſimile lu
crū vxori ꝑ mortē mariti. vn̄ ſi lucrū
eſſet ꝑiter vtriꝗ cōe. tūc bene crederē
ꝙ cōprehēderētur ſb̄ ꝟbis ſtatuti ſpō
ſus ꝛ ſpōſa ꝑ ꝟba de pn̄ti. Et ſic itelli
gerē. l. deo nobis. C. de epi. ꝛ cle. Unū
tn̄ ſemꝑ notabis ꝙ in materia larga
appellatiōe mariti ꝛ vxoris veniūt ēt
ſpōſi ꝑ ꝟba de futuro. vt ſingulariter
ꝓbat in. l. nō ſine. C. de bo. ꝗ li. Sed
Bar. in. l. nihil. ff. rerū amo. in termi-
nis q̄ōnis ꝓpoſite tꝫ ꝯtrā: dūmō mr̄i
moniū fuerit ꝯtctū ꝑ ꝟba de pn̄ti: ēt ſi
cū ea nō habitauerit. allegat ad h̄. d. l.
nihil idē vr̄ tenē bal. i. l. deo nobis. C.
de epiſ. ꝛ cle. lꝫ ꝯtriū teneat i. l. nō ſine
C. de bo. ꝗ lib. Ei. āt in. l. vnica. C. de
rei vxo. act. vr̄ tenē opi. pa. ꝛ dic̄ ꝙ ta
le ſtatutū ē ferrarie. ꝛ h̄ ſcm̄ fuit ꝑꝑ ex
penſas quas facit maritus in vxore ꝛ
propter nuptias.

Additio. Idē tꝫ Sali. in. l. cū in
te. C. de dona. an̄ nup.
ꝛ dicit ſe ita ꝯſuluiſſe vna cum multis
apud florētiā. Sꝫ Ange. de are. inſti.
de actio. §. fuerat. dicit ꝙ lꝫ opi. Sali.
de mera ſubtilitate iur̄ ſit ꝟior tn̄ aliā
ptē gl. ordi. in. l. ea q̄ ls. ij. ff. ad muni.
ꝛ bar. ꝛ bal. ſaluaret ꝛ in pratica potiſ
ſime ſꝫ ꝙ ait rapha. i. ꝺ. l. nihil. Si iā
maritꝰ an̄ mortē vxoris ceperat ſuſti
nere onera mr̄imonij in veſtibꝰ ꝛ alijs
vt docet experiētia. Et q̄uis iſta expen
ſa ꝛ dānū mariti nō ſit tantū q̄tū eēt
lucrū dotis: tn̄ integrā medietatē dot]
dꝫ lucrari ꝛ hēre. ar. l. creditor. §. ſi in
ter maritū. ff. māda. q ē bonus tex. ſic
ecōtra poſſet ꝯtingere marito ꝙ dot]
fructus vel ēt dimidia ꝓꝑetatis dotis
nō ſufficerēt ad onera mr̄imōij inco
hādi ſiue iā incohati ꝛ copula carnali
ꝯſūmati. ar. c. ſalubriter. de vſuris. Et
tn̄ maritꝰ dꝫ ſuſtinē itegra onera mr̄i
monij. l. ꝓ oneribꝰ. C. de iure do. igitur
ꝛc. Un̄ h̄ pēdet a fortuna: igit̄ vr̄ mari
tus emiſſe iſtū cāum ſiue aliū. l. in vē
ditiōe ꝛ. l. ſi. ff. de actio. emp. Si āt one
ra aliq̄ vel parua attēta q̄titate dotis
iā maritꝰ nō ſuſtinuerat: ꝛ tūc eēt ma
gis dubiū an deberet lucrari ptē dot]
ex ſtatuto: qm̄ rō mētalis ſtatuti dr̄ eē
vt maritꝰ lucret̄ ptē ꝺ ot] in recōpēſa
tionē onerū matrimonij. l. dotis fructꝰ
ff. ꝺ iur̄ do. Sꝫ ſi paſſus nō fuit onera
vt dcm̄ eſt igit̄ ꝛc. ꝓ h̄ fac̄ gl. nōbil̄ in
l. diuiſiōe. ff. ſo. ma. in ꝯtrū poſſꝫ addu
ci: qꝛ nō ē verū ꝙ dictū lucruꝫ ꝓꝑrie
videat̄ dari in recōpēſationē onerum
qm̄ mulier lucrat̄ donationē ꝑꝑ nupti
as marito ꝑdecedēte: vt in auc. de eq̄.

dolis.§.j.Et tñ nulla onera ſuſtineret
igiť ⁊c.idē tʒ Pau.ď ca.i.l.cui fuerit.
ff.de cōdi.⁊ demō.et dicit ita cōiter te
neri ⁊ vidit ſic cōſuli.lʒ ſali.nixus fue
rit ꝓbare ꝯriū ꝑ multas rōnes q̄ poti⁹
demulcēt aures q̄ȝ hn̄eant ď ſubſtātia.
C.ď dona.añ nup.l.cū in.te.idē tʒ in
ꝯſi.ſuo.cxxiij.incipi.in xp̄i noīe ſeq̄n.
opi.Bar.in.l.nihil.ff.rerū amo.⁊ bal.
ꝗ exp̄ſſe ſic ďterminauit in.l.deo nob
C.de epi.⁊ cle.vbi dicit eē cāum.⁊.l.ſi
fine.C.ď bo.q̄ȝ lib.ac ēt hac rōe q̄ꝛ vbi
ꝟba legis vł ſtatuti locū hn̄t:ſilr ⁊ ip
ſi⁹ legis vel ſtatuti diſpoſitio dʒ locū
hr̄e poſito ēt ꝙ rō motiua legis ꝯdēde
vł ſtatuti q̄ tñ i ipſis ñ fuit exp̄ſſa ceſ
ſet vt ē cāus in.l.ꝓſperit.ff.qui ⁊ a q
bus.Dēmus.n.in dubio ꝟbis ſuire.l.
i.§.ſi is ꝗ nauē.ff.de exer.Nā ⁊ cū ceſ
ſant ꝟba ceſſat ⁊ diſpoſitio.l.hos ac
cuſare.§.oībus.ff.de accu.ď dā.infec.
l.iiij.§.totiēs.Sʒ in ꝓpoſito ſtatutum
req̄rit tria ad h̄ vt maritus lucreť do
tē.ſ.ꝙ mulier q̄ p̄decesſit eēt nupta.
Scď̄o ꝙ p̄deceſſerit ſine filijs ex illo
mr̄imōio.Tertio ꝙ hr̄et dotē ſʒ hic
locū ſibi vendicāt oīa iſta tria.Que āt
fuerit cā ſtatuti cōdēdi ignoram⁹ q̄ꝛ in
ſtatuto nō exp̄mit.Sʒ p̄ſumamus ꝙ
fuerit ꝑꝑ expēſas quas ſolēt mariti fa
cere inducēdo vxorē.Sʒ q̄ꝛ hec cā nō
fuit in ſtatuto exp̄ſſa ſʒ a nobis potius
q̄ȝ a iure p̄ſumpta q̄ſi alia ſub eē non
poſſit ar.C.ď fideicōmiſ.l.q̄ȝuis.cū ibi
non.in glo.non eſt de ipa curandum
poſito ꝙ ceſſaret q̄ꝛ nō eſſent expēſe fa
cte poſtq̄ȝ ꝟba ſtatuti locū hn̄t.vt ē ca
ſus exp̄ſſus in.d.l.ꝓſperit.⁊ Bar.etiā
ſenſit.l.liberoꝝ.ff.de ꝟ.ſig.Et ſi aliud
diceremꝰ ſequereť ꝙ ēt ſi ꝯſumatū eēt
mr̄imoniū:ſi tñ eēnt facte expēſe.ñ lu
crareť:qď ē ridiculoſuʒ dicē.Statutū
n.nō req̄rit vt expēſe ſint facte ad hoc
vt lucreť ſʒ ſolū illa tria:lʒ motū fuerit
ex eo qď fieri ſolʒ.Sʒ certe ſolēt fieri
expēſe ēt añq̄ȝ ducať in p̄paramētis
iuxta no.p Bar.in.l.Lucius ď leg.ij.
de ꝯdi.⁊ demō.l.titio centū.§.ticio ge
nero.Et ꝑ experiētiā videm⁹ tā floren
tie q̄ȝ bononie vbi nō ꝯueniť ad ꝟba
de p̄nti ⁊ annuli dationē niſi ea die q̄
duciť vel p̄cedēti.⁊ tñ oīa p̄paramēta
ſunt facta ⁊ expēſe veſtiū ⁊ iocaliū vt
tota q̄ſi dos ſit ꝯſumpta.Si ḡ vera eēt
opinio ꝯria diceremꝰ maritū lucrari
ēt añq̄ȝ ad ꝟba de p̄nti ꝯuētū eſſet.q̄ꝛ
expēſe ſūt facte hec rō dēret attēdi po
tius q̄ȝ ꝟba ſtatuti.l.ſcire leges.ff.de le
gib⁹.qď eſſet abſonū dicere.vel poſtq̄ȝ
eſſet ꝯuētū ad ꝟba ď p̄nti ſi eadē die
anteq̄ȝ eſſet deducta moreret ⁊ ſic nec
ductio nec carnalis copula eſſent atten
dēde ſʒ ſolū an eēnt facte expenſe vel
nō:⁊ eſſem⁹ ſemp in incerto:qď nō ē
dicēdū ſtatutū voluiſſe poſtq̄ȝ nō exp̄ſ
ſit.ſic ergo ñ eſt curandū an ſit ducta
vel cognita vł nō.Et an ſint facte expē
ſe vł nō.⁊ ꝗ iſta cōſiderāt nō recte cō
ſiderāt.ſʒ ſolū cōſiderandū eſt an eſſet
nupta ꝑ cōſenſuʒ ⁊ ꝑ ꝟba de p̄nti.⁊ ſʒ
cōeʒ vſum loquēdi vxor ⁊ marit⁹ di
cūtur ſtatim ꝙ mr̄imoniū eſt ꝯtū ꝑ
ꝟba de p̄nti vt pʒ in ti.de dona.inter
vir ⁊ vxo.Adde ēt p̄dictis qď notat
Bar.in cōſilio incipiente ſtatuto cōis
ſarzani.vbi dicit ꝙ tale ſtatutuʒ etiaʒ
ꝓcedit in dote ꝓmiſſa non data.
¶ Queriť de alia queſtiōe.Statutū 17
dicit mulier maritata nō admittať cū
fratrib⁹ ad ſucceſſionē p̄ris.Quidaʒ
deceſſit relictis filijs maſculis ⁊ filia
deſpōſata ꝑ ꝟba de futuro.Queritur
nūquid iſta debeat excludi ſucceſſiōe
paterna.R.Panor.ſuper rubrica de
ſpon.dicit ꝙ non ex quo agiť de odio
appellatione maritate nō venit ſpōſa
Secus ſi agereť de fauore.pro hoc bo
nus tex.in.d.l.nō ſine ⁊ vide bonam
gl.inſti.de nup.§.ſi vxor.Idē tʒ Ci.i
dicta.l.nō ſine.Ideʒ Iac.ď are.⁊ pe.
¶ Queritur de alia queſtione notabi 18
li.Statutum ciuitatis diſponit ꝙ con
trahens mr̄imoniū cum filiafam.ſine
conſenſu patris incurrat certā penam
Ticius contrahit contra ſtatutū cōue
nitur ad penam.An iudex eccleſiaſti
cus poſſit inhibere ne ꝓcedat.Solu.
hec.q.fuit diſputata Bononie ⁊ deter

natum fuit ꝙ nõ ꝓut recitat Gemi.
in.c.ſtatutũ el primo de hereticis.lib.
vi. quia iuriſditiones ſunt diſtincte. ꝟ
iudi.nouit. Item q2 ſtatutuȝ eſt vtriꝗ
iuri coſonũ.xxxi.q.ii.honoratur. nec
eſt ſuper ſubſtãtiaȝ matrimonij ſȝ ſu-
per formam cõtrahendi. Itẽ lȝ lex po
ſitiua legeȝ diuinam tollere non poſ-
ſit illam tamen diſtinguit ⁊ modifi-
cat. Item hoc ſtatutum viget quaſi in
omnibus ciuitatibus italie. In ↄ̃triuȝ
facit:q2 poſſet filiafa.virgo vel vidua
eſſe q̃dragenaria vel vltra.vnde vide
retur abſurdũ ꝙ ſine patris cõſenſu ñ
poſſet hẽre viꝝ metu pene. Et negari
nõ põt qn iſte metus impediat mr̃i-
moniũ ↄ̃hendũ directe vel indirecte:
ergo nõ debȝ valere. Et iſtam opinio
nẽ tenet ibi Gemi. Et ꝓ hac opinione
facit qḋ notat Panor.i.c.i.de ſpõ. in
ſimili q̃one. Statuto cauetur ꝙ ↄ̃hẽs
mr̃imonium cũ puella ante.xxv. ãnũ
ſine ↄ̃ſenſu duoꝝ agnatoꝝ incidat in
certã penã.vel ↄ̃hens mr̃imoĩũ abſ꜆
p̃ñtia.x.pſonaꝝ incurrat certã penaȝ.
nũq̃d valeat ſtatutũ. Et Cõcludit pa.
de mẽte Jo.an. ꝙ talia ſtatuta nõ tñt:
q2 ꝑ hoc intimidat̃ matrimoniuȝ qḋ
debet eſſe liberꝝ lȝ Gaſpar de cal.tenue
rit contrarium.

19 ¶ An aũt ↄ̃ſuetudo p̃rie poſſit diſpo
nere circa mr̃imoniũ. R̃.pan.vbi ſu-
pra refert Inn.tenere ꝙ circa ſubſtan
tiã mr̃imonij diſponere nõ põt.ſȝ cir
ca dotẽ forte ꝙ ſic. Do.anto.latius di
cit: ꝙ aut ſtatutũ patrie diſponit circa
ſubſtãtialia mr̃imonij.puta inualidã
do ↄ̃ctum:vel inualidãdo pſonas ⁊ ñ
valet ſtatutũ.vt in.d.c.i. Exquo põt
notari ꝙ leges ciuiles ꝓhibẽtes mr̃i
moniũ inter tutorẽ ⁊ pupillã:rectoreȝ
prouincie ⁊ ꝓuincialem ⁊ inter ſimi
les pſonas:nõ tenẽt. Idẽ tenet Fede.
de ſe.dicẽs ꝙ ſtatuta ⁊ leges laicoruȝ
circa mr̃imoniũ nullius ſunt momẽti
q2 hec materia nõ eſt ꝟ foro ſeculari
ſed eccleſiaſtico. Quñ꜆ ſtatutum diſ-
ponit circa penã erga ſbſtãtialia mr̃i
monij. Et ſi hoc facit apponẽdo penã
de nouo:⁊ ſic inferẽdo dãnũ nõ tenet
vt in exẽplo ſupra poſito. Quñ꜆ ꝟo
ſtatutũ iponit penã auferẽdo lucrũ:
qḋ lex ſecularis attulerat. ⁊ tũc tȝ do.
anto. ꝙ valeat ſtatutũ. Et hoc ſequen
do glo.ordinariã. Jo.an.in.d.c.cũ ſꝫ
leges de here.i.vi. Sed gl. eſt in ↄ̃triũ
xxxvi.q.ii.de puellis.hoc idẽ ſentit Fe.
Et hoc plus placȝ Panor. Quñ꜆ ſta-
tutum laicoꝝ diſponit circa dotẽ ⁊ va
let vt ſupra dicit Inn. Quñ꜆ circa ſo
lẽnitates:⁊ tȝ ẽt do.anto.tũc valẽ ſta
tutũ:⁊ peccãt nõ ſuãtes illã ſolẽnita
tẽ. Sȝ panor.dicit ꝙ doc.ibi nõ loquũ
tur de ſtatuto ſed ꝟ ↄ̃ſuetudine patrie
vñ dicit ꝙ ſtatutũ tale laicorũ eſt nul
lum q2 materia non ptinet ad laicos
Secus de ↄ̃ſuetudine.q2 in ea interue
nit ↄ̃ſenſus epiſcopi ⁊ clericoꝝ.vñ nõ
ſeruantes talẽ cõſuetudiẽm:ſaltem qñ
eſt talis qḋ ex Eius p̃teritione ecclia
reddat̃ incerta de ↄ̃ctu:peccãt mor-
tal̃r. Et ſic ĩtellige dcã doctoꝝ i.d.c.i.

Additio. Et ad plenioꝛẽ decla- 20
tionẽ p̃dictoꝝ q2 doc.
ſunt varij eſt notandũ ꝙ Ang.in quo
dã ↄ̃ſilio incipiẽte. Marit⁹ veniẽs ad
mortẽ prout recitat Alex.de imol. in
l.ſiqua mulier.C.de ſecũ.nup.dicit ꝙ
ſi maritus inſtituit vxorẽ heredẽ que
poſtea infra annũ trãſiuit ad ſcḋa vo
ta ꝑuat̃ hr̃ditate:tanꝗ ingrata ⁊ offẽ
dens aĩum defuncti.nõ aũt q2 durent
pene legales. ⁊ idem ↄ̃ſuluit Bal.in q̃
dã ſuo ↄ̃ſilio. Idẽ vr̃ tenere dñs Alex.
Sȝ Fede.ꝟ ſenis in ſuis cõſilijs vr̃ te
nere oppoſitũ. Dicit eniȝ in ſimili ꝙ
ſi maritus vxori ſue reliqt vſufructuȝ
p̃dij poſt mortẽ mariti que infra an-
num luct⁹ nupſit. Querit̃ nũquid ꝑ-
dat vſũfructũ p̃dij:⁊ cõcludit ꝙ nõ:⁊
exquo ſm canones ⁊ apl̃um nubit li
cite. Si licite ergo iuſte. Si iuſte ergo
peccatũ nõ meret̃.q2 q facit auctorita-
te legis nõ peccat.xxiij.q.iiij.q peccat
ergo ſi nubit cõfiſa de licentia pape:
apl̃i ⁊ canonum:nõ dȝ ſubſtinere ali-
quaȝ infamiã:vel reꝝ iacturam ex eo
ꝙ infra annũ nubit. ⁊ ſic omnes pe-

ne poſite.C.d ſcđis nuptijs.l.i.⁊.ij.ſūt
ſublate:⁊ ſic nō ꝑdit vſūfructū.⁊ hoc
tenet Ac.⁊ glo.ij.q.iij.c.ſi.in.vlti.glo.
Idē Hoſt.Goſ.⁊ Inn. Ideo ſtandū
eſt opi.tantoꝝ patrū:lꝫ qdam vt reci-
tat gl.in.c.ſi.de ſecūdis nup.dicāt ꝙ
ꝓpterea nō euadit penā illaꝫ q̄ꝫ ṗuat̄
antenuptiali donatiōe:q̄ virū ſuū ita
velociter dehoneſtauit:vt appareat ēt
eo viuente nō caſte vixiſſe:⁊ iō ꝑdere
dꝫ.qcqd ex liberalitate viri ad eā potu
it ꝑuenire. Necꝫ eccľia i lꝫ potuit penā
illā tollere:qꝛ quādam ingratitudinē
vr̄ mulier cōmiſiſſe ar.de dona.c.ſi.
Nec eſt hoc ↄ apoſtolū. Idē vr̄ tenere
glo.in.c.cū ſꝫm de hꝛti.li.vi. q̄ dicit ꝙ
pena legis pōt hēre locū in his q non
eſſent de tpali iuriſditiōe eccľie. Cum
n.illa ibi tractet de lucro captādo non
de diminutiōe ſui pr̄imonij:⁊ pēa iſta
ſibi ꝑ legē obuēiat:quare lex eo quod
ↄfert ṗuare nō pōt. Sꝫ Sali.in.d.l.ſi
qua.ſequēdo glo.ibi ⁊ opi.canoniſta
rū dic̄ ꝙ hodie hec pene ſunt correcte
lꝫ Ja.de ra.dicat ꝙ nec hodie euitat
has penas qꝛ iſte ñ imponūt̄ ꝑꝑ mr̄i
monium:qꝛ illud valet ⁊ ſic penā non
meret̄.ſꝫ imponuntur ꝓpter nimiā fe
ſtinantiā que dehōeſtat tales nuptias
multotiens generat ſiniſtras ſuſpitio
nes inter maritū ſcđm ⁊ ipſam mulie
rez.Sed vt dixi dictus Sali. aliā opi.
ſeqtur iſta rōne addita qꝛ dictum apo
ſtoli vt aliqđ operetur debet intelligi
neceſſario fuiſſe oppoſitum vt mulieri
nimia feſtinantia non poſſit imputari
cum mr̄imonium abſqꝫ tali facto erat
de ſe validū ⁊ ſic in eo validādo nihil
operat̄.ſed ſolum eo ꝙ feſtinantia im
putabat̄ quam imputari nō permittit:
⁊ ſic ceſſat ratio Jac. ⁊ Li. Conclude
ergo ꝙ hec pene ſunt correcte: ſed nō
ille q̄ ꝓpter tranſitum ſimplicem ad
ſecunda vota imponunt̄ de iuribus.j.
e.l.femine.qꝛ non tam eſt pena q̄ꝫ ꝓ-
uiſio facta in fauorē filioꝝ. Ita tenent
Inno.⁊ Hoſt.in.c.ſi.de ſecūdis nup.
vbi ſꝫm Inno.lex canonica tollit non
ſolum infamiā in hoc caſu: ſed etiam
oēm penā que mere ē pena. ⁊ ſic tollit
penā ingratitudinis. Et ex cā papa pt̄
diſpōere i terris ñ ſibi ſubiectis tēpo
raliter vt in.c.nouit.de iudicijs.⁊ in.c.
per venerabilem qui filij ſint legitimi.
¶ Sed dubitat̄ circa predicta. Quid 21
ſi cōſuetudo mariti ⁊ vxoris eſt diuer
ſa. Pone florentinus ↄxit mr̄imoniū
cū ſenenſi ſenis.⁊ eſt alia conſuetudo
ſenenſis a florentia.nunqd attendem⁹
cōſuetudinē vbi mr̄imoniū eſt contra
ctū:vel cōſuetudinē mariti. Ꝛx.pan.in
d.c.i.dicit:ꝙ aut cōſuetudo diſponit
ſuper ſolēnitate ↄtrahendi. ⁊ debet ſē
ꝑ obſeruari cōſuetudo patrie vbi mr̄i
moniū ↄtrahitur:ēt ſi ambo cōtrahē
tes ſint forenſes:qꝛ nō debent peregri
ni violare conſuetudinem patrie cum
ſcandalo aliorum.viij.diſt.q̄ contra.
Aut eſt conſuetudo ſeu ſtatum diſpo-
nit ſuper executione:vel ſuꝑ alijs ob-
ſeruandis poſt ↄctum.⁊ debet atten-
di ↄſuetudo domicilij ipſius mariti.l.
ſi.§.itē reſcripſerūt.ff.ad muni. vnde
animi deſtinatiōe mr̄imoniū ↄctum
videt̄ in domicilio mariti.ar.in.c.ro-
mana.§.ↄhentes de fo.cōpe.li.vi.vñ
ſi conſuetudo vel ſtatutū domicilij ma
riti hꝫ:ꝙ marit⁹ ſuperuiuēs debeat lu
crari dimidiā dotis:ſuabit̄ ibi illa con
ſuetudo:lꝫ in loco vbi fuit ↄctuꝫ ma-
trimoniū ſit alia ↄſuetudo vel ſtatutū.
⁊ hec ſunt de mēte Bar.in.l. exigere.
ff.de iudi. Idem ſequitur in effectu.
do.An.in.d.c.i.qui dicit ſe putare: ꝙ
ſi maritus mutaret domicilium poſt
contractum matrimonium ꝙ atten-
detur conſuetudo domicilij tempore
contractus ⁊ non domicilij vbi diſſol
uitur matrimoniū:qꝛ dꝫ attendi⁹ loc⁹
vbi orta eſt obligatio:⁊ non vbi rece
pit purificationem.

MAtrimonium.ij. Quis poſſit cō
trahere. Ꝛx.doct.etas apta in pue
ro eſt annorum.xiiij.⁊ in puella.xij.ex
tra de deſpon.impu.c.puberes ⁊.c.cō
tinebat̄. Et ſi ante contrahunt non eſt
mr̄imoniū.niſi eſſent ꝓximi puberta
ti ⁊ malitia ſuppleret etatē.extra de de

ſpon.impu.c.de illis.el.ij.
2 ¶ Sed q̃rit̃ q2.d.c.de illis. regrit duo
ſ.ꝙ ſint proximi pubertati: ⁊ malitia
ſuppleat etatẽ.an ambo regrãtur ꝺ ne
ceſſitate.℞. Panoꝛ.i.d.c.de illis dicit ſi
ĩcipitur a p̃mo.ſ.a ꝓximitate puberta
tis neceſſario regritur ꝫ:q2 ꝓximitas
etatis ſola nõ ſufficit ad ꝯhendũ mr̃i
mõiũ:ſʒ ẽt neceſſario regrit̃ ꝫm.ſ.ma
litia. Et q̃ ad hoc exponit̃ malitia.i.vi
goꝛ nãlis:ſeu potẽtia coeũdi.vt colligi
tur ex dicto tex.ibi potuerint ꝯiũgi.nõ
eni ſufficeret malitia in reb⁹ agendis
vt in.c.puberes.de deſpon.ipu. Sʒ ꝫ
hũ ſufficit ſine p̃mo:dũmõ ſint doli
capaces:ita ꝙ potuerit diſcernere vi
res mr̃imonij ſicut de illo puero.ix.an
noꝝ q̃ reddidit nutricẽ ſuã p̃gnãtẽ.
vt dicit gl.xx.q.i.in ſũma. Sʒ diſcepta
tio ñ modica ẽ inter doc.q̃ño dep̃hen
datur potẽtia iſta coeũdi q̃ hẽat ſup
plere defectũ etatis. Quidã.n.dicũt ꝙ
regritur ꝙ vere inter eos copula iter
ceſſerit:qꝺ ẽt ſeq̃tur Hoſti. Sed Goſ.
Inn. Abb. ⁊ Jo.an.tenẽt oppoſitũ di
cẽtes ſatis eẽ ꝙ potuerit cõiũgi. Quid
n.ſi mioꝛ ãnis.xiiij.alias mulieres co
gnouit:vel ſi femina mioꝛ.xij.ab alijs
fuerit cognita.certe nemo negabit mr̃
moniũ nõ ꝯſiſtere iter iſtos ex quo ap
paret eos potẽtes ad copulã. Et.ꝓ ha
ſnia hẽs gl.i.c. vnico.ꝺ ꝺſpõ.ipu.li.vic
3 ¶ Sʒ mal⁹ dubiũ eſt qñ nõ ꝯſtat cla
re:ſed tm̃ ꝑ ſigna.puta ex aſpectu coꝛ
poris:vl̃ ex alijs ſignis extriſecis.muli
er vel maſculus vr̃ aptus ad copulam
⁊ ſentit Inno.hec ſigna ſufficere. Qꝺ
plʒ Panoꝛ.ar.c.atteſtatõẽs.de deſpõ.
ipu.vbi nixus ad copulã cũ cõſenſu ad
hibito ꝓpe etatẽ legitimam ſufficit ad
mr̃imoniũ. Sʒ ad p̃dicta vide. Nico.
de lira exo.xxi.c.vbi dic̃ ꝫ Rabi. Sa
lo.ꝙ oꝛtus piloꝝ ⁊ menſtruoꝝ ſunt ſi
gna pubertatis. Immo menſtrua dũ
taxat ſufficiũt ad indicãdũ pubertatẽ
in muliẽ ꝫ medicos. Et vbicũqꝫ ⁊ qñ
cũqꝫ mulier incipit hr̃e mẽſtrua:ſem
per ẽ apta ad gñatiõẽ a ꝯ2io ſi nõ hꝫ
mẽſtrua nũq̃ꝫ poſſʒ gñare. Et ꝑ ꝯñs
tũc malitia ñ ſuppleret etatẽ. Puer.ve
ro ſi ẽ potẽs ad emiſſiõẽ ſemis:dr̃ ap
tus ad mr̃imoniũ ꝯhendũ ⁊ h̃ notat
¶ Qualr̃ aũt dʒ intelligi ꝙ q̃s ſit ꝓxi 4
mus pubertati. Glo.in.d.c. contineba
tur.dicit qñ tm̃ diſtat per ſex menſes.
Et Panoꝛ.dicit ꝙ hec gl.facit ad ſta
tuta:vt dicatur q̃s ꝓximus alicui etati
cũ ab illa diſtat ꝑ ſex menſes vel min⁹
Et bene facit.l.non tm̃.ff.de excu.tu.q̃
ꝓbat ꝙ diſtans per ſex menſes dr̃ ꝓ
pe illam etatem. Idem Hoſti.⁊ Inn.
Sed Panoꝛ.dicit ꝙ hoc cõiter nõ te
netur.vt eſt glo.in.§.furioſus.inſti. de
inuti.ſtipu.⁊ in.§.in ſumma.inſtit. de
ob.que ex delic.naſ.q̃ dicunt ꝙ maſcu
lus dr̃ ꝓximus pubertati. cuʒ eſt in.x.
anno cũ dimidio.femina vero: cuʒ eſt
in nono cuʒ dimidio. Et eſt rõ q2 poſt
pueritiã que ꝯtingit in ſeptimo ãno re
ſtãt ſeptẽ ãni vſqꝫ ad pubertatẽ in ma
ſculo.vñ ex quo excedit medietatẽ hu
ius tp̃is:vr̃ magis ꝓxim⁹ pubertati q̃ꝫ
ĩfantie. Et idem dic de femina.
¶ Utrũ aũt in vltima die.xiiij.ãni vel 5
xij.valeat mr̃imoniũ ꝯtractũ.℞.pan.
in.d.c.atteſtatõẽs:dicit ſe credere ꝙ ſic
ſicut dicimus in teſtõ.l.qua etate.ff. de
teſta. Et hoc fauoꝛe mr̃imonij.

Additio. An ãt ꝯtrahentes mr̃i
moniũ vel ſpõſalia añ
legitimã etatẽ peccẽt. glo.in.c. vbi nõ
eſt.de deſpõ.ipu.tʒ ꝙ añ etatẽ puber
tatis non dñt aliq̃. ꝯiungi tã reſpectu
matrimonij q̃ꝫ ſpõſarioꝝ. Et ideʒ ſen
tit Inno.⁊ exp̃ſſius Hoſt.i.ſũ.§:⁊ que
ſpõſalia.d.ꝙ cã huius ꝓhibitiõis fuit
bonũ publicũ.nã ex ſpõſalib⁹ q̃ tenẽt
oꝛitur ĩpedimentũ publice honeſtatis:
cũ ãt de facili diſſoluãt̃ cũ ꝑ miores cõ
trahũtur.nõ põt ſponſa ãplius ꝯtrahe
re cũ ꝯſanguineis ſpõſi nec ſpõſus cũ
ꝯſanguineis ſpõſe.vt in.c.ſponſam.de
ſpon. Et ſic apte ſentit ꝙ maioꝛes ſep
tẽnis ĩpuberes tñ nõ dñt admitti ad ꝯ
ctũ ſpõſalioꝝ.niſi iuſta cã inſtet: puta
bonũ pacis:vt i.d.c.vbi nõ ẽ vñ v̾ſus
Ut par fuer̃ moderamẽ iuris habetur
Et eſt ar.ꝫm eũdem hoſt.ꝙ ſponſalia

non dū̄t ꝯhi ſine cōſenſu epī ſi tā̄ ꝯtra
hāt tenēt.extra. de ďſpō ipu.c. de illis
dūmō ſint maiores ſeptēnio. Aliā rō
neꝫ aſſignat gl.in.d.c.vbi di.ꝙ iō ꝓhi
bentur ſponſalia inter iſtos.quia ſe-
pe mutāt poſtea volūtaē vn̄ ꝑterea ori
tur diſcordia īter ipos ⁊ diuertētes cō
ſanguineis copulanť.vt deſpō.c. inue
nis qď eē nō pōt.d.c.ſpōſaꝫ. Et Pan.
i.d.c.vbi.dič ꝙ iſte ē cōis itellect⁹ gl.⁊
doc.lꝫ ipe Pa.intelligat dictū tex. nō
de ꝯiūctiōe verbali ſꝫ carnali:an aūt ꝯ
faciētes peccent mortalr̄.Rx.Jo.an di-
cit ꝙ illa decre.loqu͞r de hōeſtate.Sꝫ
Pan.dicit ꝙ huic dicto obſtāt verba
poſita.in.c.decre. ibi diſtricte ꝓhibe-
mus.Et ſm̄ Archi.in.c.interdixit.xxx
ij.di.in omni ꝓhibitiōe intelligitur ꝑ-
ceptio ⁊ econuerſo.Et iō hoc verbum
ꝓhibitiuū ponitur pro verbo precepti
uo ſm̄ Hu.⁊ Jo.de ſan.ď hoc vide.ſ.
Jeiunium.§.i.ij.⁊.iij.Nota tn̄ ſm̄ cōi
ter doc.in.d.c.de illis de deſpō.ipu.ꝙ
ꝯctis ſpōſalibus inter vnum puberem
⁊ aliā impuberem. impubes cum per
uenerit ad pubertateꝫ pōt ꝯdicere.pu-
bes aūt qui cōſenſit nō poteſt vllo mo
do ꝯdicere.Scďo nota ꝙ ꝯtractis ſpō
ſalibus inter vnū puberem ⁊ aliā ipu
berem.pubes nō pōt ꝯtradicere:ipu-
bes aūt nō pōt ꝯtradicere anteq̄ꝫ ꝑue
nerit ad pubertatē:vbi aūt ad puberta
tem peruenit pōt cōtradicere. Tertio
nota ꝙ ꝯtractis ſpōſalibus iter duos
ipuberes ſi vn⁹ ꝑueniat ad pubertateꝫ
aū altū nō pōt ꝯdicere niſi alio effec-
to pubere.Jllo aūt effecto puber ⁊ ſic
vtroq̄ꝫ ad pubertatē ꝑducto poteſt q-
libꝫ ex eis contradicere ēt altero iuito
Doc tꝫ gl.i.d.c.de illis.idē.d.An. Sꝫ
Hoſti.Jo.an.Pan.Car.⁊.d. Jo.an.
tenēt ꝯriū dicētes:vno tn̄ ad puberta
teꝫ ꝑueniente poterit ſtatiꝫ ꝯdicere:lꝫ
alius ſit ipubes.Naꝫ verū eſt dicere iſtū
cōſenſiſſe tpe quo erat ipubes:⁊ ſic fra
gilis etatis.⁊ nūc ꝯtradicere tpe adue
nientis perfecti ſenſus: ergo ceſſat rō
quare ꝯtradictio eius impedit. Non
enim debet ipediri cōtradictio ꝓpter
fragilitateꝫ conſenſus q2 eſt iam effec-
tus pubes:nō ēt q2 ſel' ꝯſenſit:q2 cōſen
ſit tpe fragilis etatis ergo ceſſāte vtra
q̄ꝫ ratione prohibitionis ceſſabit pro
hibitio.c.generaliť.xvi.q.i. Et fruſtra
expectať euētus:cui⁹ nullus ſeq̄tur effe
ctus.c.cū ꝯtingat de off.dele. Et gl.in.
d.c.de illis.in ver.mioris etatis muta
uit ꝓpoſitū.⁊ tꝫ ſupradictam opi.ſ.ꝙ
vnū tm̄ effecto pubere poſſit ꝯdiceř:lꝫ
alius remāſit ipubes:nec hui⁹ puber-
tas ſit expectāda.Jſta tn̄ ſpōſalia ſm̄
gl.in.d.c.de illis.diſſoluētur iudicio ec
cleſie:niſi fortius viculū ſupueniat:pu
ta mrīmoniū cū alia:vel votū ſolēne.⁊
tūc ipſo iure ſunt ſoluta.
¶ Quid aūt ſi minor ſeptēnio fuit co 7
gnita a ſpōſo:nūq̄d erit mrīmōiuꝫ cō
ſumatū.Rx.Jo.de deo dicit ꝙ ſic.ſꝫ pa.
in.d.c.ꝯtinebať.dicit ꝙ ſi puella fuerit
mior ſeptēnio ꝙ q̄tūcūq̄ꝫ fuerit cogni
ta nō erit mrīmoniū.q2 ñ vr̄ hr̄e ꝯſen
ſuꝫ aptum ad diſcernendum quid ſit
matrimonium:niſi eſſet multum doli
capax ⁊ diſcreta.
¶ An aūt hīlis etate.puta.xiiij.annoꝝ 8
in puero:vl'.xij.in feia.ipotēs tn̄ ad co
eūdū valide ꝯhat mrīmoniū.Rx.gl. in
c.puberes.de deſpon.ipu.dicit ꝙ hilis
etate ipotēs tn̄ ad coeūdū valide non
ꝯhit mrīmoniū.ꝯriā opi.tenēt doc.ibi
cōiter.vt refert Pa.ibi reprobādo gl.
Exquo.n.hꝫ etateꝫ legitimā ad ꝯhen-
dū mrīoniū nec appēt de ipedimto ꝑ
petuo tꝫ mrīmoniū.Alias ſeq̄ret ꝙ i-
potēs ad coeūdū pp īfirmitatē nō poſ
ſet ꝯhē mrīmōiū.vn̄ iſte adoleſcēs dꝫ
expectare vſq̄ꝫ ad plenā pubertatem
ſ.xviij.ānoꝝ q̄ vocať plena pubertas
Et ſi aduenīete tali etate nō pōt gene-
re ⁊ mulier iſtaret pro diſſolutiōe:poſſꝫ
fieri diſſolutō.q2 tūc ꝑſumereť eē ipedi
mētū ꝑpetuū.Et hec opi.doc. vr̄ egoꝝ
¶ Utꝝ furioſus poſſit ꝯhere.Rx. ſi nō 9
hꝫ lucidū iteruallū ꝯhere non pōt: q2
ibi nō eſt ꝯſenſus: Jdē dic de ebrio.
¶ Nūq̄d aūt abſētes poſſint ꝑ ꝓcura 10
torē ꝯhere mrīmonium.Rx. pn̄t. ſicut
Jſaac cū rebecca.xxxij.q.ij.§.cum df

Sʒ ⁊ nõ ē idone⁹ ꝓcurator.niſi ſuper
hoc hēat ſpālíſſimū mādatū vt expri-
mat pſona cū q̄ ↄ̄hi mřimoniū.vt in
l.generali.de ri.nup.⁊in.c.fi. de ꝓcu.
li.vi. Nec põt aliū ſubſtituere.niſi ſit ei
ſpāliter cõmiſſum.

11 ¶ Quid ſi aliqs ↄſentit in abſītē p v̄
ba de pn̄ti deide mittit ꝓcuratorē ad
eā:⁊ anq̄ʒ illa ſilr̄ ↄſentiat ipſe diſſen-
tit.⁊ poſtea illa cõſentit credens eū in
prio durare ↄſenſu.R̄.aſtē.li.viij.di-
cit ꝙ ſi ille q reuocauit mādatū: ⁊ re-
uocatio puenit ad ꝓcuratorem anteq̄ʒ
illa ↄſentiat:nihil actū ē:⁊ hoc ē clar̄.
Si v̄o puenit poſtq̄ʒ illa iam ↄſenſat
⁊ de hoc põt fieri eccl̄ie fides:ſilr̄ non
tʒ mřimoniū:q2 v̄e nec iterp̄tatiue ↄcur
rūt cõſenſus. Si tñ ↄſtaret eccl̄ie de ꝓ
mo ↄſenſu viri:⁊ de mādato ꝓcurato
ris.⁊ de cõſenſu mulieris ſubſecuto: ⁊
nõ ↄſtaret de diſſenſu puato:coget̄ vir
ꝓpter ꝓbatiõis defectū ↄſūmare mři
moniū:q2 eccl̄ia nõ iudicat de occultis
⁊ ſic ſm.hoc diuerſimode diuerſa iu-
ra loquūtur de h̄ ⁊ aliqua loquūtur in
p̄mo cāu aliq̄ in ſcđo. Si āt poſtq̄ʒ mi
ſit ꝓcuratorē non ↄſentit nec diſſenſit:
trādēs forte ſcīn̄ hm̄õi obliuiõi pp oc
cupationē vel aliā v̄r ſimplr̄ ſtandum
p mřimonio tū pp eius fauorē:tū q2
hʒ obicē ↄ̄rie volūtatis.extra de re iu.
duob⁹ ⁊ extra đ bap.maioris. Idē rai.

12 ¶ Quid ſi eū q ↄ̄xit peniteat anq̄ʒ
abſñs ↄſentiat:reuocatio tñ ad ꝓcura-
torē vel abſñtem nõ venit cū quo ↄ̄xit
nūq̄ʒ tenebit ſcīn̄ ꝓcuratoris.R̄.Aſtē.
vbi.ſ.ꝙ nõ:q2 ibi deficit ↄſenſus i idē
tp̄s ↄcurrēs ſine q̄ mřimoniū nõ tʒ.xx
vij.q.ij.ſufficiat.ar āt i ↄ̄riū ē ex̄ de ꝓ
cu.in pn̄tia. Sed hoc eē credim⁹ ſpā-
le in mřimonio.ſ.ꝙ mřimoniū nõ tʒ:
ēt. Si reuocatio non perueniat ad ꝓ
curatorē.dūmõ de diſſenſu ↄtrahentis
ↄſtet. Nec Inn.extra de ſpon.iuuenis
⁊ habetur extra de ꝓcu.c.fi.li.vi. vbi
dicitur ꝙ ſi ꝓcurator anteq̄ʒ ↄtraxerit
matrimoniū a dño fuerit⁹ reuocatus
matrimoñ poſtea contractū a ꝓcura
tore non tenet lʒ reuocationeʒ huiuſ-
modi tā ꝓcurator q̄ʒ illa cū q ↄ̄xit pror
ſus ignoret

¶ Sʒ cū nõ ſufficit ↄſentire niſi con- 13
ſenſus exprimat̄ ⁊ notificetur inter ↄtra
hētes q̄uo põt eē mřimoniū inter abſñ-
tes p epl̄am vel nunciū donec ille ad
quē mittit̄ epl̄a vel nunci⁹ renotifica-
uerit ↄſenſū ſuū abſñti.R̄:Aſten.ꝙ qñ
ille cui mittit̄ nūcius procuratoris re
notificat ipſi nūcio ſuū ↄſenſuʒ idē eſt
ac ſi renotificaret mittēti. Quādo aūt
littera mittitur p nunciū q nihil ſcit de
facto:ſʒ nudū miniſteriū portādi litte
rā eſt ei ↄmiſſuʒ:tūc ſi ille vel illa cui
mittitur huiuſmodi littera nulli notifi
cat ↄſenſū ſuū rodo.credit ꝙ quātūcū
q̄ʒ ↄſentiat nõ eſt mřimoniū cõtractū
ſʒ tūc demū cū nūcio notificauit cõſen
ſuʒ vel abſñti q litterā miſſit vel ēt alij
ar.xxxij.q.ij. honorātur. Et ſic habes
ex predictis ꝙ cõtrahitur mřimoniuʒ
p ꝓcuratorē:lʒ adhuc nõ venerit ad no
titiam alteri⁹.ſ.abſñtis:ſtatim enim vt
expreſſe conſenſum ſuuʒ ꝓcuratori vel
alij.eſt mřimoniū: q2 ibi ſubſtantialia
mřimonij.ſ.ↄſenſus exp̄ſſus ambor̄.

¶ Quid ſi dominus nuncij vel pro- 14
curatoris iurauit non reuocare nun-
qui tenet reuocatio.R̄.Bir.li.i. ꝙ Sic
Licet ſit periuris.

¶ Quot autem modis cõtrahantur 15
ſponſalia.R̄.dir.ꝙ.viij.modis contra
huntur ſpõſalia de futuro. Primo nu
da ⁊ ſimplici promiſſione vt cum vir
dicit mulieri. Ego accipiam te in meā
⁊ econuerſo.extra eo. Si inter. Secū-
do per fidei dationem ſeu iuramenti
interpoſitionem:quod idem eſt ſecun
dum Tho. Tertio ſub conditione. vt
cum dicit vir accipiam te in vxorem
ſi patri meo placuerit.extra.de condi.
ap.de illis. Quarto annuli ſubarra
tione.xxvij.q.ij.ſiquis vxorem deſpon
ſauerit. Quinto datione arrrarum vl̄
pecunia:vel alijs rebus datis loco ar-
rarum.C. de ſpon.l. arris. Sexto per
nuncium vel procuratorem ⁊ de hoc
dictum eſt. Septimo per epiſtolam ſi
ue litteram.ff.e.l.ſi.⁊ de hoc dictuʒ eſt

Octauo ꝑ parẽtes ſi fuerint filij pñtes ⁊ nõ ꝯtradicãt vel ſi fuerint abſñtes ⁊ ignorãtes. dũmõ poſtea ſcientes ratifi cauerit tacite vel expſſe. extra ð deſpõ. ipu. Si iſtãtes. li. vi. al's filij nõ obligãt.

16 ¶ Sed qd ſi ſpõſalia ꝯhãtur ꝑ alios vt pote ꝑ frẽs. vel auũculos. vl' amicos qdam dicũt ꝙ eadem rõne ꝯtrahũtur ꝑ tales: ſicut ꝑ parentes. extra eo. ad id ſʒ dñs. dicit ꝙ non ſm Inno. de reſti. ſpo. ex pte. idẽ Al. vin. tan. ber. ⁊ Hoſ. nec ob. d. c. ad id. ſm Inn. qꝛ ibi ad ꝑ ſuaſionẽ vitrici mulier alij nupſit. vel qꝛ iteruenit copula carnalis ⁊ ſic ratũ habuit. lʒ ꝯ ꝓpriã volũtatem. quã enĩ ptãtez hʒ frater meus. vel patruus vl' qcũqꝫ alius me obligãdi ſine mea expreſſa volũtate vel ratiſicatiõe potiſſime vbi eſt caſus in quo verba reqrũt ſicut eſt in ſponſalib⁹ ⁊ mr̃imonijs extra eo. ſi inter ſed de h̃ dic vt in ſe. c.

17 **Additio.** Sʒ ꝑ clara deciſione hui⁹ materie. no. vnũ ſingulariſſimũ qð no. pa. in ꝯſiliõ. xlviij. icipiẽte. Quidã frãciſc⁹. vbi dicit ꝙ nec frater nec auũculus qnimo nec ꝑentes valẽt mulierẽ obligãr inuitã ſeu iſciã ad mr̃imoniũ ꝯheũ. ſʒ reqrit neceſſario ipi⁹ ꝯſenſus lib vt ꝓbatur i. c. vno de ðſpõ. ipu. li. vi. Tñ ſi ꝯſanguinei. ꝓmittãt noĩe mulieris abſñtis. ⁊ ea poſtmoduz certificata expſſe vel tacite ꝯſentiat vt puta recipiendo iocalia: vt ſpõſa vl' ſpõſus tãqꝫ ſponſus vadit ad domũ ipſi⁹ mulieris ſatis ꝯualeſcũt dicta ſpõſalia vt exnunc. hoc apte ꝓbari vr̃ i. c. lr̃as iũcta gl. de deſpõ. ipu. ⁊ expſſius i. c. i. de ma. ꝯcto ꝯ iter. eccl'ie in gl. iij. i ꝟ. tãqꝫ i vir. ⁊ clariſſime tʒ Jo. an. i. d. c. vno ſup gl. i nouella ſua. d. ꝙ iter pẽtes ⁊ alios ꝯſanguieos h̃ ẽ dr̃ia: qꝛ ex ꝯctu ꝑentuz obligãt filij ſi ſĩt pñtes ⁊ nõ ꝯdicẽtes. vñ ſola pñtia hẽtur ꝓ ꝯſenſu ⁊ ſic ꝓpe loqr̃ tex. i. d. c. vno. Sʒ in alioꝝ ꝯſanguineoꝝ ꝯctu nõ ſufficit ſola pñtia: ſʒ reqritur ꝙ mulier certificata de ſponſalibus per eos contractis ſaltez tacite ꝑ modos ante dictos vel ſimiles ꝯſentiat.

¶ No. ſʒ Jo. an. i. c. ꝓcurator. de ꝓcu. 18 li. vi. modũ ꝯhendi ſpõſalia ⁊ mr̃imoniũ ꝑ ꝓcuratorẽ. ſi ſpõſalia dñt dicere ꝓmitto tibi de mandato talis dñi mei ⁊ noĩe eiuſdẽ. ꝙ ipe te ducet i vxorẽ ⁊ hoc in aiaz ſuã iuro. ⁊ ꝟſa vice puella rñdebit. ꝓmitto. tibi noĩe dñi tui recipienti ⁊ ſibi ꝑ te: ꝙ ego ducã ipm in vir: niſi ſteterit ꝑ ipm. ⁊ hoc iuro. In mr̃imonio de pñti dicet: talis dñs meus mãdat tibi: ꝙ ipſe ꝑ me: ſiue mediãte me. ⁊ tibi nũciãte accipit te: ⁊ ꝯſentit in te tãqꝫ i vxorẽ ſuã ⁊ ecõuerſo rñdere debet puella. ⁊ ego te mediãte dominũ tuũ recipio in meũ vir cũ ipſe te mediãte me i ſuã recipiat: ⁊ in eũ ꝯſentio tãqꝫ in dñm ⁊ maritũ.

Matrimoniũ. iij. quõ ꝯhitur. ⁊ qrĩtur prio. vir ꝑ ꝯſenſũ ꝯhat mr̃imoniũ. R. ꝙ ad ꝯhendũ mr̃imoniũ reqritur mutu⁹ ꝯſenſus. ex q̃. n. vir ꝯſentit ꝑ ꝟba de pñti i mulierẽ ⁊ econuerſo ſeu alia equipollentia verbis ſtatim eſt matrimonium.

¶ Sʒ vir ꝟba ipa ſint neceſſaria. R. 1 pa. i. c. tue fr̃nitatis extra. ꝙ ſolo ꝯſenſu iũo ꝯhit mr̃imoniũ. ſʒ ꝟba reqrũtur q̃ ad ꝓbatiões. ⁊ itellige vel. alia ſigna equipollẽtia. ⁊ dicit ſm ho. ⁊ cõiter moderniores ꝟba nõ eſſe de ſuba ẽt q̃ ad eccliam. Sʒ ſatis eſt ꝙ qualitercunqꝫ apeat de ꝯſenſu ꝑ ſigna ẽt i loq valẽtibus. nã ꝟba ſolũ exigũtur ad oñdẽdũ ꝯſenſũ. iõ ſatis eẽ dʒ ꝙ ꝑ ſigna appeat de i pſo ꝯſenſu ad h̃ facit. extra eo. cuz apud vbi dr̃ ꝙ ſufficit ꝯſenſus. nã illo dr̃ ſufficere. q̃ poſito nihil aliud reqritur ad ſubſtãtiaz act⁹. vt no. i. c. ſtatutũ de reſcriptis. li. vi. Itez nullus tex. ꝓciſe reqrit ꝟba. nec ob. d. c. tue quia papa rñdet cõſultatiõi. ⁊ ſic nõ ponit ius de nouo ⁊ ꝑ h̃ tollitur motiuũ. Inn. duz dicit ꝙ ecclia hoc ſtatuit nã hoc ſtatutũ nullibi hẽtur. nec ob. ꝙ mr̃imoniũ eſt ſacrm. qð reqrit aliquod ſignũ exterius. qꝛ dico quod bene habet ſignũ vel nutũ: ⁊ hoc ſufficit. ⁊ ſi obijciatur per predicta ꝙ ſolus conſenſus ſufficit Ergo non requiritur aliquid aliud Et

ſic nec ꝟbū: nec ſignū ex virtute ſigni
ficati dicti verbi ſufficit. vt dcm̄ ē. R̷.
pa. i. c. tua nos. extra eo. ꝙ hoc nō ob-
ſtat: qm̄ ꝯſēſus ñ pt hēri niſi mēdiāti
b⁹ ꝟbis vł ſignis. nā ſi vir ignorat mē
tē mulieris. ⁊ ecōuerſo. ibi nō ē ꝯſēſus
i. ſił aſſēſ⁹. ſ3 diſſēſus ⁊ ſepat⁹ aſſēſus.
Gl. ēt Ral. dic̄ ꝙ ſi puella loq̄ ꝟecun
dat: ⁊ tñ patit̄ ſe ſubarrari. vł patit̄ ſe
dotari ipa taciturnitate ⁊ patiētia cō
ſenſus ei⁹ exp̄mit̄ ꝗuis lingua taceat.
Tho. ēt dic̄ ſufficē in h̄ cāu ꝙ nō ꝯdi
cāt. ſi āt nulla ſint idicta ꝺ cōſenſu ei⁹:
ñ ē p̄ſumn̄dū de mr̄imonio. dic̄ ēt tho.
ꝙ ſi qs ſcribat voluntatem ſuam ſine
verbis videtur ſufficere.
3 ℭ Quid ſi qs dicat volo te decetero
hēre i vxorē vł volo ꝙ tu ſis mea vxor
R̷. ſ3. pa. in. c. ex parte extra eo. ꝙ qñꝗ
ꝟba i ꝯctū ꝓferūt ꝺ p̄ñti ⁊ tūc indubie
illico ꝯhit̄ mr̄imoniū vt ſi vir dicat.
accipio te i vxorē ⁊ ecōuerſo. vt i. c. pe.
extra eo. Qñꝗ ꝟba ſonāt i futuꝝ: ⁊ tc̄
aut denotāt p̄ncipiū act⁹. ⁊ tūc ſolū ꝯ
hūt ſpōſalia de futuro. vt ſi dr̄. ꝑmit-
to ꝙ te ducā i vxorē. vł me ductuꝝ talē.
vł qd ſilie: ⁊ iſte ē caſ⁹. c. de illis. extra
eo. qñꝗ ꝟba ſonāt i futuꝝ: ſ3 ꝺnotāt
executionē act⁹ ꝯſūmati vł p̄fecti exē
plū ꝑmitto ꝙ hēbo te ꝓ lria vxore. nā
ñ pt hēri ꝓ lria vxore. niſi p̄cedat mr̄i
moniū. hec. n. ꝟba ⁊ ſilia denotāt exe
cutionē mr̄imōij. vñ tacite exq̄ ſe obli
gat ad executionē vr̄ de p̄ñti ꝯhere. ꝓ
hoc facit ꝙ notāt doc. in. c. cum. M. de
ꝯſti. vbi dicūt ꝙ ſi prebēda q̄ ſolet con
ferri tñ cāonico: ſi ꝯfert̄ extraneo: vr̄
tacite collat⁹ canōicat⁹ ⁊ hoc ꝓcedit:
maxie ſi apponat̄ h̄ ꝟbū ab h̄ tpe. vel
decetero. nam immediate ſe obligat
ad executionē mr̄imonij. ergo tacite
tūc ꝯhit de p̄ñti. ſ3 idē ē ēt ſi nō appo
nātur illa ꝟba denotātia extremitatē
tpis: qm̄ ſi in obligatiōe ñ apponātur
dies. vr̄ in cōtinēti obligatio ꝯcta. l. in
oībus. ff. de re. iur. Et iſte ē ꝓprie cāus
d. c. ex pte. ⁊ hec ꝓcedūt niſi hec ver-
ba ꝺnotātia executionē ſequātur ſpon
ſalia de futuro. vt puta ꝑmitto ꝙ du-
cā te in vxorē: tenebo te ꝓ lria ꝯiuge.
nā ꝑ ꝟba p̄cedētia reſtrigūtur ſequen
tia in tp̄s mr̄imonij ꝯcti. ſ. cum matri
monium contractum erit.
ℭ Et ꝑ hec pōt decidi q̄ſtio ſatis du- 4
bia. Quidā dixit mulieri. Promitto ti
bi ꝙ ñ hēbo aliā mlierē i vxorē niſi te
nūqd ſit mr̄imoniū. Jo. an. in addi.
Spe. ſētit mr̄imoniū. eē ꝯctū. quia di
ctio. niſi. cū ſeq̄t̄ negatiuā facit poſi-
tionē. vt notat̄ in regula peccatum. de
reg. iur. li. vi. Do. an. vr̄ ſētire oppoſitū
dicens ꝙ dictio. niſi facit qñꝗ poſitio
nem ſ3 hitum. qñꝗ ſ3 actū. vnde cū
illa ꝟba ſint de futuro: ꝙ ñ hēbo aliā
niſi te vr̄ ſe diſponere ꝙ in futurū ſi ē
ꝯcturus: ꝯhet cū illa. S3 ſi ꝟba fuiſſēt
ꝓlata de preſenti: vt q2 dixit: nolo aliā
habere in vxorem niſi te: tunc dictio:
niſi denotat actū de p̄ñti. S3 ꝑ p̄dicta
videtur cōcludendum ꝓ prima opi. nā
ſi dixiſſet ꝑmitto ꝙ te hēbo in vxorē:
ſtatim eſſet mrimoniū: ergo idē ſi di-
co ꝙ nō hēbo aliā niſi te: nā videt̄ vel
le ꝙ iſtā habebit in vxorē: ergo incon
tinēti. cū non ſit appoſita dies. hec pa
nor. opi. tñ do. an: videt̄ ſatis rōnabił.
ℭ Quid ſi dicat vir: ꝑmitto tibi ꝙ ſē 5
per ꝓuidebo ſicut vxori ⁊ illa ſilia re
ſpōdet. R̷. ſecūdū hoſ. niſi aliā proteſtē
tur ꝓ mr̄imonio iudicabo.
ℭ Quid ſi dicat: ꝑmitto ꝙ nō dimitā 6
te ꝓ meliori vel peiori. R̷. ſm hoſt. ꝓ
matrimonio iudicabo. tñ ſm ꝯſciētiā
itētioni eoꝝ ſtādū ē in foro autem cō
tentioſo ſtandum eſt cōi ſignificatio-
ni verborum: ſeu iuris interpretatio-
ni. vt in. c. i. extra eo.
ℭ Quid de illis q̄ poſt datā fidē de ꝯ 7
hēdo dicūt. bibam⁹ i noīe mr̄imonij
vł oſculemur nos iuicē. nunqd ꝯhit̄
mr̄imoniū. R̷. ſ3. ꝟꝟ. Credo ꝙ ñ niſi
hec agēdo voluerit recedere a ſpōſali
b⁹ de futuro ⁊ ꝯhere ꝺ p̄ñti. nā qd di
cūt noīe mr̄imōij intelligēdū ē ꝯhēdi
poti⁹ ꝗ ꝯcti. cū añ actū non ſit de mr̄i
monio. ſ3 de ſpōſalib⁹ ⁊ hoc niſi de cō
traria intentione conſtet.
ℭ Quid ſi nihil actū ſit de ſponſalib⁹ 8

ſꝫ ſimpliciter vterqꝫ dicat dicta verba
ꝛ ſequitur oſculū de cōi cōſenſu.ꝶ. ſm
ꝓꝓ.credo ꝙ ſi ꝯhētes p̄ h̄ hoc inten-
debāt ꝯhere:mr̄imoniū ꝯctū ē: ad iu
dicādū āt de itētiōe recurrēdū ē ad cir
cūſtātias ꝟboꝝ p̄cedētiū ꝛ ſubſequen
tiū ꝛ hm̄ōi indicia:ꝙ ſi nulla appare
ant. nō credo ꝙ ſit mr̄imoniū. ꝛ p̄ſer
tiꝫ ſi vterqꝫ vl' alt' negat ſe itētiōꝫ hūiſſe
ꝯhēdi:aut ſi alt' ad ſc̄a vota trāſierit.
9 ℂ Pone ꝙ qdā in p̄ſn̄tia pluriū ſoroꝝ
dicat eis.ꝓmitto vobis:ꝙ vnā ex vob̄
ducā in vxorē: ꝛ oēs rn̄dent plꝫ ꝛ ita
iurat':poſtea cognoſcit vnā nūqd eſt
mr̄imoniū.ꝶ. Hoſt.ꝙ ſic.q2 ip̄o facto
ꝯſenſit. Sꝫ glo. i.c.ex litteris el.ij. de
ſpō.tꝫ ꝯtrā vt nec virtute ſpōſalio:um
nec virtute mr̄imōij cogat' illā ducere
Spōſalia.n.ſēp fuerūt nulla Cū.n.nō
poſſit ꝯſiſtere ex p̄te vni⁹ tm̄ oꝫ dicere
ꝙ cū oib⁹ ſororib⁹ ſpōſalia eēnt ꝯcta
ꝛ ſic nullā poſſet ducē̄ obſtāte publica
honeſtate.Et hāc opi.gl:tꝫ io.an.Sed
hec oia tollūtur ſꝫ ho.q2 fatēdū ē ſpō
ſalia a p̄ncipio fuiſſe icerta ꝛ ſub q̄daꝫ
tacita cōditiōe:ꝙ ꝓmittit accipe q̄ꝫ ele
gerit ꝛ iō nō naſcit' publica honeſtas.
nec ē veꝝ dicē̄ ēt ꝯſēſū ꝟ p̄ſn̄ti adeſſe:
ſꝫ copula ſubſecuta opat' purificatiōeꝫ
illi⁹ tacite ꝯditionis: q2 vr' tūc ꝯſētire
ꝛ eligere iſtā. ꝛ hāc opi. Hoſt. ſeq̄tur
pa.in.d.c.ex lr̄is.Nā i dubio: non oꝫ
preſumi duplex peccatū.ſ. ſtupri ꝛ per
iurij:ſꝫ poti⁹ in fauorē mr̄imonij de-
bem⁹ p̄ſumere copulā fuiſſe licitā. ꝛ ꝙ
voluerit ille adipler' iuramētū ſuū nā
in dubio ſēp iudicamus ꝓ mr̄imonio
vt in.c.lꝫ ex quadā.de teſti.Secus ſm
Hoſt.ſi qs iurat ſe ducere vnā de cer-
to loco.nā tē cognoſcēdo certā vl' vnā
n̄ vr' cū illa ꝯhere cū poſſit hoc cāu cū
alia ꝯhēdo adiplere iuramētū idē pa.
Sꝫ car.in.d.c.ex lr̄is vt notat dn̄s io.
an.ibi tꝫ ꝙ nec p̄textu iuramt̄i:nec ſpō
ſalioꝝ nec mr̄imonij iſta mulier co-
gnita poterit petē̄ hūc i viꝝ: q2 nō in
teruenit cōſēſus mutu⁹:nec ꝟba ꝯctos
directe ſunt certa ad eā. Copula āt vbi
contractus non p̄cedit nō inducit con
tractū:q2 tn̄ iuramtū dirigit obligatō
nē i deū poſſet dici ꝙ iſto caſu.ex offō
iudex cā piurij vitādi poſſꝫ cogē̄ hūc
ad ꝯhendū.opi.tn̄ hoſt.vr' ſatis tolle-
rabil' fauore mr̄imōij. ꝛ p̄ p̄dcā pꝫ rn̄-
ſio ad qōne. Quis ꝓmiſit duci Mli
accipere vnā ex ſuis ſubiectis. ꝛ ita iu
rauit:ꝯſumauit copulā cū vna.Dic ꝙ
hoc caſu n̄ ē mr̄imoniū:vt dictū ē.ſ. ꝛ
iō ē dr̄ia a p̄cedēti.q.q2 ibi p̄p̄ ꝯſuma
tā copulā erat nata affinitas cū alijs ſo
rorib⁹.ꝛ iō cogi dꝫ ꝯhere cū illa. Sec⁹
i' caſu nr̄o.q2 licet ꝯſumet copulā cuꝫ
vna ſubdita ducis:nō propter hoc im
peditur accipere aliam.
ℂ Quid ſi qs ꝓmittit accipere vnaꝫ lo
ex filiab⁹ titij.quā elegerit: ꝛ ipſe ꝯſen
tiūt. ꝛ interuenit iuramētū:poſtea ſeq
tur copula cū vna: an erit mr̄imoniū
No.dic ꝙ ſic. ꝛ ita cōiter tene' ſꝫ do.
io.anto.in.d.c.ex lr̄is:q2 verū ē dicere
ſingulas iſtas mulieres cōſēſiſſe ſb̄ ac
ꝯditiōe:ſi eā elegerit:ſꝫ copula hꝫ viꝫ
purificatiōis ꝯditiōis.c.ꝟ illis de con
di.ap.ḡ.tꝫ mr̄imoniū Et ſi dicat' q̄re
ſec⁹ in queſtiōe gl.Do.an.aſſignat rō
neꝫ q2 ibi cōſēſus fuit nudus ꝛ pur⁹.
Et iō rōe incertitudinis viciat'. hic āt
fuit ſb̄ ꝯditiōe ſuſpēſus: ꝛ ꝯtus refert'
ad tempus purificate conditionis q2
ipſa purificatio conditionis: videtur
in eſſe in conctu ergo exquo poſtea cer
tam elegit: videtur conſenſus ille fuiſ
ſe certus a principio Et ideo reſtau-
rat matrimonium per copulā que cō
ditionē purificat.d.c. de illis.
ℂ Utrū ꝯſenſus ad tp̄s faciat mr̄imo- 11
niū.ꝶ.ſꝫ Pe.cū inſep̄abilitas ſit eſſen
tialitas mr̄imonij:iō ad mr̄imoniū re
quirit' cōſenſus ad inſep̄abilitatē.Et ſi
ſit ad tp̄s nō facit mr̄imoniū extra de
ꝯdi.ap.c.ſi.hoc intellige ſi deducatur i
pactū expreſſuꝫ ab ambobus. Secus
ſi i corꝺ retēta ſit tal' ꝯditio nā ꝯditio
in corde retēta nihil operatur.Et hoc
ſingulariter voluit Inno. vt dicit pa.
i.d.c.ſi.vbi ſingulariter diſtinguit ꝙ
ſi vterqꝫ cōiugum cōſenſit conditioni
appoſite cōtra ſubſtantiam matrimo

nij tunc matrimonium nõ tenet. Si aũt alter cõtradixit:tenet matrimonium ſi fuit pceſſum ad cõſumationem ipſius. Idem dicit fauore matrimonij ſi alter tacuit Et ſic tacẽs hẽbitur p ꝯ dicẽte. Et no. bene hoc dictũ inno. vr enim per hoc velle ꝙ in alijs actibus tacẽs videatur conſentire ꝯtractui ſm proteſtationez alterius. lz ꝓteſtatio ſit oneroſa ⁊ odioſa.

12 **Additio.** idem tenet. d. anto. in c. fi. d cõdi. ap. ꝙ ſi apponatur ꝯditio ꝯ ſubſtantiaʒ mrĩmonij ſi ambo ꝯtrahentes ꝯſentiãt. ñ tʒ mrĩmoniũ. Secꝰ ſi alter tãtũ ꝓteſtaret ⁊ alter nõ ꝯſentiret expſſe. ſed faceret. qꝛ tũc valeret mrĩmoniũ. ⁊ ꝓteſtatio vel cõditio reiceret. c. aliqñ. xxxij. q. ij. Et ẽ ratio. nã ꝓpterea proteſtatio huiuſmodi vel conditõ viciat actum: qꝛ partes agendo detrahere ſubſtantiã actus nõ vidẽtur ꝯſentire in actum Sed iſtud ceſſat qñ vnus ſolus agit detrahere: ⁊ alius nõ exprimit. nã tunc deſcendẽdo poſtea ad actum qui perficitur mutuo ꝯſenſu ⁊ copulã conſumando in matrimonio: ex quo vtraqꝫ pars non conſentit turpitudini cõtra ſubſtantiam actus videtur receſſum a conditione vel proteſtatione. ⁊ idẽ dicit hic. hoſt. ⁊ cõit approbat. Et addit ꝙ caute debẽt eſſe mulieres: ⁊ hec debet publicari crebro. Ut qñ viri vt alliciãt eas ad copulã oſtẽdũt velle cõtrahere matrimoniũ ⁊ apponunt huiuſmodi ꝯditionẽ ꝯ ſubſtãtiã matrimonij ꝙ taceãt ⁊ nihil reſpondeãt: qꝛ ſecuta copula erit mrĩmoniũ. Finis.

MAtrimoniuʒ. iiij. ſi fiat contra intẽtionẽ. Et q̃ritur: ſi qui contrahunt verbo ⁊ diſſentiũt aĩo: nunqd ſit mrĩmonium. R. ſm. ꝓꝟ. ſi vterqꝫ vel alter aĩo diſſentiat. nõ ẽ matrimoniũ. ſi tñ de illo ꝯſtiterit: eccĺia cõpellet eos ſimul eſſe. cũ de intẽtiõe cõſtare nõ poſſit vnde nec crederetur ei q dicit ſe nõ intendiſſe: qꝛ quilibet ſic poſſet dicere ⁊ ſepara───retur matrimoniũ. qꝛ vt dicitur ex̃ de ꝓba. p tuas. nimis indignũ eſt iuxta lrĩas ſanctiones: vt qđ quiſqꝫ ſua voce lucide ꝓteſtatꝰ ẽ. in eũ cãum proprio valeat teſtimonio ĩfirmare. ſi tñ ſignis euidẽtibꝰ appareat de ſimulatione: eccĺia nõ iudicabit mrĩmoniuʒ eẽ: aĺs ꝓbis ſtabis. hoc poſſet intelligi. qñ vterqꝫ vĺ alter eoꝝ reclamaret ſtatim poſt tale mrĩmoniũ cõtractum ſe nõ ꝯſẽſiſſe: vel fuiſſe deceptũ. Secus ſi p aliqđ tpis interuallũ notabile ẽt iuraret ſe nũqꝫ corde ꝯſẽſiſſe. vt dicit Ri. i. iiij. di. xxix. ar. i. Et addit ꝙ tali pſone que ꝯſẽſit ñ ẽ licitũ cuʒ alia ꝯtrahẽ illa viuẽte. qꝛ ſi ꝯtraheret ſe pꝉiculo ꝓbabili exponeret: niſi i cãu ſupradicto cũ nõ ꝯſẽtiẽs: q ꝓbis ſignificauit ſe ꝯſẽſiſſe incõtinẽti reuocat. Et tũc perſona q̃ ꝯſẽſit ſtare poterit ꝓbis ſoꝓlatis. Nã hoc cãu credo ꝙ perſone q̃ conſenſit licitũ ẽ cum alia contrahere etiam priore viuente.

¶ Quid conſulendum eſt alteri cõiugũ cũ alter affirmat ꝙ nũqꝫ ꝯſẽſit. R. ſm Ri. in. iiij. di. xxvi. ar. i. ꝯſulẽdũ eſt ei ꝙ hoc nõ credat. qꝛ nec alteri coniuguʒ in hoc tenet credere. d. c. p tuas. ſi aũt temerarie credat ꝙ alter ꝯiunx verũ dicat: durãte iſta credulitate. nõ lz ei cum illo carnaliter cõmiſceri. nec ad petitionẽ ꝓpriam: qꝛ credit ꝙ nõ ſit ꝯiũx. nec ad petitionẽ alterius: quia ſibi in hoc ꝑiudicat: quãdiu affirmat ſe cõiugẽ nõ eſſe. Si aũt poſtea affirmet ſe eſſe mẽtitũ ⁊ petat debitum: ſi alter ꝯiunx remaneat i ꝑſtina credulitate. perplexꝰ ẽ quãdiu durat illa credulitas. qꝛ illa credulitate durãte. non credit alterũ ſuũ ꝯiugẽ eſſe. ⁊ ſi redderet debitũ: ꝯtra ꝯſcia faceret. ſi aũt nõ reddit ẽt peccat. qꝛ quãuis alter ꝯiũx in dicẽdo ſe ñ eẽ ꝯiugẽ ꝑiudicaſſet ſibi q̃ ad ꝓtãtẽ exigẽdi ꝺbitũ q̃ꝺiu hec nõ reuocabat. tñ poſtqꝫ reuocat credo ꝙ expirat illud preiudicium. qꝛ reuocatio concordat verbis, quibus in cõtractu expreſſit ſuum.

¶ Quid ſi ille q ꝯhit ſpõſalia vel ẽt ꝯhit p ꝓba ꝺ pñti ñ hʒ intẽtionẽ ꝯtrahẽdi: ſʒ extorquẽdi copulã: deinde cõ 2

gnoſcit eā.nūq̄d ē m̄r̄imoniū.℞. Ri.
dicit debere p̄ſumi ꝓ m̄r̄imonio.extra
co.tua.ꝛ ita iudicaret i foro iudiciali
Sꝫ in foro ꝯſcie.ſi ille nō ꝓpoſuit illā
ducere.nec vnq̄ꝫ aſſēſit i eā nō dꝫ ex il
lo facto m̄r̄imoniū iudicari.qñ ex alte-
ra p̄te dolus affuit.ꝛ defuit oīno cōſen
ſus.ſine q̄ nequeūt cetera fedus efficē
cōiugale.d.c.tua.ꝛ illa ex p̄te cuius nō
affuit dolus excuſat̄ a peccato.Alius āt
ſi interī cū alia ꝯtraxerit tenet m̄r̄imo
niū ſm̄.doc.cōiter.lꝫ q̄dā ꝯdixerit. te-
net̄ tñ deceptor ſi nundū ꝯxit cū alia.
illā ducere de nouo in vxorē ſi eſt ſibi
equalis vel paulominꝰ Et ſi alteri de
facto nupſerit.ꝛ illa ex tali deceptione
patit̄ notabile dānū.vl' diminutōꝫ ho
noris ſui puta.q2 tale q̄d ē factū publi
cū vl' ſile.tenet̄ d' neceſſitate ſibi ſatiſ-
facere iuxta dānū paſſū niſi fuerit mul
to melioris cōditiōis: vl' ſi aliq̄d ſignū
euidēs fraudis apparuit: qđ p̄t ꝓbabi
liter p̄ſūi q̄ ſpōſa ñ fuerit decepta: ſꝫ ſe
d'cipi finxerit q2 tūc ñ tñr ad p̄dcā. vt
q̄dā dicūt:tñ altera q̄ ꝯſenſit nō pōt al
teri nubere vt dcm̄ ē ſm̄ Ri.

3 **Additio.** Quid autē faciet paup
cula mlr q̄ nō pōt ꝓba
re ꝯctū m̄r̄imoniū:q2 fuit clandeſtinū
Dico tria eſſe remedia Primū ſi vir
ſtatiꝫ reuocauit ꝛ patefecit q̄ nō ꝯſen
ſit:ſi poſtea vir trāſiuit ad ſ'ba vota:tūc
poſſꝫ tollerari.ſi ēt ipſa mulier aliū
acciperet virū. Scđm remediū ſi iter
eos erat magna diſproportio.puta q2
vir erat mlto melioris cōditionis q̄ꝫ
mulier . ita q̄ non erat ꝓbabile q̄ ille
iſtā accepiſſet i vxorē.vl' vt dicit Ri. ſi
aliqđ aliud ſignū euidens fraudis ap
pēat qđ pōt ꝓbabilr̄ p̄ſumi q̄ ſponſa
nō fuerit decepta.ſꝫ ſe decipi finxerit.
tūc in iſto ēt cāu ſi vir ꝯxit cū alia. ēt
mulier poterit cū alio ꝯhere.viro aūt
nō ꝯhēte ñ ē tutū q̄ mulier ꝯhat vi-
demus enim ſepe q̄ multū diuites ꝛ
nobiles ꝯxerūt cū vilibꝰ mulieribꝰ ꝑp
eius pulchritudinē.ꝛ ſic inter eos erat
magna diſproportio.ꝛ idē dic i p̄mo
caſu.ſed adhuc poſſet dici ꝛ erit tertiū
remedium.dato q̄ iſte non ſtatiꝫ diſ
ſenſerit.nec ſit notabilis diſproportio
inter eos.ſed poſt iteruallū dicit ſe nō
ꝯſēſiſſe aīo ſꝫ ſolū cā extorquēdi copu
lā.ꝛ hoc iurat ꝛ ex q̄litate vite ſue pōt
ſic p̄ſūi.puta q2 oī āno ꝯfitet̄ ꝛ cōicat
ꝛ cū viris bone vite ꝯuerſat̄ .tūc viro
trāſeūte ad ſ'a vota:tūc ꝛ ipſa poſſet cū
alio ꝯhere.al's nō.Et ſibi iputet. q̄ fa
tue egit ꝯhēdo clādeſtine.ſi tñ iſte vir
i aliq̄ p̄dictoꝝ triū caſuū trāſiret ad re
ligionem ꝛ ꝓfiteret:tūc ēt ipſa mulier
poſſet cum alio contrahere.

¶ Sꝫ q̄rit̄ d'.q.notabili. Quis. cōtra 4
xit cū aliq̄ nō aīo ꝯſentiēdi : ſꝫ ſolū ex
torquēdi copulā.ꝛ ſic fecit Poſtea in
quadrageſima cōfitet̄ cū aliq̄ ꝯfeſſore
q̄ facit ei ꝯſciētiā de hoc: ꝛ dicit q̄ eſt
m̄r̄imoniū iter eos ꝑp copulā ſubſe-
cutā ꝛ q̄ ñ p̄t cū alia ꝯhē.iſte ſic cre-
dit ꝛ h'itat cū ea ꝛ illaꝫ cognoſcit tāq̄ꝫ
ꝯiuge:an ꝑp hoc ſit m̄r̄imoniū.℞. q̄
talis copula nō facit m̄r̄imoniū . q2 ex
quo nullū vīculū p̄ceſſit copl'a ñ facit
m̄r̄imoniū q̄ ad deū.vt no.in.c.is q̄ de
ſpō.vbi.dicūt doc.q̄ ſi ſpōſalibꝰ ſolu-
tis ſeq̄t̄ copl'a ñ iducit m̄r̄imoniū.ex q̄
vīculū ſpōſalioꝝ ē ſolutū. Idem dūt
vbi iteruenerit ꝓmiſſio de ꝯhendis
ſpōſalibꝰ i futuꝝ.ꝓ hoc facit q2 error
iuris ñ iducit ꝯſēſuꝫ m̄r̄imōialē quia
nihil tā ꝯtrīū ꝯſēſui q̄ꝫ error.l. ſi per er
rorē.ff.de iur.om.iu. Itē iſte errauit i
fundamēto m̄r̄imōij cum ꝯſenſus ſit
eius fundamētū ꝛ d' ſubſtātia eiꝰ.vt in
c.tue.de ſpō.ſi ergo ibi nō ē ꝯſenſus ñ
erit matrimoniū:ergo.ꝛc.

¶ Sꝫ pone q̄ ex quo p̄ti ei dixerunt 5
q̄'ē m̄r̄imoniū:ipſe de nouo ꝑp hoc cō
ſenſit: an iudicabit̄ ꝓ m̄r̄imonio dico
q̄ ſi iſte ꝯſenſit q2 putabat ſe ligatum
al's nō cōſenſurꝰ ſi putaſſet iter eos ñ eēſ
m̄r̄imoniū ꝛ ſic fac̄ d' ncītate ꝓtutē: di
co q̄ adhuc ñ ē m̄r̄imoniū q̄ ad deū ꝑ
p̄dcā.ꝓ hoc ēt faciunt q̄ nōnī ꝑ doc.
i.c.j.d' regu.li.vi. q̄ ſiquis añ annos
pubertatis fecit votū religiōis ñ obli
gatur ad tale votū maior factus: niſi
tale votū poſtea ratificauerit q2 crede

bat ſe eſſe obligatū. al's nō ratificaſſet
dico ꝙ iſte ad tale votū nō tñr idem
dico i ꝓpoſito noſtro vñ ſi talis acce
pit aliā nō pōt eā dimittere in foro cō
ſcientie aut religionē extre ſi quā ꝓfeſ
ſus eſt idez eſt. Idē conſulit. do. Alex.
de nouo in facto. Finis
6 ¶ Utrū āt copula carnalis poſt ꝯtcta
ſpōſalia de futuro faciat talia ſpōſalia
oīo trāſire i mrīmoniū. Rñ. ſm Pan. in
c. is. q extra eo. ꝙ aut vir cognouit ſpō
ſaz de futuro affectu maritali. ita ꝙ tā-
ꝗ̄ vxorē cognouit ⁊ tūc nō ē dubium
ꝙ eſt mrīmoniū: ⁊ poſt ꝯtctū ē nulluz
cū primū i ꝟitate teneat ex ꝯſenſu taci
te pſtito i copula. aut cognouit ſpōſaz
nō affectu vxor eo. nec hñs animorum
conſentiēdi i eā tāꝗ̄ in vxorē: tūc quo
ad forū iudiciale ſcōm iudicabit nullū
⁊ primū erit validū vñ tunc filij erunt
ltimi ꝑ hoc tex. in. d. c. is q. Quo vero
ad deū tz vin. ꝙ ſcōm mrīmonium te
neat ⁊ nō primū. vñ poti⁹ dz pati ex-
cōicationē ꝗ̄ adherere prie ſpōſe cum
ſpōſalia pria ſint ſoluta ꝑ ſequens ma
trimoniū. ſz hoſt. dicit ꝙ i vtroqꝫ foro
parēdū ē pape q potuit ſtatuere qcqd
voluit i mrīmonio nō ꝯſumato. Sed
aliam opi. approbat. d. An. ⁊ illa vide
tur ꝟiſſima. Nā papa nō pōt ſupplere
conſenſū q̄ mrīmoniū ꝯhitur. Item
tex. in. d. c. is qui. ānullāt ſcōm mrīmo
niū: nō diſpoſitiue: ſz illatiue. ſ. ſi pmuz
eſt preſumptū de iure. ergo ſeqꝛ ꝙ ſm
eſt nullū: Ita ꝙ illatio nullitatis ē fun
data ſup pſumptiōe. Sed ſi preſūptio
eſt falſa ergo qcqd ſeqtur corruit. idez
tenet Ri. i. iiij. ſz circa hoc monal. clari
us ⁊ breui⁹ declarat puta de eo q poſt
datā fidē de ꝯhendo cū aliqua cogno
ſcit eam dicēs vtrū facit aio cōſūman
di matrimoniū vtēdo eā vt iam ſua: ⁊
tūc ꝯſumat mrīmonium: dū tñ ⁊ illa
ſilem itētionē hēat. tā ſz iudiciū eccle
ꝗ̄ dei. aut velꝫ ea itētiōe fornicaria vel
vt ſua i futuꝝ nō vt ſua i pñti ⁊ tūc nō
eſt iudicādū i foro pniali mrīmoiū eē
ꝯſūmatū. ⁊ ſi ſcdam acceperit de pñti
dz remanere cū ſcda. hec Monal.

¶ An āt papa poſſit voluere ꝯſenſum 7
hoīs: vt faciat ipz ꝯſenſiſſe i illā in quā
nō ꝯſenſi⁹ vl' ipediat ipz ꝯſenſiſſe in eā
in quā pri⁹ ꝯſenſit: i tm̄ ꝙ iſte hō hēat
cōſciaz ſuā dimittere ⁊ ſeq motū pape
ꝟ. g. ꝯxi ſpōſalia ⁊ cognoui eā ꝯcubi-
nario affectu poſtea cōtraho cū ſecun-
da ꝑ ꝟba de pñti: cū q̄ remanebo pa-
pa dicit ꝙ cuz pria. d. c. is q. Rñ. guil. de
lau. in ſuo ſacrāli ꝙ poſſet papa ſtatue
re ꝙ poſt carnalē copulā ſpōſe nō poſ
ſet ꝯhere cū alia deſcernēs irritū ⁊c. ⁊
tūc mrīmoniū ſequēs nō teneret ⁊ eēt
cauſa iuſtior ꝗ̄ cognatio legalis: alias
non eſt in obediēdum pape niſi in fo
ro ꝯtentioſo: ⁊ nō pōt facere cōſenſum
quātū ad veritatē vbi nō eſt vt notat
Hoſti. in. d. c. is qui.
¶ Nunqd aūt alijs modis ſponſalia 8
de futuro poſſint trāſiꝛ in mrīmoniuz
de pñti ꝗ̄ ꝑ copulā carnalem. Rñ. ꝙ ſic
vt hētur per doc. ⁊ Ge. in. c. ſi īfantes
de deſpō. ipu. lib. vi. hētur ꝙ ſpōſalia
que ꝟbis ⁊ mēte ꝯhentiū ſunt de pñti
tñ iuris interpretatōe ſūt de futuro: trā
ſeūt in mrīmoniū pter copulā: ꝑ oſcu-
la amplexus munera interueniētia vel
modū aliū vt q̄ſi vel cohabitauerunt:
vel ſe cōiuges nominabāt ſm gl. in. d.
c. ſi infantes ⁊ hoc ſi poſt tempus pu-
bertatis euenerit Spōſalia ꝟo de futu
ro. ꝟbis ⁊ mēte ꝯhentiū ꝑ amplexus
⁊ oſcula ⁊c. nō trāſeūt in mrīmoniū.
nec hoc mirū qꝛ nec per nixū carnalis
copule. vt in. d. c. is qui. Idē Panor.
in. c. adoleſcēs. de ſpō. Bo. an. aſſignat
rōnem. qꝛ act⁹ ſupuenīēs declarās cō
ſenſum. intelligitur declarare ſm natu
ram verborum precedentium: vt ſi ſit
de preſenti: intelligatur de preſenti. ſi
de futuro. intelligatur de futuro ſz eū.
¶ Sed pone ꝙ ābo infantes vel vn⁹ 9
infans ⁊ alius nō. ꝯhunt ſponſalia ꝑ
verba de pñti. Et poſt infantiam appa
ruit illos in eadem voluntate ꝑmanere
ita ꝙ ratificata ſunt ſponſalia poſt cō
pletam pubertatem. ⁊ alias ꝙ per co-
pulam apparet durare voluntatem an
ſit matrimonium. an ſolum ſponſalia

Videt̃ ꝙ ſint ſpõſalia ſola: qꝛ tex.i.d.
c.ſi iſãtes loq̃tur de ꝟbis ꝓlatis ab im
pubere. vñ abſurdũ vr̃ extẽdere ad ꝟ
ba ꝓlata ꝑ iſantẽ: cũ illa a ꝑncipio fue
rint. nulla. In ꝯtrariũ facit ratio ſupra
poſita ꝙ actꝰ ſuꝑuenientes ⁊c. Itẽ cũ nõ
poſſint ꝯhere de pñti: oſculant̃ ſe ad i
uicẽ vt maritꝰ ⁊ vxoꝛ. nõ video quare
iſte actꝰ nõ faciat mr̃imoniũ: ſicut fa-
cit ſponſalia de futuro: vt vt dicit gl. ſu
per ꝟbo vel facto. in. d. c. ſi iſantes. vt
qꝛ poſt ſeptẽniũ ſecũ iacet vel ea oſcu
lat̃ vt ſpõſaʒ ⁊ his filia. Cõſtat eni ꝙ
iſti actꝰ inducũt mr̃imoniũ vt ex nũc
nõ vt ex tũc ergo exq̃ ſũt habiles. ⁊ oſ
culãt ſe vt vir ⁊ vxoꝛ iſte ꝯſenſus ita
dʒ validare ſpõſalia de pñti nulla ſi-
cut validat ſpõſalia de futuro nulla.

10 Additio. Hãc opi. expſſe tʒ do. frã. de are. i ꝯſilio. cxl. iij. icipiẽte. Ex facto ꝓponit̃ vbi ex eiꝰ
dictis eliciũtur due ꝯcluſiones. Pᷓia
eſt ꝙ nec per cohabitationeʒ nec per
traditionẽ ad domum ꝑſertim in vir-
gine nec ꝑ oſcula nec ẽt ꝑ nixũ ad co-
pulã ꝙ eſt longe fortiꝰ hijs oibꝰ: ſpõ
ſalia de futuro ꝟbis ⁊ mẽte ẽt pura ⁊
iurata trãſeũt i mr̃imoniũ. iſta ꝯcluſio
ꝓbat̃ ꝑ. c. ſi. de ſpõ. ⁊ ita plene tradunt
doc. ibi. ⁊ in. c. i. de mr̃imonio ꝯcto ꝯ
inter. ec. Scd̃a ꝯcluſio. ſponſalia q̃ de
pñti ꝟbis ⁊ mẽte ꝯhũtur. ſʒ iure inter
pretatiõe ſũt de futuro ꝑꝑ minorẽ eta
teʒ vtriſqʒ vel alteriꝰ ſi ꝑueniãt ad eta
teʒ lti aʒ: ſi interueñiant oſcula ãplexus:
ioca lia ⁊ ſilia: trãſeũt i mr̃imoniũ. Et
de hoc eſt tex. cũ glo. i. c. vnico de de-
ſpõ. impu. li. vi. vbi gl. i. ver. modum
aliũ exẽplificat. vt qꝛ ſimul cohitaue-
rũt vel ſe ꝯiuges noiabãt ⁊ ãplexabãt
vt ꝯiuges. Rõ aũt iſtiꝰ ſe ꝯcluſiõis ſʒ
ꝑfatũ. d. Frã. ẽ. naʒ ideo matrimoniũ
cõtractũ per ꝟba de preſenti inter iha
biles ꝑ actus iaʒ dictos trãſit in mr̃i-
moniũ preſũptũ poſt etatem legitimã
qꝛ ex verbis ⁊ mẽte partium fuit mr̃i
moniũ de preſenti. Sed ſolum iuris
interpretatione ſpõſalia de futuro vñ
ꝑꝑ mẽte ⁊ verba ꝑtiũ que quãtũ ẽ in

ipſis verũ mr̃imoniũ ꝯxerũt facilꝰ ra
tificat̃ tale mr̃imoniũ. Secꝰ tñ ẽ i ſpõ
ſalibꝰ ꝟbis ⁊ mẽte ꝯctis de futuro: qꝛ vt
dcm̃ ẽ nec ẽt nixꝰ ad copulã fac̃ ſpon
ſalia de futuro trãſire i mr̃imoniũ. vt i
d. c. ſi. Et ita cõit̃ tenet̃ ꝑ doc. rephẽdẽ-
tes in hoc Baſ. de cal. Immo plus di
cit Inn. i. d. c. ſi. ꝙ. ſi ſpõſus defloꝛauit
ſpõſaʒ: exq̃ tñ nõ fuit ſubſecuta ſeis cõ
mixtio nõ ẽ iudicãdũ ꝓ mr̃imõio. Et
rõnẽ reddit pan ibi. Nã cũ copula ſe
quẽs iducat mr̃imoniũ ex ꝑſũptiõe iu
re deuiãtis a cõibꝰ regl'is: nõ debemꝰ
extẽdere iſtã ꝑſũptionẽ ſeu fictiõeʒ ad
caſus nõ expſſos. Et ꝑ hãc rõneʒ pan.
ibi ⁊ cõiter doc. reprobata opione. io.
an. dicũt ꝙ ꝑ traductõeʒ ſpõſe ad do-
mũ viri ſpõſalia nõ trãſeũt i mr̃imo-
niũ. ⁊ ex ꝑdictis pʒ ꝙ nõ eſt faciẽda di
ſtinctio an ſi poſt pubertatẽ amboꝛuʒ
hũerũt nouũ ꝯſenſũ ꝑ aliqđ ſignũ qđ
ſolũmõ cõiugibꝰ exhiberi ſolet: vel ne
vt pʒ ꝑ exẽpla poſita i glo. ꝑall. i. d. c.
vnico. ac ꝑ exẽpla poſita a doc. ⁊ ꝑ rõ
nem ſupra poſitã ꝑ dcm̃. d. Frã. ⁊ hec
opi. ẽ cõiſſima. de q̃ vr̃ tex. cũ gl. i. d. c.
vnico. Idẽ tʒ Imol. i. c. atteſtatiões. de
deſpõ. ipu. Idẽ. d. an. Idẽ Be. in. d. c.
vnico. Idẽ pan. i. c. ſi. Quo tñ ad aliũ
caſum. ſ. qñ ãbo iſantes vl' vnus eis ꝯ
hũt ſpõſalia ⁊c. Be. relinqt ſub dubio
ſʒ do. io. an. i. c. ſi. de deſpõ. ipu. tʒ ꝙ nõ
iducit̃ mr̃imoniũ ꝑ oſcula ⁊c. Et dicit
ꝙ ẽ deciſio rote i deciſiõe. ccccliiij. q̃ in
cipit. Itẽ fuit dubitatũ. Duo infantes.
¶ Quid ſi qs ꝓteſtet̃ corã ꝑlibꝰ ꝙ qcqͥ
qd facit nõ facit aio ꝯhendi poſtea ꝟ
ba ꝯxit ⁊ cognouit eã carnal'r: nũqd
iudicabit̃ mr̃imõiũ. R. ſʒ. ꝟꝟ. ꝙ ſic qꝛ
recurrẽdũ eſt ad cõeʒ itelligẽtiã ꝟbo-
rũ. ⁊ qꝛ iterꝑtatio facienda eſt ꝯ eũ q
dolũ ahibuit. ⁊ lʒ ꝓteſtatus ꝑus fuerit
potuit tñ poſtea volũtatẽ mutar̃. Et ſi
qñ ꝯhit nõ vtitur forma ꝯſueta ꝟboꝝ
ſed dicit mutato ſuo noie. Io. vel. P.
deſpõſat te ſicut in caſu. c. tua extra. e.
tũc ꝯ hmõi ꝑſũptũ mr̃imoniũ ꝑꝑ car-
nalẽ copulã ſubſecutã. admi. ꝑt ꝓbatõ
in ꝯtrariũ ad ꝓbandũ fraudẽ. lʒ difficile

ſit eā ꝓbare: qua ꝓbata ꝓnūciabitur
nullū fuiſſe mr̃imoniū: ⁊ poterit ad ſe
cūda vota trāſire nec negatur i illo.c.
tua. ꝙ de fraude hmōi ꝯſtare nō poſ-
ſit ſ; dr̄ tm̄ qualr̄ tibi ꝯſtiterit ſi vide
mus ⁊ nō qualr̄ ꝯſtare potuerit. Si tm̄
in ꝯtrahēdo ſpōſalia aio decipiēdi tm̄
vtitur verbis cōſuetis. ⁊ ſeqtur poſtea
carnalis copula aio fornicādi: ꝯ hmōi
p̄ſumptionē nō admittitur ꝓbatio in
ꝯtrariū. d.c. is qui hec Ul.

Matrimonium. v. ſub conditiōe.

1 ¶ Queritur vtrū mr̃imoniū factū ſub
ꝯditiōe teneat. R. diſtiguēdū ē d ꝯditiōi
bus. Nā quedā ſūt ꝯditiōes generales
q̄ ſemp debēt itelligi. vt ſi deus volue-
rit ⁊ hmōi. Et hec nullū ꝯtractū ſuſpē
dunt. Quedam ſunt de his que in ma
trimonio ſunt oīno neceſſarie ⁊ alias
īpediretur mr̃imoniū: vt ſi es xp̄iana
vel ſi nō es affinis ⁊ hmōi. Et iſte etiā
ꝯditiōes itelligi dn̄t nec appoſite vici
ant ꝯtractū. Tertia ē ꝯditio de futuro
neceſſaria. vt ſolē oriri cras. vn̄ ſi dica
tur ꝯtraho tecū ſi ſol orietur cras ꝯtractū
eſt mr̃imoniū q: ſ; tho. talia futura iā
ſūt p̄ñtia i ſuis cāis. ſ; de hoc. j. Quar
ta ē ꝯtigēs ⁊ honeſta q̄ p̄t apponi ⁊ ſi
apponi. vt ſi pr̄ me⁹ voluerit aut ſi de
deris mihi. c. hec ſi apponatur ſuſpē-
dit mr̃imoniū vſq; ad euētū ipſi⁹ ꝯdi
tiōis niſi iteri; ꝯſenſus de p̄ñti: vl̄ car
nalis copula fuerit ſubſecuta q: tūc vr̄
receſſum a ꝯditio. extra eo.c. de illis. ⁊
c. ſup eo. ⁊. c. p tuas Aly tm̄ dicūt ꝙ ſi
aio fornicādi cognouit eā: nō ē mr̃imo
niū in foro p̄niali. Quinta ꝯditio ē in
honeſta. ſ; tm̄ nō ꝯtra ſubſtātiā mr̃imo
nij vt ſi furtū feceris vel ſi hoiem iter
feceris h̄ ſi apponat̄ fauore mr̃imōij
d; hr̄i p ñ adiecta. ⁊ tenēt ſpōſalia ſi-
ue ēt mr̃imoniū. extra. e.c. ſi. Idē itelli
gēdū de ꝯditiōe īpoſſibili. ſ. ꝙ hēat p
nō adiecta. vt ſi digito celū tetigeris.
Quo tm̄ ad iſtā ꝯditionē ꝯtraho tecū
ſi te adulterandā ꝓſtitues. videtur ꝙ
hec cōditio non viciat mr̃imoniū q:
talis cōditio nō eſt ꝯtra eēntialia mr̃i
monij. ⁊ iō reycitur. ⁊ p hoc eſt Ri. in

iiij. di. xxxi. ar. ij. q. i. vbi dicit ꝙ in mr̃i
monio eſt bono fidei p̄mo q̄ntū ad ei⁹
eſſentiale qd̄ non eſt negare vſum ſui
corpis ſi alter ꝯiunx petat niſi deus a
debito reddēdi liberauerit. S; q̄ntū ad
accidentale bonū fidei ſeu acceſſoriū
qd̄ eſt nō exhibere alteri q̄ʒ ſuo cōiugi
vſum ſui corpis nō eſt neceſſariū. ſed
ſolū ad bn̄ eē mr̃imonij. S; ꝯtra hoc
ſunt oēs canoniſte ⁊ ſumiſte ⁊ de hoc
eſt tex. exp̄ſſus in. d.c. ſi. vbi enumerā
tur ꝯditiōes q̄ ſūt ꝯtra ſubſtātiā mr̃i-
monij. puta dicendo ꝯtraho tecū ſi ge
nerationē ꝓlis euites vl̄ donec iueniā
aliam honore vl̄ facultatibus dignio
rē: aut ſi p q̄ſtu adulterādā te tradas
Ecce ꝯditio noſtra ſeqtur in tex. mr̃i-
mōialis ꝯtract⁹ q̄ntūcūq; ſit fauorabil̄
caret effectu. Sexta ē ihoneſta ⁊ ꝯ ſb
ſtātiā ⁊ bona mr̃imonij vt ſi dr̄ ꝯtra-
ho tecū ad tp̄s ⁊ donec iueniā aliā di
gnorē q: hec eſt ꝯtra ſubſtatiā ſepabi
litatis vel vt ꝓlē euites q: hec eſt ꝯtra
bonū ꝓlis vel ſi p q̄ſtu te adulterādā
exponas q: hec eſt ꝯtra bonū fidei ⁊
tales ꝯditiōes ſi apponāt̄ anullāt mr̃i
moniū. xxij. q. iiij. iter cetera. xxxij. q.
ij. aliqn̄. ⁊ extra eo.c. ſi. Si tm̄ talis cō
ditio remittatur ⁊ ſequat̄ copula tunc
iudicabit̄ p mr̃imonio. Et ſi vnus tm̄
cōiugū ponit tale; ꝯditionē ⁊ alter cō
tradicit vel tacet iudicatur p mr̃imo-
nio. Et ſic tacens habetur p ꝯtradicē
te ⁊ hoc pan. itelligit in. d.c. ſi. ſi fuit p
ceſſu; ad ꝯſumationē ipſi⁹ mr̃imonij
de hoc vid. ſ. Mr̃imoniū tertio. Quo
tm̄ ad ꝯditionē neceſſario venturā: vt
ꝯtraho tecu; ſi ſol oriet̄ cras vel ſi ſol
erit in cancro difficultas magna eſt i-
ter doc. an ſit matrimonium. Nam in
glo. in. d.c. per tuas. vult ꝙ ſi pendēte
conditione ꝯtrahatur matrimonium
cum alia ꝙ tenet ſm̄ matrimoniū. Idē
Joan. and. Sed Hoſtien. ⁊ do. anto.
tenent contrarium q: ex quo conditio
eſt omnino extitura non habet ſuſpen
dere actum vel contractum nec prope
eſt conditio. idem Panor. in. d.c. per
tuas tamen hec. q. eſt dubia. ⁊ in hoc

caſu ⁊ in ſilibus. Monal. dat optimū
documētū ꝙ in hmōi caſibus q̄ non
ſūt oino expſſi a iure: nō eſt oino pcipi
tanda ſnia: alterutro ptinaciter aſſerē
te ꝯrīu. Et ſi poſt hmōi cōtractus ꝯdi
tionales trāſeat ad ſcda vota ſolēniter
forte tutius eſt diſſimulare aut papam
cōſulere: q̄ matrimoniū cū ſcda ſolē-
niter iam ꝯtractū dirimere idem Ro.
Fortius ergo ſi trāſiſſet ad religionez
eſſet diſſimulandum.
2 ¶ Quid ſigs, ſignificat pri abſēti ꝙ ꝯ
xit tale matrimoniū: ſi ipſi pri placue
rit: ⁊ anq̄ pr ꝯſentiat penitet: ſz pater
ꝯſentit nū qd eſt mrimoniū. Re. ſz. ꝓ.
ꝙ nō: qꝛ nō vr ꝙ debeat dici cōſenſus
niſi duret quouſq̄ pater cōſentiat.
3 ¶ Quero: ꝯctū eſt matrimoniū ꝑ filiū
ſub cōditiōe: ſi pri ſuo placuerit. Repe
ritur patrē illo tpe eē mortuū. An va-
leat mrimoniū. Re. Uin. ꝙ nō qꝛ mor-
tui. nō eſt aliqs ꝯſenſus neq̄ placitum
c. ſi gratioſe. de reſcriptis. li. vi. Jo. an.
diſtinguit an iſte ſciebat prez ſuū eſſe
mortuū: ⁊ tūc hec ꝯditio habet ꝓ ipoſ
ſibili ⁊ nō adiecta: idō vz matrimoniū
extra de ꝯdi. ap. c. fi. Aut ignorabat pa
trē mortuū: tūc cū aius ſu⁹ nō eēt ꝯhe
re depēti: ſz arbitriū ſuū cōferre in alie
nuz arbitriū: ⁊ ſic nō erit matrimoniū
⁊ ſic ſaluatur opinio. Uin.
4 ¶ Sed pone ꝙ pater diſſenſit: ⁊ po-
ſtea mutauit volūtatē denuo conſentit
an erit mrimōiū purificatū ⁊ ꝯctū. Re.
do. Jo. an. i. c. ſup eo. de ꝯdi. ap. dicit
ꝙ nō ꝑ. l. boues. §. hoc ſmōe. ff. d ꝟb.
ſig. qꝛ iſta ꝯditio. ſi pri meo placuerit.
dz verificari de pmo cōſenſu:
5 ¶ Pōe ꝙ pr nō ꝯdicat expſſe: an erit
mrimoniū. Re. Car. in. d. c. ſup eo. vt
recitat dict⁹ do. Jo. an. de mēte Ho. tz
ꝙ ſic: qꝛ taciturnitas habetur ꝓ con-
ſenſu fauore matrimonij. ⁊ ſic erit ſpā
le fauore matrimonij.
6 ¶ Pone Ber. accepit Martinū ſub
cōditiōe: ſi dederit ei. c. Deinde accepit
Petrū ſilr eadē ꝯditiōe ſi dederit ei. c.
M. ⁊. P. eodē tpe dāt. c. cui⁹ mrimo-
niū pualebit. Re. do. Jo. an. in. c. i. de cō
di. ap. relectis trib⁹ opinionib⁹ ponit
q̄rtā opi. quā tz Baſ. cal. ⁊ Ja. zochus
ꝙ neutrū valet rōne incertitudinis fa
cit. c. ex lrīs. el. ij. de ſpō. vbi cōiter con
cluditur ꝙ incertitudo viciat mrimo
niū. Et no. panor. in. c. de illis de cōdi.
ap. ꝙ hec ꝯditio eſt hōeſta. Accipiā te
in vxorē ſi tale quid mihi donaueris
Et hoc qn̄ ſubeſt cā honeſta petēdi do
nū. Nā tūc vz cōditio ſeu ſtipulatio vt
pena qn̄ petit rōne dotis vel alterius
cauſe honeſte. ⁊ ſic nō obſtat. l. ſi ita ſti
pulat⁹ fuero in. §. ſi tibi nup ſero. ff. de
ꝟ. ob. ⁊ ꝑ hoc dic ibi bar. ꝙ ſi nobilis
ꝯheret cū plebea. nō eſſet inhōeſtū ꝙ
aliqd ꝓmitteretur ipi nobili in recō-
pēſationē nobilitatis. Nā tūc ceſſat rō
libidinis. ⁊ idem dic vbi ſubeſſet alia
cōſimilis cā. pro hoc facit. d. c. de illis.
vbi talis cōditio. ſi ſic mihi donaueris
ſuſpēdit ſpōſalia vbi tn̄ fuiſſet inhone
ſta: habita fuiſſet pro nō adiecta.
¶ Quid ſigs ꝯtrahit ſpōſalia cū hac 7
cōditiōe ſi ꝑmiſerit coitū vl ducā te p⁹
ſnuz ſi ꝑmittas coire tecū: ⁊ ſubſeqtur
copula: nūqd eſt mrimoniū. Re. ſz In
no. ⁊ Ber. ꝙ ſic: qꝛ ſi de fornicario coi
tu itelligit turpis eſt ꝯditio: ⁊ pro non
adiecta haberi dz. extra eo. c. i. ⁊ vlti.
⁊ idō ſecuta copula ſtatiz eſt mrimoniū
ſaltem pſūptū. Si aūt itelligat de legi
timo coitu multo fortius eſt pſumen-
dū ꝓ mrimonio. ⁊ eodē mō ſi dixerit
ꝯhā tecū ſi vnq̄ ꝯxero ſi ꝑmiſeris ⁊c.
¶ Quid ſi dicat accipiā te. vl accipio 8
ſi iueniā te ꝟginē: poſtea ſeqtur coitus
nec inuentur ꝟgo. Re. ſm Ber. Inn. ⁊
Ho. iudicādū eſt ꝓ mrimonio ſicut ⁊
in. §. pcedenti. ⁊ addit Hoſtiē. ꝙ lz ſic
oporteat iudicare i foro iudiciali: pp h
ꝙ nō pūt hri alie ꝓbatiōes: tn̄ in iudi
cio aie nō eſt mrimoniū. extra. de ꝯdi.
ap. de illis. ⁊. c. ſup eo. ⁊. c. ꝑ tuas. Naz
bn̄ eſt ꝙ mulier q̄ i fraudē mētita fuit
decepta ꝑmaneat: ⁊ viro ſubueniat: q̄
forte intendit bigamiā vitare. ⁊ ſic ꝯdi
tio fuit hōeſta: lz act⁹ inhōeſt⁹. ⁊ ſic ſi
ꝓbare poſſz ꝑ ꝯfeſſionē ꝓpriā. vel alr
ꝙ nō fuerit ꝟgo: et i foro iudiciali nō

teneret mr̃imoniũ. Bo. tñ. Car. ꝓut re
citat. do. Jo. anto. i. d. c. ꝑ tuas. dicit ꝙ
iſta ꝯditio. ſi tu es ꝟgo. vel ſi te virgi-
nez inuenero. dũmodo nõ referat ad
copulã ñ eſt turpis ſꝫ. iuſpẽdit mr̃imo
niũ. vt puta ꝑ aſpectũ matronaꝝ. Idẽ
tꝫ do. Frã. de are. in ꝯſilio icipiente in
xp̃i. noie. ⁊ hoc ſi ꝟba ꝯditiõis ſũt cõ-
cepta in futuꝝ. ſ. h̃ mõ ſi inuenero te ꝟ-
ginẽ ⁊ ſi iſta ꝟba accipiũtur ſi ꝑ ma-
tronaꝝ inſpectionẽ priuſꝗꝫ te cogno-
ſcaꝫ inuenero te eſſe virginẽ. ⁊ iſta ꝯdi-
tio eſt honeſta ⁊ põt apponi. Si ꝟo ꝟ-
ba iſta accipeꝛent i hoc ſenſu ſi te inue-
nero ꝟginẽ cũ te carnalr̃ cognoſcã: ⁊
tũc iſta ꝯditio ẽ turpis q2 p̃ſuppõeret
ꝙ vir prius haberet reꝫ cũ futura vxo
re. ꝗꝫ eẽt vxor qđ eſt icõueniẽs. Si ꝟo
ꝯditiõis ꝟba ſunt cõcepta de p̃ñti hoc
mõ. deſpõſo te ſiue accipio te i vxoreꝫ
ſi ꝟgo es iſta ꝯditio opabit hunc effe-
ctũ q2 ſi tpe deſpõſatiõis erat ꝟgo icõ
tinẽti vꝫ mr̃imoniũ. Si ꝟo nõ erat ñ
valuit ipſo iure Cõditio. n. đ p̃ñti vl' đ
p̃terito hꝫ hãc nãꝫ q2 ſi ẽ ꝟa icõtinẽti
vꝫ actꝰ: Si ẽ falſa icõtinẽti nõ vꝫ. Ita
ꝓbat i. l. cũ ad p̃ñs. ff. ſi cer. pet.

9 ¶ Que eſt dr̃ia inter ꝯhere mr̃imo-
niũ ſub ꝯditiõe: vel ꝯhere ſub mõ. R.
Bꝫ. ꝟꝟ. gñaliter ſciẽdũ: ꝙ ꝯtractꝰ ꝗ nõ
fit abſolute ⁊ libere. põt aliqñ eſſe ſub
cõditiõe. vt dono vel vẽdo tibi hoc ſi
hoc feceris. vel ſi hoc fuerit. Itẽ põt eẽ
ſub mõ vt ſi dicat. dono vl' vẽdo vt fa
cias hoc vel aliogn reuocet qđ dona-
ui vel vẽdidi. Itẽ põt eẽ cũ appoſitiõe
cãe vt ſi dicat. q2 hoc vel h̃ eſt. ſiue fuit
⁊ cõditio fit ꝑ. ſi. modus ꝑ. vt cã ꝑ. q2.
vñ ver. Scito ꝙ. vt. modus eſt. ſi. con
ditio. ꝗ. cã. ⁊ ſi gdẽ ꝯtractꝰ fiat ſub cõ
ditiõe. nõ tꝫ niſi extãte ꝯditiõe. Sicut
⁊ de mr̃imonio dictũ ẽ. Si ꝟo fiat ſb
mõ: ſtatiꝫ tꝫ. Sꝫ ſi nõ ſuet modus po
terit reuocari. Credo ergo ꝙ lꝫ matri-
moniũ ſiue ſpõſalia poſſint ꝯtrahi ſb
ꝯditiõe. nõ tñ ſub mõ. ita ꝙ illo mõ ñ
ſuato: diſſoluat mr̃imoniũ ſicut fit in
alijs ꝯtractibꝰ: q2 mr̃imõiũ rite factũ
nõ diſſoluitur. nec ẽt ſpõſalia. Mr̃imo
niũ ꝟo factũ ex cã tꝫ ſiue cã ſit ꝟa ſiue
falſa vt ꝯho. tecũ q2 diues es vl' q2 feci
ſti ſic niſi ipa falſa cã. ꝯtieret i ſe aliqđ
ipedimñ vt ꝯho tecũ q2 liber es. ⁊ ñ eẽt
¶ Quid ſi dicat ſi ꝑmiſeris me tecuꝫ 10
coire accipiã te i vxorẽ vel dabo tibi.
c. vl' maritabo te. ⁊ ſeqtur copula car-
nal. nũgd p̃ſumetur ꝓ mr̃imõio. Hec
q. accidit de facto ⁊ ꝑꝑ hoc diſputata
fuit publice i ſtudio taurinẽſi ⁊ defen
ſata fuit ꝑ vtraqꝫ ꝑte. tñ dicẽdũ vr̃ ſm
cõeꝫ opi. nõ eẽ p̃ſumẽdũ ꝓ mr̃imonio
Nã ille q ſic dixit hẽbat opionẽ ꝙ libe
rare ſe poſſet vtrũlibꝫ faciẽdo. nec re-
colo p̃ſũptiõeꝫ iductã eẽ a iure. ꝙ itelli
gat recedẽ ab optõe ꝑꝑ carnalẽ copulã
¶ Quid ſi dicat ꝓmitto ꝙ nũꝗꝫ deſi 11
ciã tibi i vita mea ⁊ ſecuta ẽ carnal' co
pula. R. ſm Mõal. niſi ꝯtrahentes ꝑ
hmõi ꝟba itenderẽt ſpõſalia ꝯhere ⁊
niſi de hoc ꝯſtet iudici nõ dꝫ p̃ſumi ꝓ
mr̃imõio ex illis ꝟbis ꝑꝑ carnalẽ co
pulã ſubſecutã cũ ꝑ hmõi ꝟba negati
ua nõ deficiã tibi ⁊ hmõi nõ cõſueue-
rint cõtrahi ſpõſalia vel mr̃imoniũ.
¶ Quid ſiqs ꝯhit cũ aliq̃ ſub ꝯditio 12
ne ⁊ poſtea cũ alia pure ⁊ ſine ꝯditio
ne ꝯhat. R. dꝫ remanere cũ ſcđa. etiã ſi
ſit ꝯſanguinea p̃me q2 nulla publice ho
neſtatis iuſticia orta eſt. vt. ſ. Impedi
dimentum. xiij. q. viij.
¶ Queritur de. q. q̃tidiana. Põe duo 13
iter quos obſtãte ipedimẽto canonico
nõ potuit eẽ mr̃imoniũ: ꝯxerũt ſub cõ
ditiõe. ſi papa diſpenſaret. Demũ pa
pa diſpenſauit: nũgd ſit mr̃imoniũ ſi-
ne alio ꝯſenſu. R. Inn. vt refert pan.
in. d. c. ſuꝑ eo. dicẽ q̃ſdã tenere ꝙ ſic Se
cũdo refert alios tenere ꝯtrũ q̃s ipe ſe
gtur. Mouẽtur iſti q2 p̃mus ꝯſenſus
erãt oio a iure reprobatꝰ. de h̃ i. l. iter
ſtipulãtẽ. §. ſacrã. ff. de ꝟ. obli. Primã
opionẽ ſequũt ibi Cal. ⁊. d. an. Scđaꝫ
opi. ſeqt ibi. d. Car. Et dicit ſe ſic i ſcõ
ꝯſuluiſſe. Mouet p̃ncipalr̃ q2 illđ qđ
đpẽdet p̃ncipalr̃ a ptãte alterꝰ dr̃ ipoſ
ſibile. l. apđ iul. đ le. i. Itẽ ꝙ fit ꝑ reme
diũ extraordiariũ. dr̃ fieri nõ poſſe. vt
notat Inn. in. c. paſtoralis. de cã poſ. ⁊

ꝓp̄ꝛie. Iſtud ergo mr̄imoniū vr̄ fuiſſe
ꝯtctū ſub ꝯditiōe īpoſſibili. Et Pano.
aſſignat ibi aliā rōnez. Nā ad hoc vt
act⁹ rearotrahat̄: oꝫ ꝙ potuerit īterce-
dere a pn̄cipio vt notat̄ i.l. ſi is q pro
emptoꝛe.ff.de vſuca.ſed mr̄imonium
nō poterat eē a pn̄cipio tp̄e ꝯct⁹ obſtā
te īpedimēto ergo nō poterat retrotra
hi ꝛ hāc opi. vr̄ tenere Rai.in.iiij.vbi
q̄rit an ſit neceſſariū in iſto nouo cō-
ſenſu vt īterueniāt ꝟba ſicut ſi nunq̄
ad inicē ꝯtrxiſſent.R̄.Ri. in ſilī de illis
q ad an̄ cōciliū gn̄ale capli nō oꝫ. de
ꝯſan.ꝛ affi.i q̄ reſtricta fuit linea ꝯſan
guinitatis vſq̄ ad quartū gradū ꝯtre-
rūt i quito gradu vel.vi.vel.vij.ꝛ petit
an debeāt adhuc de nouo ꝯtrahere. ex
q̄ tales qn̄ ꝯtraxerūt erāt pſone illegi-
time.Et ſic nullū erat mr̄imoniū īter
eos nec p reuocatōꝫ iſtoꝝ ſtatutoꝝ fue
rūt illa mr̄imonij ad p̄terita mr̄imōia
n̄ trahūt̄ maxie p tex.ibi dcetero liber̄
copulatur. Et ꝯcludit ꝙ cū talia mr̄i-
mōia fuerūt nlla: ꝛ ſic ꝯiūcti ſepari po
tuerūt ſi voluiſſent: nec debuerūt ſil̄ hi
tare carnaliter.niſi illi q de nouo ꝯtre-
rūt exp̄ſſe vel tacite ꝛ dicit tacite: qꝛ ſi
poſt publicatōem hmōi ſil̄ ſteterūt in
telligūtur ratificaſſe mr̄imoniū nō tn̄
p hoc fuit ratificatū q̄ ad deū niſi ꝺ no
uo īteruenerit mutu⁹ īterioꝛ ꝯſēſus nec
fuit neceſſaria noua exp̄ſſio ꝟboꝝ qꝛ
cū īterioꝛi ꝯſenſu exp̄ſſio ꝯſenſus: qꝛ ꝯ
traxerūt de fcō: ſufficit ob mr̄imōij fauo
rez.vt dicit gl.i.c.nō oꝫ.Et p idē in oī
bus dicēdū eſt in caſu nr̄o

14 **Additio.** Hoc idez ꝛ idubie tz do.Frā. de are.in.cō
ſi.cxliij.icipiēte ex fcō ꝓponit̄.Et mo-
uet̄ hac rōe qꝛ ſicut nō pn̄t ꝯtrhi ſponſa
lia ſimpl̄r vl̄ n̄ p̄t fieri ꝓmiſſio a pen
tib⁹ de ſpōſalib⁹ faciēdis īter pſonas
ꝓhibita ſimpl̄r ita n̄ pn̄t ſub iſta ꝯdi-
tiōe fieri: ſi ſcim⁹ pōtifex diſpēſaret qꝛ
vn̄r fieri ſub ꝯditiōe īpoſſibili cū depē
deat a volūtate ſoli⁹ pn̄cipis.l.apud iu
lianū de le.i.Et lz aliq teneāt oppoſitū
rō tn̄ tenētiū aliā opiōnē vr̄ efficacioꝛ.
Nec motiua tenētiū ꝯtrariū obſtāt̄ lz
dictū.d.Frā. qm̄ ad rē eē i ꝯmertio vr̄
n̄ eē n̄ ꝯſiderat̄ q̄tū ad faciēdū id qꝺ
a ſola ptāte pn̄cipis pēdet magis vl̄ mi
nus poſſibile ſz ſolū ad videñ vtꝝ obli
gatio ꝯhat̄ ad exiſtātoꝫ rei q̄ p̄ſtari n̄ p̄t
Que ꝯſideratō n̄ hꝫ locum i h̄ cāu qꝛ
mr̄imōiū ē res ſpūal̄ ꝛ ieſtimabil̄. vn̄
vez ē ꝙ ſpōſalia ꝛ mr̄imonium vn̄r ꝓ
miſſa ſub cāu ꝛ ꝯditōe īpoſſibili ꝛ.ſic
non vr̄ obligaſſe iſta ꝓmiſſio.

¶ Quid aūt de tactib⁹ ꝛ oſculis: q̄ fa 15
ciūt īter ſe hmōi ſpōſi an̄ hitā diſpēſa
tionē nūqd ſint licita. Dic ꝙ ſi ītētiōe
coꝛrupta ꝛ cā voluptatis vl̄ libidinis
hec faciūt peccāt moꝛtalr̄. Sec⁹ ſi ſine
libidine. ſz ſicut faceret ꝯſanguine⁹ cū
ꝯſanguinea ꝛ ſicut antea feciſſent.

Matrimoniū.vi. Quo ad debituz
cōiugale: Queritur vtꝝ ꝯtract]
ſpōſalib⁹ ante ſecutas ſolēnitates car-
nal̄ ꝯmixtio ſit peccatū.R̄. ſm Tho.i
q̄rto di.xxviij. Si ſpōſa credēs ſpōſuꝫ
velle ꝯſūmare mr̄imoniū admittit eū
excuſatur a pcō niſi aliq̄ fraudis ſigna
appeat exp̄ſſe ſicut multū diſtātis cōdi
tiōis.vel q̄tum ad nobilitatem vel q̄
tum ad foꝛma vel aliud ſignū euidens
appareat.ꝛ eodez mō itelligitur ꝙ ex-
cuſat̄ vir ſi pp hoc itēdebat mr̄imōiū
ꝯſūmare. Sz ſm.ꝟꝟ.in illis locis vbi
eſt ꝯſuetū ꝙ p̄us adhibeat̄ nuptiaꝝ bn̄
dictio: ſi abſq̄ eccleſie diſpēſatiōe ꝛ ſi
ne iuſta cā hoc faciāt peccant moꝛtalr̄
vt dictū eſt.ſ.Debitū in pn̄cipio.Et in
ſta cā poſſet eſſe in longo tp̄e ꝑmanſiſ
ſent ſponſi ꝛ pp aliqꝺ īpedimētū ma
ritus non poſſet ducere ſponſam vt qꝛ
ſocer nollet dare dotez ꝛ huiuſmodi.

Additio. An aūt natus ex iſtis ꝛ q ꝯtraxerūt ſpōſalia ſit
legitimus.dic ꝙ ſi talia ſponſalia ſunt
ꝯtracta i facie ecclie ꝛ nullū erat īpedi
mētū.ꝛ ibi non fuit copula foꝛnicaria
tūc filij ſunt legitimi.Et ſic itellige Pa
noꝛ.in.c.p tuas q fi.ſint le. Si autem
ſponſalia ſunt contracta publice ꝛ nul
lū ibi fuit īpedimētū: tn̄ copula fuit foꝛ
nicaria tūc eſt mai⁹ dubiū.Tn̄ de hoc
vr̄ caſus in.c.is q de ſpon.vbi qdā ꝯ-

xit ſponſalia de futuro. ⁊ habuit copu
lam cū ea fornicariā: ⁊ poſtea contra-
xit cū alia de pn̄ti ⁊ ꝓpterea ibi dicit
ꝙ p̄muꝫ mr̄imoniū lꝫ ſit p̄ſumptū tꝫ.
Et Panor. ibi dicit ꝙ filij inde geniti
ſūt legitimi. Si aūt ſponſalia ſunt cō
tracta clādeſtine: tn̄ ibi nullū erat ipe
dimētū: ⁊ defuit copula fornicaria. Gl.
in. c. lator. q ſi. ſint le. reſpectu mr̄imo-
nij tꝫ ꝙ clādeſtine contrahentes non
p̄ſumūtur ꝯiuges. Sꝫ Ala. dicit hoc ꝓ
cedere reſpectu nubētiū. ſꝫ reſpectu fi-
lioꝝ dicūtur coniuges. qḋ plꝫ. Pano.
Exquo infertur ꝙ natus ex maſculo ⁊
femina ſimul habitantibꝰ p̄ſumitur le
gitimꝰ q̄ſi fauore legitimatiōis. maxi
me ſm̄ Inn. ſi vocabant ſe coniuges.
idē dic in caſu nr̄o fauore mr̄imonij
Si āt ꝯxerūt ſpōſalia clādeſtine ⁊ ſub
ſecuta eſt copula fornicaria. tn̄ nullum
erat ipedimētū: caſus ē dubiꝰ tn̄ ꝑ pre
dicta vr̄ dicēdū ꝙ filij erūt illegitimi.
Pro hoc facit qḋ dictū ē. ſ. c. Illegiti
mus. §. iiij. ſm̄ Hen. de gan.

MAtrimoniū. vij. Qn̄ contracto ma
trimonio accuſat̄ cōiunx de adul-
terio: i qbꝰ caſibꝰ nō poſſit adultera a
viro accuſari vl̄ dimitti. R. ſm̄ Rai. in
ſeptē caſibus Primus: ſi vir ꝯuincit̄
de fornicatiōe. extra de diuor. ſignifica
ſti. Scḋus. ſi ipſe ꝓſtituit eā. extra de
eo q. co. cōſan. vx ſue. diſcretionē. Ter
tius cū ipſa credebat viꝝ defunctū ⁊
nupſit alij q: maritꝰ rediēs tenet̄ eā ac
cipe. Quartꝰ ſi fuit cognita latēter ab
aliq̄ quē credebat eē viꝝ ſuum ar. xxx-
iiij. q. ij in lectū. Quintus ſi fuit vi op
p̄ſſa. xxxvij. q. vij. oēs cātiōes. Sextus
qn̄ recōciliauit eā ſibi poſt adulteriū
vel eā publice adulterātē retinet in con
ſortio maritali. C. de adul. l. crimē adul
terij. Septimꝰ ſi aliqs infidelis coniu-
gem repudiauit ⁊ illa nubat alteri po-
ſtea vir ꝯuertat̄ ad fidē: ſi ⁊ mulier:
tenetur eā recipe. extra de diuor. gau-
demus. Nota tn̄ ꝑ declaratiōe p̄dicto
ruꝫ ſingulareꝫ regulā quaꝫ ponit pa-
nor. in. c. q̄ſiuit. de diuor. ꝙ q̄lecūqꝫ de
lictū cōmittat alter ꝯiugū. nō pōt relin
quis ob h̄ petere ſeꝑatōeꝫ cōiugij etiā
quo ad thorū. Fallit tn̄ in delicto for
nicatōis tam carnalis q̄ꝫ ſpūalis.

¶ An aūt ꝑꝑ delictū ſodomiticū ꝯmiſ 1
ſum a marito poſſit vxor petere ſepa-
tiōem mr̄imonij ⁊ ecōtra. Dic ꝙ ſic. ḋ.
c. oēs. ⁊. c. adulterij. ea. cā. ⁊. q. Idem
ſi vir polluat aliquam extra clauſtra
Nā hoc caſu fornicatiōnē cōmiſit. ar.
xxxij. q. iiij. meretrices

¶ Quid ſi qs tale qḋ egit cū ꝓpria vxo 2
re. R. Lau. ⁊ Guil. dicūt ꝙ vxor pt vi
rū dimittere. Et h̄ ſi vxor nō fuit in cul
pa ſꝫ violenta: vel ſōno decepta. Sed
gl. in. ḋ. c. oēs ſentit ꝙ ꝑꝑ hmōi extra-
ordinariā pollutōeꝫ cū vxore vir non
poſſit dimitti. Sꝫ pōt diſtigui ſm̄ pa.
Si vir vult pſeuerare i tali pcō pōt di
mitti. al's ſecus. Cū hoc caſu nō diuiſe
rit carnē ſuā in plures. Sicut nec ſi al-
ter coniugū ſeipſum polluit.

¶ Pone ꝙ vir ꝓpter fornicationem 3
vxoris ſeꝑatus eſt ꝑ ſniam modo vult
eam reconciliare ſibi: ⁊ illa nō vult nū
quid eſt cogenda. R. ſm̄ Rai. vir qui
non peccauit poteſt petere cogi eam
etiam inuitam. non obſtante ſententia
q: quod fauore meo introductum eſt:
in dānū retorq̄ri n̄ dꝫ Hoc verum niſi
vir poſt ſniaꝫ fuiſſet fornicatꝰ: vel niſi
mlr ſtatū mutaſſꝫ itrādo religionem.

¶ Pone ꝙ vir adulteratus eſt occul- 4
te: ſed vxor manifeſte nunqd poteſt il-
lam accuſare ⁊ ſine pcō dimittere. R.
ſm̄ Rai. Credo ꝙ non: q: non deficit
vxori ius excipiendi: ſed ꝓbandi ſm̄
Tho. Al. Gof. ⁊ Hoſtiē. Si tn̄ vir egiſ
ſet pniam ⁊ vxor monita nolit agere:
ſed in adulterio perſeuerare ſine pecca
to poſſet eam per ſententiam dimitte-
re ſm̄ Gof. ⁊ Hoſt.

¶ Sed vtrū vxor adultera poſt pniaꝫ. 5
poſſit repellere virū ab accuſatiōe. R.
ſm̄ Rai. credo ꝙ nō: q: pnia non tol-
lit ius accuſandi in foro iudiciali. xxx-
ij. q. ij. admonere.

MEdicus vel cirugicus Preceptū
ē medicis vt cū eos ad īfirmos
vocari ꝯtigit ipos an̄ oia moueāt ⁊ in

ducāt ꝙ vocēt medicos aīaꝝ vt poſt
ꝗꝫ fuerit infirmo de ſpūali ſalute ꝓuī-
ſuʒ ad corꝑalis medicine remidia ſalu
bꝛiꝰ ꝓcedat̄. Si qs aūt medicoꝝ huiꝰ
ꝯſtōnis trāſgreſſoꝛ extiterit ab īgreſſu
ecclie arceat̄. ſ. ꝑ ſniam ſꝫ gl. donec de
trāſgreſſiōe hmōi ſatiſfecerit ꝯpetēter
extra de pe. ⁊ re. cū īfirmitas, ⁊ ſꝫ ho.
exꝗ tex. dicit. ꝓcipimꝰ trāſgreſſoꝛ pec-
cat mortalr̄. Itē i eo. c. ſub pena excōi
catiōis ꝓhibet̄ medicis ne ꝑ corꝑali
ſalute aliqd ſuadeāt qđ i ꝑiculū aīe cō
uertat̄. ⁊ ſꝫ hoſt. ꝯ hmōi ſtatutū ꝑſcri
bi nō ꝑt nec aliꝗ ꝯſuetudine tolli. cū ꝓ
ſalute aīaꝝ īductū ſit. Idē pa. ibi dicēſ
ꝙ ꝯſuetudo iuri ñ ꝑiudicat niſi ſit rō
nabilis. Sꝫ iſta ꝯſuetudo ñ hꝫ i ſe ali-
quā rōnēꝫ. Immo ex ea ꝓueniūt mul
ta mala: vt in textu.

1 ℂ Quid āt ſi medicꝰ monet ⁊ īducit
īfirmū ꝗꝫtū pōt ad vocādū ꝑſbyterū:
⁊ tñ ille nō vult ageſcere. nūqd medi
cus teneat̄ totalr̄ illiꝰ curā dimittē. R̄.
pa. in. d. c. cū īfirmitas. dicit: ꝙ illa ꝟ
ba: moneas ⁊ īducas: debēt ītelligi cū
effectu: ita ꝙ vocet ſacerdotē alˢ nō ſa
tiſfacit precepto dicti capli. Et in hoc
ꝑſiſtit. Quidam tñ nō irrōnabilr̄ dn̄t
ꝙ vbi medicꝰ ꝗꝫtū in ſe ē fecerit ⁊ in
ille nihilominꝰ obſtinatꝰ ꝑſeueraret
duxerit ēt ꝯminādo: ꝙ eū derelinꝗt ⁊
⁊ nollet aduocare ꝑſbyteꝝ. ꝙ eo. caſu
poſſet ꝓcedere in cura q2 ſi in tali īfir
mitate decederet deſpatꝰ moreret̄ vbi
āt de ꝑiculo euaderet: poſſet adhuc cō
uerti. Ad hoc facit. c. fi. de eo. q co. cō-
ſan. vxo. vbi dr̄ moneas ⁊ īducas po-
ſtea ſubdit̄ ꝙ ſi īduci nequeret. Ecce
q̄uō illa ꝟba ñ ītelliguntur cū effectu
alˢ nō addidiſſꝫ ꝙ ſi īduci ⁊c.

2 ℂ Quid āt ītelligat tex. ibi añ oīa mo
neāt. R̄. pa. ſꝫ Do. ꝙ añꝗꝫ recipiat cu
rā corꝑis vl̄ ꝯueniat de ſalario dꝫ ſuā
re qđ ibi dr̄. Alˢ āt ſalariū poſſet repe
ti: q2 ꝯ legē. C. de le. l. nō dubiū.

3 ℂ An aūt illa decre. ſit ītelligēda gn̄a
liter de oībꝰ īfirmitatibꝰ vel reſtrigen
da ad aliquas. Dicēdū vr̄ ſaluo ſemꝑ
melioꝛi iudicio. ꝙ dꝫ ītelligi de īfirmi
tatibꝰ ꝑiculoſis ⁊ dubijs nimis. n. duꝝ
eēt vt ꝑ quolibꝫ accidēte vl̄ doloꝛe ca
pitis ſuꝑuenīēte īfirmo ꝙ medicus te
neret̄ īducere iſtū ad ꝯfeſſionē ſub pe
na peccati mortal̄ ſꝫ dꝫ ītelligi de egri
tudine tali ꝗ ſꝫ ſe ē ꝑiculoſa ſicͭ ſunt fe
bꝛes ꝯtīue pleureſes: ſqnācia: doloꝛes
colici renū ⁊ hmōi. Iō credēdū ē me
dicū tūc teneri ad īducēdū īfirmū ad
ꝯfeſſionē: qn̄ īfirmꝰ ipe teneret̄ ꝯfiteri
in dcō cāu. ſ. qn̄ ē i articulo neceſſita-
tis. ſeu in ꝑiculo mortis. vt dictū eſt ſu
pra Cōfeſſio ſcđo. §. vi. Secus vbi qs
hꝫret febꝛē ephimerā ⁊ hmōi.

ℂ Utꝝ aūt medicꝰ ꝑnoſcēs mortē in 4
firmi vicinā cuiꝰ curā hꝫ teneat̄ ei nū
ciare. Circa h̄ io. nea. diſtiguit. aut tal̄
medicꝰ credit ꝟiſi r ꝙ tal̄ ꝓnūciatio
mortis multū ꝓderit īfirmo ꝗꝫtū ad ſa
lutē aīe. ⁊ oꝛdiationē de rebꝰ ſuis aut
credit oppoſitū. ſ. ꝙ nihil ꝓderit. aut
dubitat ꝺ vtroqꝫ. Pꝛio cāu. q2. ſ. credit
ꝙ ꝓderit vtputa q2 credit ꝙ talis īfir-
mus ſit i ſtatu peccati mortal̄. ⁊ nihil
oꝛdiauit de rebꝰ ſuis ꝗ diſtribuerētur
poſt mortē eiꝰ. ⁊ ḡuis diſſenſio eueni
ret int̄ hr̄des ꝑꝑ eas Audita morte vi
cina. īfirmꝰ bn̄ ſe diſpōeret ad bn̄ mo
riendū ⁊ bn̄ oꝛdinādū ꝺ rebꝰ ſuis. Et
in tali cāu tenet̄ mā̄feſtare ꝑ ſe. vel ꝑ
aliū īfirmo ex ꝓcepto caritatis. ⁊ non
faciēdo peccat mortalr̄. Si tñ ſunt plu
res hn̄tes curā vniꝰ īfirmi. vno ꝑdicē
te alij ſūt liberati. Si ꝟo medicꝰ cre-
dit ꝟiſilr̄ oppoſitū. ſ. ꝙ talis ꝓnūciatō
mortis parū vel nihil ꝓderit īfirmo. ⁊
ꝑ oppoſitū credit ꝙ taciturnitas parū
vel nihil oberit. q2 credit eū eē in bo-
no ſtatu. ⁊ bn̄ oꝛdiaſſe de rebꝰ ſuis tūc
nō tenet̄ medicꝰ ꝑdicere mortē. Ita ꝙ
nō ꝑdicēdo peccet grauiter. q2 ceſſāte
cā ⁊c. Tñ melius faceret ꝑdicēdo. Cu
ius rō ē. q2 ꝗꝫtūcūqꝫ īfirmꝰ credat̄ eē
in bono ſtatu aīe ⁊ rerū. tñ ꝗꝫtum ad
vtrūqꝫ poſſet ꝓficere. ⁊ ꝓbabile eſt ꝙ
audita morte vicina magis ſe diſpone
ret. Si autem medicus nihil credit de
pꝛedictis duobus ſed eſt in dubio. tūc
etiam tenetur mortem vicinam nun-

ctare. q: in dubio tenetur homo vitare
notabile damnum proximi ſi pōt. In
dicto aūt cāu pōt ſequi dānū dānatio
nis eterne ⁊ rerū tēporalium.
5 ¶ Quō ſe dꝫ hr̄e medicus i medicis
ɔferēdis. ℞. ſm Inn. diligēter attēdē
dꝫ ne illas medecias ɔferat. de qbꝰ ſꝫ
artē ei n̄ ɔſtat. Nā ſi dubitationē hꝫ ꝙ
noceāt. ɔferēdo peccat q: in tutiorē ꝑ
tē tendēdū ē. Et ſecuriꝰ ē egrū nāe reli
q̄re. ꝙ̄ medico ipito ɔmittere. Et ſi ꝑꝑ
impitiā medici vl̄ cirugi infirmꝰ mori
tur. aut remanet iutilis. puta q: hēbat
tibiā fractā vl̄ brachiū ⁊ hōi. ⁊ ꝑꝑ eiꝰ
impitiā remāſit deſtructꝰ. tn̄r de dāno
qđ inde ſeqtur. nā forte hēbat aliquā
artē ex qua alebat filios vel vxorem ⁊
hmōi. ⁊ nūc parū vel nihil lucrat̄. te
net̄ ad equiualēs ſm doc. Idē Ri. in
iiij. di. xv. exq̄ directe nō pōt reſarcire
ꝑncipale. Idē ſi ex eius negligētia. q:
nō viſitauit ifirmū tpibus debitis vt
debebat. vl̄ dato ꝙ eēt ꝑitꝰ noluit ꝓce
dere ſm canōes medicine ſꝫ iuxta ſuū
ſenſum. In oibꝰ p̄dictis ⁊ ſilibꝰ tenet̄
ad arbitriū bonoꝝ viroꝝ. Et p̄dicta in
tellige qn̄ talis p̄dicabat ſe ꝑitū v̄bis
vel ex doctoratu. Secus de illo q dice
bat ſe imperitum. ⁊ ex defectu bonoꝝ
medicorum fecit qđ potuit bona fide
tūc nō vr̄ ſibi imputādū. ſed potiꝰ ſibi
imputet q talē elegit Idē dcm̄ ē de ad
uocato. s̄. Aduocatus. §. xi.
6 ¶ Pone medicus ꝓmiſit curare in
firmū. liberatus ē. ſed poſtea recidiua
uit. an teneat̄ ſi ꝓ eodē ſalario curare
egrotū. Spe. diſtinguit. an incōtinenti
eger recidiuauit. vt tūc teneat̄. Aut ex
iteruallo. ⁊ tūc nō teneat̄. vel dic ꝙ ſi
culpa egroti. nō tenet̄. alѕ ſecus. Et hec
ɔ̄uſio ē valde rōnabilis. hāc. q. format
glo. in. l. martius. ff. loca. de medico q
ꝓmiſit titio liberare eū a podagra. ⁊
ſpm liberaſſe videbat̄. tpe aūt trāſacto
titius in eandē infirmitatē decidit. T.
agit ɔ̄ medicū vt liberet eū. q: nō ex
traxit anguſtias ifirmitatis ſeu radicē
ſed ceſſare fecit. Itē q: nō vr̄ curaſſe.
exquo nō durat curatio. Itē q: promit
tendo curationē. vr̄ ꝓmiſiſſe ꝙ eū per
fecte curaret: qm̄ v̄ba cū effectu ⁊c. itē
q: huic reſtituit̄ ifirmitas: ḡ ⁊ illi dꝫ re
ſtitui ſolicitudo curādi. in ɔ̄trū facit. q:
de pn̄ti un̄ infirmitate vr̄ cogitatū. Et
iō illa ſublata. vr̄ ſublata obligatio cu
rādi ⁊c. Nā in ifinitū nō dꝫ obligari:
q: ifinitas euitat̄. hec gl. Tn̄ q̄ adhuc
vltimū cāuꝫ reccurrēdū ē ad v̄ba ⁊ in
tētionē medici ⁊ infirmi. Nā ſi cōuētū
ē ꝙ dēret eū curare oino: ⁊ a totali in
firmitate podagre: tūc medicus tenēt
quo ad recidiuā. Si v̄o actū ē ſolū de
infirmitate tūc iminenti: tunc ſecus.
¶ Utꝝ medicus teneat̄ potius gratis 7
curare ꝙ̄ ifirmū ꝑmittere mori. ℞. ſꝫ
Ral. medicus tn̄r curā ⁊ cōſiliū ipen
dere pauperi lāguido: vt hētur. lxxxiij.
di. in pn̄. vbi dicit gl. ꝙ medicus dꝫ
potius gratis curare: ꝙ̄ ꝑmittere mo
ri: nō ſolū pauperē: ſed ēt diuitē. Im
mo medicus hoc cāu dꝫ curare nō ſolū
gratis: ſed ⁊ ſuis expēſis: ēt diuitem q
nollet aliquid dare: priuſ ꝙ̄ ꝑmittere
eū mori. Et ſi ɔualuerit repetet ipēſas
q: vtiliter geſſit negociū eius. Etiā ſi
moriat̄ eger pōt repetere: q: ſufficit ꝙ
vtiliter cepit gerere: lꝫ euētus nō ſit ſe
cutus. ff. de ne. geſt. l. ſꝫ an vltro. Nec
pōt ei obijci ꝙ cā pietatis fecerit ſum
ptus: niſi eēt ꝓpinquus infirmo. vt. C.
de neg. geſt. alimēta. Et pōt medicus p̄
dicta facere ⁊ repetere: ēt ſi ifirmus ꝓ
hibuerit. Sicut ⁊ virū poſſumꝰ extra
here de domo ratura: ⁊ bn̄ficiū infer
re inuito. xxiij. q. iiij. ipſa pietas. imo p̄
ſumit̄ ꝙ ifirmus talia dicendo fuerit
furioſus. ff. de cōdi. iſti. qdā. Et ꝑ p̄di
cta ſoluit̄. q. q̄tidiana. Quidā cirugicꝰ
curauit quēdā ifirmū iuitū q hēbat pe
dē putrefactū: ⁊ niſi curaſſet eū. neceſ
ſe fuiſſet ei incidi pedē: ne reliquū cor
poris ad putrefactionē deueniſſet: ⁊
ad talē pedē curādū facte ſunt multe
expēſe. Quo curato: cirugicꝰ petit ex
pēſas factas. Infirmus dicit ſe nihil ei
velle dare. ⁊ ꝙ potiꝰ voluiſſet abſciſſio
nē pedis: ꝙ̄ tantā pecuniam ſoluere.
Quid iuris. ℞. ſꝫ no. ꝑ Bar. in. l. ſic

ff.de pec.le.ꝑ oi:eo qđ tangit pſonam vel libertatē vel vitā vl' ciuitatē: ꝙ ille ꝑ quo ſoluit:nō pōt dicere nō eē vti-liter geſtū:vt i cāu nro.Qđ tene menti.Et ꝑ hoc dicit Bar.ꝙ ſi qs fuit condēnat⁹:adeo ꝙ ſi ille nō ſolueret: amputaretur ſibi pes:vel aliđ dēret fieri in pſonā.Modō aliqs amic⁹ ſoluit condēnationē:aio repetendi.ille nō vult reddere:q: dicit meli⁹ eēt mihi ꝙ pes amputaref ꝙ̄ ꝙ tāta pecunia ſoluētur Certe nō poſſet dicere: vt eſt tex. ſm Bar.ſ.d.l.ſticus.ꝛ ibi gl.notabil.idez dicenduz ſi aliqs fuit ꝯdēnatus.i.c. ꝛ niſi ſolueret eēt exbānitus. Si aliquis ſoluit ꝑ eo:nō pōt dicere nō expediebat ſoluere. q: poti⁹ expediebat eē bānitū.hec Bar.ꝛ hec nō.q: ſingularia.

8 ℭ Pone ſtatuto epi cauef: ꝙ nullus ſb pēa excōicatōis poſſit itraf monaſteria monialiū niſi ſit medic⁹. mō intrauit qdā q erat medic⁹ nō ꝯuentatus:an ſit excōicat⁹.R. Bar.in.l.ſciendū.ff.de edil.edic.refert ſe hūiſſe hanc q.de fcō:ꝛ rūdiſſe ꝙ nō erat excōicat⁹ q:ꝗuis nō ſit ꝯuentat⁹:tñ medic⁹ ē:ꝛ ita a vulgo noiaf.itē nō df medic⁹ a dignitate:ſ; a medicādō. vñ nō refert an ſit doctor:dūmodo medicetur.

9 ℭ An aūt licēciat⁹ dicaf doctor. Bal. dicit ꝙ nō.Et dicit ꝙ ſi epꝰ excōicat oēs doc.ſi diſputātes. ſi df excōicaſſe liciatos.Et h volnit ipe bal.i.l.i.ff. ſo.ma.ꝛ in.l.pe.de teſta.mili.dixit ꝙ poteſtas q dz ducere ſecū aſſeſſorē doctorē nō ſatiſfacit ducēdo licentiatum.

10 ℭ An āt iudex teneaf dare ſuſpenſuz ꝑ notomia.bar.hoc relīqt ſub dubio i.l.fi.de cada.puni. tñ cāus ē ꝙ ſic in l.ꝙ reipublice.ff.de iniur.quaſi.l.ad hoc allegat Ludo.in.d.l.i.ſo.ma.

11 ℭ Quid ſi ꝑꝑ defectū vel corruptōem aut ſophiſticationē rerū in medicina poſitaꝝ ifirmus icurrit piculū.R. ſm Inn.Si medic⁹ diligētiā quā debuit adhibuit i reb⁹ eligēdis:iculpabil' erit

12 ℭ Utrū peccet ifirmus nō obediēdo medico.R.ſm Inn.vr ꝙ nō : q: medicus nec plat⁹ ē,nec hō.cuius māda-tis obedire teneaf tñ bonū ē ꝙ ei credat tanꝗ̄ pito in arte.ꝛ ſm Arc.ſ.ſi infirmus ſumat cibū vel potū.ꝗuis credat ifirmitatē aliqualr augeri.nō peccat mortalr.vel ſaltē nō ita grauiter.ſicut ſi ſūpſiſſet cibū vel potū vnde ſeq̄retur mors. Peccat tñ ſeruientes ei talia miniſtrantes.

ℭ Utrū medici vl' cirugici poſſint ad ordines ꝓmoueri.R. ſm Rai. ſi piti erāt i arte:ꝛ nihil de ꝯtingētib⁹ omiſerūt:ꝛ hnt de hoc ꝓbabilē ꝯſciaz poterūt ꝓmoueri.al's nō extra de eta. ꝛ q̄. ad aures.Eſt tñ ꝯſulendū ſm Hoſt.ꝛ Goſ.ꝙ ꝓmouēdus a pratica medicie abſtineat.q̄ aduſtionē vel iciſionē req̄rit.q: h ē ois clicis iterdcm.extra đ homici.c.tua.ꝛ extra ne cle.l' mo.c.ſniaz Et lz ibi nō videaf dici niſi de exñtib⁹ in ſacris.tñ ſm pan.idē pt dici đ exñtib⁹ i miorib⁹ qñ ſūt bñficiati.vide đ hoc.ſ.homicidiū.iij.§.iij. 13

ℭ Utrū liceat clicis opari in phiſica R.ſm.Rai.ſi ſūt in ſacris vel miorib⁹ dūm ſint ſufficiēter bñficiati.nō lz.niſi grat] ꝑ miſabilib⁹ pſonis vel ꝯſanguineis ſuis.nec tūc vbi poſſet eē piculū.qđ ēt i clauſtralib⁹ diſtricti⁹ ē obſuādū.extra ne cle.vel.mo.multa. 14

MEndacium eſt falſa ſignificatio vocis cuz intentione fallēdi.xxij. q.ij.§.ille ergo.Et nomie vocis tanꝗ̄ principali intelligi dz oē ſignum . vt ſcripture ſiue etiam nutus.

ℭ In q̄ differt mēdaciū a falſo.R.falſum dicit qcūq alıđ ꝗ̄ qđ veꝝ ē loqf Et hec pt dupl'r ꝯtingere vno mō qñ credit dicere verū.Et ſi hz de hoc probabilē cām nō peccat. vel ſaltē ñ mortal'r.q: reā liguā nō facit niſi rea mēs xxij.q.ij.hoies. Alio mō qñ credit dicere falſū ꝛ ꝯ̄ mētē loqf ꝛ h ē mēdacium vt i pcedēti.§.dcm ē.Nā ꝛ mētiri df q̄ſi ꝯ̄ mētē ire.qn ēt dicēdo ꝟitatez ſi ꝯ̄ mētē ſuā.ſ.qñ credit dicere falſitatē.ꝛ ſic decipe erit mēdaciū.q: ꝗ̄tū in eo ē falſū ſignificat.vt i.d.c.hoies. 1

ℭ Quot ſūt gña mēdacioꝝ.R. Aug. ponit.viij. gña q̄ plene hntur.xxij.q. 2

ij.ꝑmū.Breuioꝛ āt ⁊ planioꝛ ē diſtin⸗
ctio.ꝙ mēdacioꝝ aliud ē ꝑnicioſum.
aliud iocoſum.⁊ aliud officioſum. vt
xxij.q.ij.nequis.
3 ¶ Utrū mēdaciū ſit peccatū.R̄. dē q
dē mēdaciū pcm̄ ē.xxij.q.ij.mihi aūt.
⁊.c.ꝑmū.i fi.Sꝫ vtrū ſit mortale dicē
dū ſꝫ tho. ſa ſe.q.cx. mēdaciū pōt ꝯ
triari caritati tripl'r. Prio mō ſc̄m ſe.ſ.
ex ipſa falſa ſignificatiōe.vbi ꝯſideran
dū ē circa qd ſit ipſa falſa ſignificatio
Nā ſit circa res diuinas ꝯtriat̄ caritati
diuine cuius ꝟitatē aliqs tali menda
cio occultat.vel corrūpit.⁊ iō ē morta
le ⁊ grauiſſimū.Sil'r ſi ſit ꝯ aliqd cu⸗
ius cognitio ꝑtineat ad hoīs bonū.pu
ta ad ꝑfectionē ſcīe ⁊ īformationē mo
rū ꝯtriat̄ caritati ꝓximi.⁊ eſt mortale.
Qꝺ ſi ſit circa aliqd de quo nō refert
vtrū ſic vł ſic cognoſcat̄.tūc ex tali mē
dacio nō dāmnificat̄ ꝓximus. ſicut ſi qs
fallat̄ in aliqbus ꝑticularibus ad ſe ñ
ꝑtinētibus.⁊ tūc nō eſt pcm̄ mortale.
Scdō mō pōt ꝯtriari caritati rōne fi⸗
nis intēti.puta ſi dr̄ i iniuriā dei ꝙ ſē
ꝑ ē mortale.Aut in nocumētū ꝓximi
ꝗtū ad ꝑſonam.diuitias vel famā ⁊
hec iterꝫ ē mōtale.Qꝺ ſi finis ipſe nō
eſſet ꝯtrius caritati nō ē peccatū morta
le ſic appet i mēdacio iocoſo ⁊ officio
ſo.Tertio mō mēdaciū pōt ꝯtriari ca
ritati ꝑ accidēs rōne ſcādali vel cuiuſ⸗
cūqꝫ dāni ꝯñtis:⁊ ſic erit pcm̄ morta
le.Sꝫ ꝙ qdaꝫ dicunt ꝙ ꝑfecti iuris oē
mēdaciū eſt pcm̄ mortale:irrōnabili
ter dr̄.Nulla.n.circūſtātia aggrauat in
infinitū niſi q tranſfert i aliā ſpēm.nō
aūt circūſtātiā ꝑſone.Et ꝓ plena decla
ratione iſtoꝝ mēdacioꝝ cape iſtas qn
qꝫ ꝯclōnes ⁊ ꝺ cetero errar̄ ñ poteris.
4 ¶ Pria ꝯclō dicēs mēdaciū in nōbi
le dānū ꝓximi corꝑale ł ſpūale ſꝑ pec
cat mōtal'r. Hec ꝯcluſio pꝫ de ſe.
5 ¶ Scda ꝯcluſio dicēs mēdaciū cum
iuramēto ſemꝑ peccat mortal'r ſi ad⸗
uertit iurare falſum.Et hoc ſiue ſit in
dānum ꝓximi ſiue nō: q2 facit ꝯtra ſꝫ
preceptum decalogi.
6 ¶ Tertia ꝯcluſio dicēs mēdaciū ſine
iuramēto ſi nō eſt i notabile dānū ꝓxi
mi ñ peccat mōtal'r niſi hēret aīuꝫ no
cendi in maioꝛi nā tūc eēt mortale.
¶ Quarta cōcluſio mēdaciū iocoſuꝫ 7
ꝺ ſe nūqꝫ ē mortale niſi diceret̄ cū tan
ta cupiditate ꝙ parat⁹ eſſet dicere ēt ſi
offenderet deū vel ꝓximū q2 tunc eſ⸗
ſet mortale.
¶ Quita ꝯclō circūſtātia ꝑſone nūqꝫ 8
mutat ſpēm:vt de veniali efficiat̄ mor
tale:vt i religioſo dicēte mēdaciū offi
cioſum vel iocoſuꝫ niſi ꝑ accidēs rōe
ſcādali.lꝫ gl.i.d.c.ne qs. teneat ꝙ hoī
b⁹ ꝑfecti mēdaciū officioſū ſit mortale
Idē dic i doctore vel ꝑ̄dicatore ꝙ nō
peccat mortal'r:niſi rōe ſcādali vel cō
tēpt⁹ doctrīe ſit ānex⁹:q2 hec ſciēs mē
tit: peccat mortal'r.Sil'r ſi diceret ꝯ id
qꝺ ē faciēdū ex neceſſitate. Sec⁹ ſi ex
ꝯſilio niſi rōne ſcandali vt dictum eſt.
¶ Utrū liceat ꝓ alteri⁹ vita ꝯſeruāda 9
mētiri.R̄.ꝙ nō.vt.xxij.q.ij.c.ꝑmuꝫ. ⁊
c.ne qs.⁊ ſic mihi ñ lꝫ ꝯmittere min⁹
malū:vt ali⁹ euitet mai⁹:vel vt ꝯſequa
tur mai⁹ bonū.q2 nemo dꝫ animā ſuā
alienis īpēdere ꝯmodis.vñ nō dꝫ qs
cōmittere pcm̄ veniale:vt ali⁹ euitet
mōtale ēt grauiſſimū.vt vult gl.nōbił
xiiij.di.qꝺ ait.Idē dicit Aug.i li.ꝺ mē
dacio.cui⁹ tex.ponit̄ in.d.c.ꝑmuꝫ.vbi
dicit ꝙ nō ēt licitū dicere mēdaciū:vt
ali⁹ liberet̄ a morte tꝑali vel eterna .ſ.
vt nō occidat̄ ab alio:vel vt liberet̄ ab
īferno.Tale tñ mēdaciū ē pcm̄ venia
le:q2 nulli nocꝫ ⁊ alteri ꝓdeſt:⁊ tale mē
daciū dr̄ officioſuꝫ.No.tñ ꝙ aliqñ ca
dē ꝑſona ē iter duo mala iplicita:puta
q2 niſi ꝑmittat̄ adulteriū:faciat homi
cidiū.Et h̄ caſu admittit̄ ꝯpēſatio:q2
poti⁹ ſibi ꝑmittēdū ē:vt faciat minus
malū:ne faciat mai⁹.⁊ ſic vt faciat adł
teriū:qꝺ ē min⁹ malū.vt ē tex.xxxiij.q.
ij.ſi qꝺ ꝟius.⁊.xiij.di.nerui.aliqñ duo
mala ñ cadūt i eadē ꝑſōa:ſꝫ i diuſis.ꝟ
bi grā.vn⁹ vult īterficē hoīeꝫ:īterrogat
me vbi ſit:nūqd liceat mihi dicē mēda
ciū.vꝫ ꝙ ne ſcia vbi ſit.adhˀ vt euitet̄
homicidiū.⁊ dicēdū ꝙ nō ꝑ ꝑ̄dicta.
¶ An aūt mēdaciū obſtetricū fuerit 10

dignū aliq̄ remuneratōe.R.ſm.Tho. ſcda ſcde.q.cx.Mēdaciū obſtetricum pōt dupl'r ꝯſiderari.vno mō quātū ad effectū beniuolētie in iudeos ⁊ reuerē tiā diuini timoris.⁊ ſic dētur eis remu neratio eterna.vñ Hieronym⁹ expōit ꝙ deus edificauit illis domos ſpiritua les.Alio mō poteſt contrariari quātū ad exteriorē actū mēdacij:q̄ q̄dē ñ po tuerūt eternā remunerationē mereri. ſ3 fortē aliq̄ꝫ remunerationē tpalē:cu/ ius merito ñ repugnat deformitas illi mēdacij:ſicē repugnabat merito nume rationis eterne.Et ſic itelligēda ſūt ꝟba Gre.cū dicit ꝙ bēignitatis eaꝝ merces q̄ eis potuit i eterna vita retribui ꝑmiſ ſa cl'pa mēdacij i terrenā ē r̄muneratōꝫ ꝺclinata.Vñ ñ itell'r ꝙ illo mēdacio merēt̄ amittē remūeratōꝫ eternā ꝙ̄ iā ex precedēti affectu meruerant.

11 ¶ Quid ꝺ Abraā Jacob ⁊ alijs ſcis veteris teſti q vident̄ mentiti fuiſſe.R. Nico.de lira. geñ.xxvij. ⁊ l3 excuſari poſſint:tñ ñ vr̄ ſibi magna neceſſitas excuſandi eos a mēdacio:maxīe offi/ cioſo.Sicut ibi:ego ſu3 Eſau.⁊ in plu ribus alijs locis:q2 certum eſt ꝙ apli fuerūt mlto ꝑfectiores : ⁊ tñ nō fuerūt īmunes a peccato veniali.ergo ⁊ mul tomin⁹ ꝑres veteris teſti:q2 ꝑres eoꝝ legūt̄ peccaſſe mortal'r:vt Dauid ⁊ ꝑri arche:q2 ex odio vēdiderūt Joſeph.

12 ¶ Accuſat⁹ negās ꝟitatē i iudicio qñ peccet mortal'r.vide.s.accuſat⁹ i ꝑnci/

13 ¶ Teſtes teſtificās falſu3 peccat' mor tal'r:niſi debita delibatiōe ⁊ ſolicitudi ne adhibita putaret ſe certū eſſe ꝺ eo qꝺ falſum ē ſm Tho.Addit ēt Ul.ꝙ oē mēdaciū ꝑter iocoſū qꝺ in iudicio dr̄,ꝺ his q̄ ad iudiciū ꝑtinēt ē ꝑnitio/ ſu3 ⁊ mortale:q2 ſubuertit ꝟitatē iudi cij qꝺ cedit in ꝑniciē vniuerſitatis.

14 ¶ Utꝝ mai⁹ pctm̄ ſit mētiri ꝟbo ꝙ̄ facto.R.ſm Tho.i q̄libet cū eadē intē tio fallendi ſit in vtroq3.vterq3 equal'r peccat.Uerbū.n.⁊ factū aſſumunt̄: vt inſtr̄m fallēdi.vñ nō refert ꝙ̄tum ad pctm̄.vtrū aliqs ꝟbo ſcripto:vel nutu vel quocūq3 facto mentiat̄.Sicut nec refert ꝙ̄tum ad homicidiu3 : vtrū qs gladio vel ſecuri interficit.

Mercator.Quis dicat̄.⁊ qd ſi emit rem:vt eā imutatā cari⁹ vendat: an tal' ſit eyciēdus de templo. vide.s. Emptio.§.x.⁊.xi.⁊.j.Uſura.ij.§.vlti.

Meretrix.Que dicat̄ meretrix:⁊ an poſſit ꝺ his q̄ acq̄ſiuit ꝑ meretri/ ciū ad libitū diſponere.vide.s. Adula tio i fi.⁊.j.Reſtitutio.xiiij.§.xiiij.⁊.xv

Meritū ꝑprie dr̄ actio q̄ fit vt ei q agit,ſit iuſtū aliqd dari. Quotu plex eſt meritū.R.ſ3 Bo.in.iij.di.iiij. ar.ij.q.ij.ꝙ triplex ē.Primū dr̄ ꝯgrui ⁊ iſtud ē qñ qs ex actōe nō h3 debitū recipiēdi:ſ3 tñ illi cui fit decet dare.ſicē cū hō atterit ꝺ pctō ſuo:l3 nō mereat̄ grām:tñ ꝯuenit deo vt facienti qꝺ i ſe ē ex ſua bonitate det.Scdm ē meritum digni: ⁊ iſtud ē cū aliqs iuſt⁹ rogat ꝑ aliq̄ ꝑſona q̄ eſt i pcō.Dignū q̄ppe eſt ꝙ iuſt⁹ audiat̄. Tertiū ē meritū ꝯdi/ gni.⁊ iſtud ē qñ agēs h3 ꝺbitū recipiē di.Et iō cū ꝑria rō dādi ſit amor : ipoſ ſibile ē ꝙ aliqs poſſit ſibi facere debi tū q amicitia caret: ꝑpea exñtes extra caritē ñ pñt mereri de condigno.

¶ Utrū āt aliqs poſſit mereri ⁊ deme reri vno actu.vide.j.Peccatū.§.iij. 1

Metus. Quid ſit ⁊ quotuplex ſit : ⁊ an matrimonium ex imperio principis teneat ⁊ multis alijs.vide.s. Impedimētū.x.per totum.

¶ Utrū met⁹ ꝑdendi bona tpalia: vel 1 grauē iacturā i eis:puta maiorē ꝑtē ſit iuſtus.R.Pa.poſt gl.i.c.abbas. extra eo.ꝙ ſic.ſi nō pōt ſuſtētari ſine illis bo nis q̄ qs timet ꝑdere:q2 alibi dr̄ ꝙ ſpi ritualia nō pñt diu eē ſine tpalib⁹.i.q. iij. ſiqs obiecerit.⁊ gl.i.l.aduocati.C. de aduo.di.iud.dicit no.pecuniam vi tam hominis.

¶ Utrum timor infamie ſit iuſtus.R. 2 gl.in.l.nec timorē.ff.eo.ꝙ timor infa mie facti nō cauſat:vt puta q2 aliqs fa ciet cantilenā de eo . Sed metus infa/ mie iuris talis q h3 iuris effectū iuſtus eſt.vt.l.iſti.§.fi.eo.ti.Dicit tñ Panor. in.d.c.abbas.ꝙ regul'r ea q̄ ſūt ꝑme

ta tenēt: dūmō ſine culpa ſua qs inci-
dat in metū. Nā tūc ſi ſine culpa inci-
dit. pōt peti reſciſſio eoꝝ q̄ acta ſūt per
actiōes q̄ met⁹ cā. Sꝫ ſi culpa ſua ici
dit in metū tenēt geſta: ⁊ nō ꝯpetit ali
qḋ remediū metū paſſo. ⁊ de hoc vltio
eſt tex. ſingularis q quotidie allegatur
in. l. ſi mulier. ff. eo. vbi dr̄ ꝙ ſi liberta
cōmiſit igratitudinē ꝯ dn̄m: ⁊ ꝓtextu
ne reuocaretur i ſuitutē aliqḋ ꝓmiſit
dn̄o ſuo nō ſuccurrit̄ ſibi ꝯ illaꝫ ꝓmiſ
ſionē: lꝫ metu ſuitutis fecerit. ⁊ h̄ idō q̄ꝛ
ſibi intulit metū cōmitēdo igratitudiēꝫ
⁊ dn̄s iuſte minabat̄ ſibi de reuocāda
ea in ſuitutē. ⁊ ſic nō obſtat. ſ̄. eo. l. nec
timorē in ſi. ⁊ l. iſti. q̄ꝛ h̄ iuſte faciebat
patronus reuocando: ibi autem delin
quebat accipiendo.

3 ¶ Sūt tn̄ q̄dā i qb⁹ reqritur liber cō
ſenſus. Pͥo oīa q̄ ſūt meritoria: pn̄ia
ꝯfeſſio: elemoſyna ⁊ hmōi: q̄ ſi fiāt ex
tali metu excludūt meritū. ⁊ ꝓinde eſt
ac ſi nō forent facta excipiūt̄ illa in q-
bus iprimitur caracter: vt baptiſmus
⁊ hmōi: q̄ꝛ ꝟtute caracteris aduenīēte
libera volūtate ꝯualeſcūt. ſꝫ nō alia. vt
in. c. de iudeis. xlv. di. Scd̄o ē m̄rimo
niū. vt in. c. cū locū de ſpon. Tertio do
tis ꝓmiſſio vel ſolutio. d. l. ſi mulier q̄ꝛ
ſi ꝑncipale ñ tꝫ: nec acceſſoriū. Quar-
to iuriſdictio. vñ ꝓrogatio ei⁹ ex iuſto
metu eſt nulla. l. ij. ff. de iudi. ⁊ glo. in
d. l. mulier. Itēꝫ electio p̄lati ꝑ metū fa
cta ē nulla. c. vbi piculū. §. ceterꝝ ꝺ elec.
li. vi. Quinto auctoritas tutoꝝ extorta
ꝑ metū eſt nulla. l. i. §. vlti. ff. de auc. tu.
Sexto abſolutio ab excōicatiōe. vide
ſ̄. excōicatiōe. xxix. ꝑ totū. Septio te-
ſtes teſtōrū. vñ ſi in viculis tenētur aut
ab hoſtibus nō vꝫ eoꝝ teſtimoniū. l. q
teſtō. ff. de teſta. Octauo votū: hoc veꝝ
qñ met⁹ icutit̄ ab hoīe: ſec⁹ ſi a do. Ui
de de hoc. j. votū. i. §. iij. in additione.

4 ¶ Utꝝ met⁹ iuſtus excuſet a peccato
ſꝫ. ꝙ nō a toto: ſꝫ ſolū a tāto. Nō tn̄ ēt
a tāto. ꝙ: ſi illud ē de genere pcī mor-
talis qḋ fiat veniale. c. ſacris. extra eo.

5 ¶ Utꝝ met⁹ excōicatiōis ſit iuſtus vi
de. ſ̄. excōicatiōe. xxix. §. xij.

¶ Utrum agens certū qḋ ex metu pꝛe 6
ſumat̄ ꝯſentire ex taciturnitate ſequē-
tis tp̄is. ſꝫ. glo. iuncto tex. in. c. accedēs
de ꝯuer. cōiu. ꝙ nō niſi iteruenīat alijs
quis act⁹ poſitiuus approbatiuus ꝑmi
act⁹ in. l. ij. ⁊ pe. C. eo. Et facit. c. ad id.
de ſpō. vbi ſpōſa que metu ꝯxit ſi coha
bitat viro ſpōte ꝑſumit̄ m̄rimonium.
Idēꝫ dic ſi iteruenenirēt munera ſpō
ſalitia: ⁊ hec faciūt ad multa de qbus.
vide. ſ̄. ipedimētū. x. §. viij.

Miles vt ait vegetius de re milita
ri ē q iurat ſe nō euitaturꝝ mortē
ꝑꝑ ſalutem rei pulice. nec ſufficit ꝙ ſit
electus tiro etiā ſi publicis expēſis. ſed
neceſſe ē ipꝫ in nūero militū referri. ff.
de teſta. mili. l. antepe. i. l. matricula vl̄
tabula in qua oīa noīa militū ſcribebā
tur ſm̄ Azo. ſicut alſo legit̄. ff. de albo.
ſcribē. l. i. ⁊ ij. Idē ē ſi in comitatu ꝑn
cipū retētus ꝯfeſti cingi iuſſus eſt. ff. de
teſta. mili. l. pe. Sꝫ ⁊ ſtigma. i. nota pu
blica eoꝝ brachijs debebat i figi. C. de
fabricen. l. ſtigmata. ⁊ talis miles a ſi-
gnis militarib⁹ citra. xx. annū. ſine ma
gna cauſa remitti nō poterat ſine infa
mia. ff. ex quib⁹ cau. ma. l. penul. Ho-
die vero tales milites nō iueniūtur: ſꝫ
inermes tm̄ puta clerici. extra de ſer. ſi
or. eo. libēti⁹. Talis miles hꝫ ꝑuilegiū
q̄ꝛ ſi in expeditiōe eſt in ꝯflictu belli.
vel vite piculo ꝯſtitut⁹: lꝫ ei teſtari quō
pōt ⁊ vult. C. de teſta. mi. l. q̄ꝛq̄ꝛ. Proin
de ēt ſi nullus teſtis iterſit: ſi tū ſangui
ne rutilāti: vel in vagina vel clipeo ſuo
volūtatē ſuā aut in puluere ſcripſerit: ⁊
legi poſſit: ſtabilis erit. C. de teſti. mi.
l. miles. In hoc. n. caſu nuda volūtas
ſufficit. ff. de teſta. mi. l. i. Si aūt i expe-
ditiōe ſit nō tn̄ i ꝯflictu vel vite piculo
ſed in tentorio forte vel alibi duos ſal-
tem teſtes adhibere dꝫ vt teſtetur coraꝫ
eis quē velit ſibi heredē eē: ⁊ cui liber
tatēꝫ: ⁊ cui legatū relinquere. Nec ſuffi
ceret ſi ſmonib⁹ ſimplicib⁹ ſicut plerū
q̄ꝫ fieri ſolet: diceret te hͤredēꝫ facio: aut
bona mea relinquo: qḋ ipſoꝝ militū in
tereſt. Alioqn nō difficulter iueniretur
q diceret ſe poſt mortē militis hoc au

diuiſſe: ⁊ ſic vera iudicia ſubuerterentur
ff. de teſta. mi. diu⁹ Si aũt nõ in expe-
ditiõe ſit ſed domi vel alibi iure cõi te
ſtari dꝫ. C. de teſta. mi. l. pe. ⁊ eſt ar. ꝙ
illi. clici tñ q regulariter viuũt ⁊ ſunt
circa diuinũ offĩn occupati. debeant
gaudere pͥuilegio clericali. ſ. libertatis
pſone ⁊ rerum. Hñt. n. clici pͥuilegiuꝫ
ne grauent angarijs ⁊ p angarijs. Eꝗ
aũt angarijs mun⁹ pſonale. i. pncipa-
liter alij iniunctũ ex ſua pſona. Cũ vo
angarie iungitur p dr̃ pangaria. ⁊ eſt
man⁹ qd coheret rei. i. pſtat ex re quã
qs hꝫ: ⁊ eſt munus mixtũ vt. ff. de mu.
⁊ ho. l. muneruꝫ. Ab his imunes ſunt
clerici ⁊ eorũ predia. extra de immu.
eccle. non minus

1 ¶ Utrũ miles poſſit icarcerari pro de
bito ꝯtcus vel vltime volũtatis bal. in
l. i. C. q. bo. ce. po. ꝙ nõ: ſed Bar. in. l.
miles. ff. de re iu. limitat ad debitum
cõtractum in caſtris ſolum.

Miſerabiles. perſone que dicant. R.
ſm Inn. in. c. ſignificãtibus: de of.
dele. ⁊ Panor. in. c. lꝫ. de cenſi. ꝙ ſunt
ceci ⁊ alij morbo laborãtes q pñt auxi
liũ ab eccl'ia implorare qſi nimis gra
uantur in collectis.

1 ¶ Utrũ ceci ⁊ alij morbo laborãtes p
petuo excuſent a muneribus. R. Pa.
in. d. c. lꝫ ꝙ ſic a pſonalib⁹. vt. l. vnica.
C. q. mo. ſe. excu. A realib⁹ aut muneri
bus ordiarijs ñ excuſant niſi pnceps
velit ea remittere. C. de vaca. mu. ⁊ de
mu. patri qſi p totũ. Sec⁹ ſi ſũt extra-
ordiaria: q: nõ tenent ad illa. l. vnica.
C. d ſupidic. Qñ ãt dicãt realia ordia
ria vel extraordiaria. vide. j. Mun⁹.

Miſſa Utrꝫ miſſa debeat dici ſoluꝫ
de die. R. cõiter loquẽdo dꝫ miſſa
dici in die ⁊ nõ in nocte q: hoc ſacrꝫ
ad tps gr̃e ptinet. ꝙ diẽ ſignificat. di-
es aũt indicat nõ ſolũ ab ortu ſolis ſꝫ
ẽt ex quo icipiũt oriri ſigna manifeſta
p aliquã aeris illuſtrationẽ.

2 ¶ Qua aũt hora debeãt miſſe celebra
ri. R. ſm Sco. in. iiij. di. xiij. ꝙ a princi
pio diei vſqꝫ ad nonã miſſa ꝯgrue ce-
lebrantur cõputãdo pncipiũ diei. non
ab aſcẽſu ſolis ſup orizonteꝫ noſtrũ. ſꝫ
ab illa hora: ex radijs ſolares illumiant
emiſperiũ noſtrũ qd vocat pncipium
aurore. ⁊ icipit qñ ſol eſt ſub orizonte
ad. xij. gradus. quoꝝ aſcẽſus nõ ꝯtinet
vltra ſpatiũ vni⁹ hore ⁊ qntaꝫ alteri⁹
Nõ eſt ſꝫ aſtrologos q: omni hora aſ
cendũt. xv. gradus zodiaci ſup noſtrũ
orizõtẽ Et tũc adde tres. q ſũt qnta ps
. xv. gradum. Et ſic erit hora cũ qnta
pte alteri⁹ in cõſtitutiõe aurore. ⁊ ante
ortũ ſolis licite poterit celebrari p ſpa
tium vnius hore ⁊ qntã ptem alteri⁹.
Et facit qñ tempus eſſet nebuloſũ. nec
aurora videri poſſet. Iſte eſt terminus
celebrãdi a pte ante excepta nocte na
tiuitatis. ⁊ nocte reſurrectiõis in pmi
tiua eccl'ia. Licet nũc nõ obſeruet d
ꝯſe. di. i. nocte Terminus aũt celebra-
tiõis a pte poſt. eſt hora nona. Et colli
git ex vſu eccl'ie. ⁊ iſte terminus maxĩe
attingit in dieb⁹ ieiunioꝝ.

¶ Quid aũt dicendum de illis q cele 3
brãt an̄ aurorã vel nõ eẽ meridiẽ ⁊ tñ
iã trãſiuit horã nona. R. ſꝫ Pe. d pal.
ꝙ ꝙuis ex vna pte videant accuſari.
q: ſe diſcrimini exponũt. ex alia tñ. q:
homo in talib⁹ decipit. vñ ſi deuotio
expoſcat. ⁊ alr miſſaꝫ audire ñ põt vr̃
excuſari. q: qd parũ deeſt. mihi deeſſe
vr̃. Idẽ dicit p cõicando ifirmo. ſi alr
viaticũ nõ hẽatur. vr̃ eẽ bona cã anti
cipãdi vel poſtponẽdi. Silr epĩ itine
rãtes. ante diẽ celebrare pñt. ne ipedi-
antur in via ſm arch. ſ.

¶ Quid de illis q nõdũ dictis matu 4
tinis celebrãt. R. ſm. ꝓꝓ. mortalr pec-
cãt. cũ hoc ſit ꝯ generalẽ ⁊ approbatã
ꝯſuetudineꝫ. Qui aũt celebrat anteꝙ̃
dicat primã non peccat mortaliter niſi
ſit ꝯ pceptũ vel ſtatutũ. ſiue ꝯſuetudi-
neꝫ loci ſꝫ eũdem. ꝓꝓ.

¶ Ubi de miſſa celebrari. R. ſm Ral 5
In eccleſia conſecrata vel ſaltem in al
tari conſecrato. vel ſi non ſit altare cõ
ſecratum habeatur ſaltem altare par-
uulum. i. portatile. ſ. Altare. ⁊ Conſe-
c. itio. ij. §. vi.

¶ Utrũ vno ſolo pñte vel ſine lumie 6

poſſit miſſa celebrari. ℞. ſm Hoſt. ſ3/
uis ſm illõ ꝺ ꝯſe. di. i. hoc q̃3. duo de/
beãt eẽ pñtes q ſacerdoti rñdeãt: tamẽ
vn⁹ ſufficit. Mulier ãt i miſſa miſtrare
nõ põt nec palas nec veſtes cõtingere
Sine lumine ꝓo ñ lʒ celebrare: vt i. c.
ſi. de cele. miſ. vbi preſbyter deponitur
ab officio ⁊ bñficio: q ſine igne: aqua
vel i pane fermẽtato: vel i vaſe ligneo
celebrat. vbi no. Pan. ꝙ ad depoſitio
nẽ pſbyteri nõ ſꝑ reqrit̃ dolus: ſʒ ſuffi/
cit qñq3 nimia diſipientia ⁊ craſſa ⁊
ſupina ignorantia. vt ibi.
7 ℭ Quid ſi ſacerdos celebrãs infra ca
nonẽ recolit ſe cõmiſiſſe aliqd morta/
le. ſm Rai. credo tutiorẽ viã eẽ: vt pe/
niteat ⁊ doleat ꝙ ita tacer̃ penitet. ⁊ ꝓ
ponat ꝯfiteri q̃cito habuerit oportuni
tatẽ. ⁊ ſic ꝯficiat ⁊ ſumat.
8 ℭ Utꝝ liceat vni pl'es miſſas celebra
re in die. ℞. ſm Bir. Sufficit ſemel in
die celebrare. nã valde felix ẽ que cele/
brat digne vnã. extra eo. te referẽte. ex/
cipit̃ pmo dies natalis dñi in q̃ pñt ce
brari tres miſſe. ex̃ eo. ꝯſuluiſti. Scd's
caſus ẽ neceſſitas. Si quã dicis neceſ
ſitatẽ. ℞. Bir. ſi celebrauit pmã ⁊ poſt
ea mortuꝰ eſt: vl' cã honeſtatis ſiue vti/
litatis: vt ſi dicta miſſa ſuꝑueniat aliq̃
magna pſona q̃ velit miſſam audire:
vel ꝓpter peregrinos hoſpites cõmeã
tes ⁊ ifirmos. extra. eo. c. i. ⁊ .ij. ⁊ forte
ꝓpter neceſſitatẽ nuptiaꝝ vbi tps la/
beret̃. Jtẽ ꝓpter raritatẽ pſbyterorũ.
vel ꝑꝑ paupertatẽ eccl'iaꝝ: qñ qs p̃t du
abus cõmẽdatis eccl'ijs deſeruire. Jtẽ
ꝑꝑ duas miſſas ꝓpas q̃ qñq3 occurrũt
extra eo. cũ creatura. ⁊ q̃tum ad hoc
nũq3 l; niſi vbi extiterit carẽtia alteri⁹
ſacerdotis. Nota tñ ꝙ qñ pſbyter d3
aliã miſſã celebrare nõ d3 vinũ ꝑfuſio
nis ſumere: ſeu nõ d3 man⁹ vino ꝑfun
dere in pma: q2 illud celebrationẽ aliã
ipediret. extra eo. ex pte.
9 ℭ Quid ſi omittat̃ aliqd de hiis q̃ ad
ritũ celebrationis ptinẽt. ℞. ſm omnes
Theo. qlibet omittẽs aliqd tale: puta
tps obitũ altare: veſtes ⁊ hmõi: nihilo
min⁹ ꝯſecrat ſi ẽ ordinat⁹. ⁊ adſit intẽ

tio ⁊ debita materia ⁊ forma. Sʒ gra
uiſſime peccat ſi ſcienter hoc faciat. ⁊
iõ Ri. i. iiij. di. xiij. dicit ꝙ ſine veſtimẽti
bñdictis nõ d3 qs celebrare: al's graui
ter peccat ſi ſcienter hoc faciat.
ℭ Que aũt ſint iſte veſtes. ino. in li. 10
de officio miſſe. dicit ꝙ ſex ſũt idumẽta
v3 amit⁹. alba. cigulũ. ſtola. manipul⁹
⁊ planeta. Jn m'tis tñ locis ſoleuit cõ
ſuetudo vt cigulũ nõ bñdicat̃. Rõna/
bili⁹ tñ eſſ3 ipm bñdici. Calciamẽta ẽt
ſacerdotũ ipãlẽ hñt ſignificationẽ: nec
tñ ſotulares bñdicũt̃. De calciamẽtis
tñ nullus tex. repit̃ in iure. Sʒ hoc h3
generalis ꝯſuetudo. Et ſi in hoc ſeruã
da eſt ꝯſuetudo. vbi ergo ꝯſuetũ ẽ por
tare calciamẽta q̃ vulgari modo bo/
tas appellamus: hmõi deferentes vi/
dentur excuſari.
ℭ An aũt celebrãs ſine veſtib⁹ bñdi 11
ctis ſit irregularis. ℞. ſm Ri. vbi. ſ. ꝙ
ſiue hoc faciat ſcienter ſiue ignorãter
nõ ẽ irregl'aris: q2 h̃ ñ inuenit̃ iure cau
tũ. tñ ſciẽter celebrãs vl' ignorãtia craſ
ſa grauiter peccat vt dictũ ẽ. ⁊ ſ3 Arc.
ſ. ſiqs celebraret ſine miſſali vl' ſaltẽ ſi
ne libro vbi ñ eſſ3 miſſa: peccaret mor
taliter. etiã ſi oĩa hẽret in memoria: ⁊
hoc ꝑꝑ periculũ obliuionis.
ℭ Utrũ hymn⁹ angelic⁹ dẽat cantari. 12
qñ miſſa de ſpũ ſctõ vel de ꝟgine cele
brat̃. ℞. ex priuilegio. Alex. iiij. qd' inci
pit. Paſſi grauiora. lʒ in miſſis. ſ. ſ. et
btẽ vir. dictu3 hymnũ dicere: ⁊ eoꝝ ſe
quẽtias. nõ ſolũ in miſſis ſolẽnib⁹ ſed
ẽt pruatis: lʒ ẽt dicere ꝓprias pfatiões
in miſſis de cruce ⁊ hmõi.
ℭ Utrũ qlibet teneat̃ audire miſſam 13
℞. ſm Hoſt. die dñico qlibet tenet̃ au
dire miſſa3 ex pcepto: ⁊ totã. ita ꝙ ac
cipiat bñdictione3 ſacerdotis. de ꝯſe.
di. i. miſſas. ⁊ c. ſe. ⁊ c. oẽs fideles. niſi
excuſent̃ magna neceſſitate. ⁊ nõ ſolũ
oẽs fideles tã laic q̃3 clerici tenent̃ au
dire miſſam dieb⁹ dñicis. verũ ẽt alijs
dieb⁹ feſtiuis ex pcepto eccl'ie. ratio ẽ
q2 vbi eſt eadẽ ratio: ibi d3 eẽ ide3 ius
Rõ aũt quare fuit hoc ſtatutũ. ſ. ꝺ au
ditu miſſe. videtur fuiſſe. vt ſaltẽ i hoc

modico tp̄e vacet diuinis. Sʒ ſi alia
de cā̄ fuerūt addita alia feſta ad dies
dn̄icos ſb̄ p̄cepto: niſi vt vacet diuinis
ergo vr̄ ꝙ iſte modꝰ determinatꝰ per
eccliam in vacā̄do diuinis die dn̄ico
ꝑ auditionē miſſe dʒ extē̄di ēt ad alia
feſta. Alijs aūt tp̄ibꝰ nullus ēt religio
ſus vel clicus tenet audire miſſam de
p̄cepto. Nec ob. c. ſolet de ꝯſe. di. j. qđ
vr̄ velle ꝙ in q̄dragesima qs nō dicat
ieiunare niſi audita miſſa ⁊c. q₂ dico
ꝙ illđ caplīm loqt̄ de ꝯſilio. vel ſi ē p̄
ceptū: abrogatū ē ꝑ ꝯ̄riā cōſuetudinē.

14 ¶ Utrū qs teneat audire miſſā ꝓpā
diei: puta miſſam dn̄ice in aduētu in
lxx. ⁊ h̄mōi. R̄. Arc. f. ꝙ nō tenet qs ex
neceſſitate ad ꝓpā miſſaʒ. q₂ nec. d. c.
miſſas. h̄ dicit. ſʒ indiſtincte loqt̄: ſed
audire dʒ ꝓpā ex ꝯgruitate. ⁊ ſm̄ hā̄c
ꝯgruentiā loqt̄. c. i. extra eo. Neqʒ eniʒ
mulıercule vel idiote ſcirēt diſcernere
ſi ē miſſa ꝓp̄ia vel alia: ⁊ nimis one
roſū eēt ꝙ vnuſqſqʒ dēret interrogare
ſi eſſet miſſa ꝓp̄ia vel alia. Et in mul
tis eccl̄ijs eadē die occurrūt plēs miſ
ſe dicē̄de: vt puta de octaua alicuꝰ ſcti
⁊ de dn̄ica q̄ occurrit.

15 ¶ Utrū āt ſit neceſſariū ſenſiʒ ⁊ diſti
cte audire v̄ba miſſe. Dubiuʒ facit: q₂
decī̄. c. miſſas. dicit ꝙ dēat audire ⁊c.
R̄. Arch. f. ꝙ nō ē neceſſe. nā tūc ſeq̄re
tur hoc icōuenīēs. ꝙ q̄ audirēt miſſā
ab his q̄ ſubmiſſe dicūt: cū multitudo
ppl̄i adeſſet ſi remoti eēnt nō iplerēt
p̄ceptū. Silr̄ qui ſurdi ſūt: vel hebeteʒ
auditū h̄nt nō iplerēt p̄ceptū. Intētio
ergo ecclie in illo d̄creto ē ꝙ p̄ſens ſit
in miſſa ⁊ vacet. Si ēt intelligens eſt:
dignū ⁊ iuſtū ē vt itē̄dat ⁊ conet̄ itel
ligere q̄ dicuntur in miſſa.

16. ¶ An aūt peccet qs audiendo miſſā
a notorio fornicatore. vide. s̄. Clericus
tertio. §. ij.

17 ¶ Quid aūt d̄ eo q̄ dimittit aliquā ꝑ
tē miſſe. puta itroitū. R̄. Archi. f. Qđ
modicū ē ꝓ nihilo reputat̄. Secꝰ aūt
ſi dimitteret notabilē ꝑtē puta mediā:
vl̄ tertiā ꝑtē. Seruitores aūt miſſe ſeu
miniſtri q̄ diſcurrūt hincinde ꝓ his q̄
expediūt vt in miſſis ſolēnibꝰ ꝓ thūre
vino ⁊ h̄mōi. Intelligē̄di ſūt miſſe ad
eſſe pro illo tempore.

¶ Sʒ q̄ dicē̄da ē neceſſitas q̄ excuſet 18
ab auditiōe miſſe. R̄. Arch. f. a trā̄ſgreſ
ſione huius p̄cepti excuſat neceſſitas.
vn̄ infirmi q̄ nō pn̄t ſine p̄iculo exire
ad audiē̄dū excuſant̄. Idem in his q̄
ſuiūt illis. Silr̄ h̄ntes puulos: q̄s nō
pn̄t ꝯgruēter dimittere ſine p̄iculo ar.
extra d̄ reg. iur. ꝙ n̄ ē ſilr̄ qui aliqđ ar
duū ⁊ iuſtū negociū haberēt facere ⁊
audiē̄do miſſā ipedirent̄: vidētur excu
ſari. Officiales q̄ rōe officij nō pn̄t exi
re: vt caſtellani ⁊ alij ſeruiētes dn̄is vi
dent̄ excuſari. Dn̄i ēt ⁊ ꝯſiliari qui tp̄e
miſſe ſuꝑ vrgētibꝰ cauſis occupati ſūt
videntur excuſari. puelle nubiles q̄. ſ.
volūt nubere: vidēt̄ excuſari ſi eaꝝ pa
rētes nō ꝑmittūt ignorā̄tes tale p̄ce
ptū: vel faciētes qđ in ſe ē vt vadā̄t. n̄
eni eſſʒ decēs vt ſole irēt parētes āt in
ducē̄di ſūt ad mittē̄dū. ſi aūt nolunt:
excuſantes ⁊ allegā̄tes ꝯſuetudineʒ in
ꝯ̄riū: q₂ ſic ſolēt ſtare q̄ſi clauſe in do
mo ob honeſtatē. vr̄ tollerandū. ar. de
ꝯſue. c. ſi. niſi parentes ad choreas. Et
h̄mōi mitterēt eas: q₂ tūc nō excuſarē
tur: vel q̄n ꝑmittunt eas morari i vijs
vel ad feneſtras vt videāt̄. Uidue diu
ſtā̄tes rōne veduitatis: vt q̄ſi ꝓ hono
re mariti nō vident̄ bn̄ poſſe excuſari
di. viij. ꝯſuetudo. niſi forte ꝑ breue tp̄s
vt vnīꝰ ebdomede vel mēſis. ꝯiugate
q̄ nō pn̄t ſine magno ſcā̄dalo virorū:
q₂. ſ. cū hoc nō pn̄t ita bn̄ p̄pare neceſ
ſarie familie. videntur poſſe excuſari.
xxxiij. q. v. noluit. Secꝰ ſi mariti face
rent ſtudioſe ad ipediē̄dū eas a bono
Patroni tn̄ ⁊ patrone dn̄t ſic ordina
re iuxta poſſe de famulis ⁊ famulabꝰ
ſuis vt audiant miſſaʒ in feſtis. vn̄ di
cit Pe. de palu. ꝙ ab hoc p̄cepto non
ſuı pluſqʒ dn̄i imo ſeruꝰ ⁊ ancilla: ita
debēt vacare ⁊ qeſcere deo ſicut dn̄i.
Tenent̄ ēt filios iducere ad hoc. tenē
tur etiā oēs audire miſſam qui habēt
vſum rōnis ſm̄ Pe. de palu. qđ intelli
ge q̄n ſciunt vel ſcire cōmode poſſūt.

hec Archi.f. itinerãtes etiã ſm Arch.
f.nõ excuſant ab hoc ꝑcepto ſi cõmo
de audire pñt: alˀs ſecus. puta aliquis
eſt in ſocietate alioꝝ q nolũt expecta-
re miſſam ⁊ ſine ſocietate illa nõ põt
bñ iter facere vel qꝛ ignorat viã: vl̃ qꝛ
difficilis ⁊ ꝑiculoſa. vl̃ qꝛ nõ ẽ tuta a
latronibus. vl̃ qꝛ ab illis hꝫ expenſas.
⁊ hmõi excuſat̃ ab auditiõe miſſe ſm
eũ. vide tñ ad ꝑdicta qđ no. Ri. ãgli.
in quolibꝫ ⁊ Aſteñ. lib. iiij. vbi diſtin
guũt ꝙ ſclaribˀ nõ audire miſſam in
dñica aliqñ eſt pctm̃ mortale: aliqñ
veniale aliqñ nullũ. Tũc enĩ ẽ pctm̃
mortale qñ qs omittit ex ɔtẽptu vero
vel interpretatiuo. Uoco aũt cõtẽptũ
iterpretatiuũ qñ ſine cã legittima miſ
ſam nõ audire i diebˀ dñicis aſſueſcit
Cãm aũt legitimã voco qñ corꝑali in
firmitate detinet̃: vl̃ inimicoꝝ timore
vel ex aliquo alio ſili qđ ꝑ rectũ iudiciũ
excuſatio legitima debeat reputari: et
talis nõ audiẽs miſſam ex ɔtẽptu ve-
ro vel interꝑtatiuo ab epõ dꝫ ɔfundi.
d.c. miſſas. ⁊ ẽt peccat mortalr̃: qđ pꝫ
qꝛ talis dꝫ excõicari. de ɔſe. di. i. q dic.
Tũc aũt eſt pctm̃ veniale cũ omittit:
nõ ex cã legittima: ſed ex aliqua mẽtis
ĩfirmitate: ſicut ex aliq̃ paſſione: vl̃ ex
aliq̃ pigritia. ſi tñ ad hoc nõ fuerit aſ-
ſuetˀ tunc aũt nullũ ẽ pctm̃ cũ omittit
ex aliq̃ cã lrĩa. Et ex ꝑdictis pꝫ qđ ſit
dicẽdũ de illis pauꝑculis mulierib⁹ q̃
aliqñ ñ hñt veſtes aut velamina: aut
alia neceſſaria ad corꝑis tegumẽtũ: tñ
ob pauꝑtatẽ: tñ qꝛ maritˀ ea ipignora
uit vel hmõi: q̃ ſi irẽt ad eccliam ſine
ɔſuetis veſtibˀ: deriderent̃ ab alijs: h̊
dico in locis vbi mulieres aſſuete ſũt
portare veſtes ⁊ hmõi. tales videntur
excuſari a peccato mortali. Idẽ dic in
ſimilibus caſibus.

19 ¶ An aũt sclares teneãt̃ audire miſ-
ſã diebˀ dñicis in eccl̃ijs ſuis parochi
alibˀ: qꝛ de diebˀ ꝑuatis ñ ẽ dubitatio
qñ qlibet vbiq3 poſſit audire miſſã. Rñ.
pa. i. c. vt dñicis. de parochijs dicit ꝙ
aut qs hoc facit ex ɔtẽptu ꝓprij ꝑſbyte
ri ſine cã lrĩa ⁊ tũc peccat. qꝛ venit ɔ̃
ꝑceptũ ſuꝑiorꝫ. ⁊ ipe ſacerdos q admit
tit pochianũ alienũ ſupradicto cãu: cõ
mittit quodãmõ ⁊ rapinã. Si tñ ex cã
lrĩa ɔtẽneret ꝓpũ ſacerdotẽ: puta qꝛ ẽ
notoriˀ fornicator vel ꝑciſus ab eccl̃ia
tũc nõ peccaret. qꝛ hoc caſu non cadit
ꝓpe ɔtemptˀ. ſꝫ iure auctoritate facit.
Aut deſerit ꝓpriũ pſbyteꝝ ſine ɔtẽptu
⁊ tunc nõ peccat ꝑ hoc tex. in. d. c. vt
dñicis. q ponderat ɔtẽptũ. Sꝫ hodie
videmˀ cõiter ppl'ꝫ ɔfluere ad eccl̃ias
fratrũ mẽdicãtiũ derelicto ꝓpo pſby-
tero. Et credo ꝙ ſi hoc faciũt bono ze
lo nõ peccãt: puta qꝛ deuotiˀ ibi cele-
brat̃. Itẽ qꝛ audiũt ibi ꝑdicationẽ. ⁊ i
mediate añ vl̃ poſt audiũt miſſã. Qui
dã ẽt ñ irrõnabilr̃ dicũt ꝙ. d. c. vt dñi
cis. nihil ipis pochianis ꝑcipit. ſꝫ ſolũ
ipis pſbyteris. ibi enĩ dr̃ vt dñicis vel
feſtiuis diebˀ pſbyteri añq3 celebrent
plebẽ iterrogẽt ſi alterˀ pochianˀ in ec
cleſia ſit. q ꝓpo ɔtẽpto preſbytero ibi
miſſã velit audire quẽ ſi iuenerit: ſtati
ab eccl̃ia abijciat. h ibi. Manifeſtũ ẽ
aũt ꝙ ibi nihil ꝑcipit̃ laicis pochiãis
ſꝫ ſolũ pſbyterꝫ ⁊ ñ alijs pſbyterꝫ niſi
pochialibˀ. nã alij pſbyteri q nõ ſunt
pochiales ſiue ſint ſclares ſiue regula
res: qñ volũt celebrare in ſuis eccl̃ijs
nõ opꝫ ꝙ iterrogẽt plebẽ: cũ tales ꝑſup
ponant̃ ñ hẽre plebẽ. nec oꝫ ꝙ faciant
illã diſtictionẽ ſi alterˀ pochianus ibi
ſit cũ oẽs ſibi exñtes alterˀ pochiani
ſint. nec ꝑcipit̃ eis ꝙ nõ pulſent cãpa-
nas. aut ꝙ claudãt portas eccl̃ie qñ vo
lũt celebrare ne aliqs itret. nec ꝑcipit̃
eis ꝙ ñ celebrẽt. aut dicant officia niſi
certis horis añq3 oẽs pochiales ⁊ ca
thedrales eccl̃ie ɔpleuiſſẽt officia. aut
miſſas. Sicut a ꝑncipio dictoꝝ ordinũ
ꝑlati ſclares faciebãt. ꝙ eccl̃ia ꝓhibuit
⁊ ɔ̃ria ꝑcepit. q̃ qdẽ ꝓhibẽdo ⁊ ɔ̃ria
ꝑcipiẽdo: qđ aliđ ſignat niſi ꝙ ex cer
ta ſcia vult ꝙ poſſint ad libitũ ire ad
q̃ſcũq3 eccl̃ias voluerit vbi cõmodius
⁊ deuotiˀ poſſint audire diuina: ⁊ da
to ꝙ. d. decre. vt dñicis. ɔtineret prece
ptum ipis pochianis eſt tñ ꝑ ɔ̃riã con
ſuetudinẽ generaliſſimã ⁊ vbilibet ab

rogata:cui optie abrogare pōt:maxie
q: nūq̄ fuit nec ē.morib⁹ vtētium ap
probata. Et quā ꝯſuetudinē papa ſit.
tollerat. ⁊ totus mundus obſeruat.

20 ¶ An aūt fratrib⁹ minoꝛib⁹ liceat ce
lebꝛare in domibus ſeclarium vel ali
bi:cū.altari viatico hoc ē poꝛtatili.ꝶ.
ꝙ ſic ꝑ tex.i.c.in his.ꝺ priuil. q dicit:
vbicūq̄ qꝺ ē ꝟbū gnale. Caueāt tñ ce
lebꝛare extra loca eoꝝ:niſi exñte neceſ
ſitate:ꝓꝑ ſcādala q̄ eueniūt cū dioceſa
nis ⁊ ſacerdotib⁹ pochialib⁹. ⁊ mlto
tiēs q̄ dioceſanos ē excōicatio ſinoda
lis:lꝫ eos ñ abſtrigat. Idē p̄uilegium
hñt fratres p̄dicatoꝛes.vt no.gl.i.c.ſi.
de p̄ui.li.vi. De hac materia vide.ſ.
altare .i. ꝶ.⁊ Cōſecratio.ij.§.vi.

21, ¶ Utrū miſſa de vno ſctō ꝓ defūcto
tm̄ ei ꝓficiat ſicut ſi diceret de moꝛtu
is.ꝶ.dir.li.i.ſm ho.ꝙ ſic.⁊ ecōuerſo.
⁊ ꝯſueuit dicere.d.Ugo.car. ꝙ ipe ce
lebꝛando ꝓ dña nr̄a ſciebat celebꝛare
defunctis ⁊ ecōuerſo.

22 ¶ Sꝫ nūqd tm̄ valet miſſa dicta pro
pluribꝰ cuilibet eoꝝ:quātū valꝫ ſi dice
ret ꝓ quolꝫ eoꝝ ſingulariter.dr̄.refert
q̄ſdā dicere ꝙ ſic.de ꝯſe.di.v.nō medi
ocriter. Et ē hoc ſpāle in ſacris.p.ſ.ſ.q
nō dat ad mēſuram. Et hoc ē veꝝ ſm
hoſt. ꝺ pſalmis ⁊ miſſis q̄ gnaliter cā
tant ꝓ oib⁹:lꝫ ꝓ aliqb⁹ ſpāliter videāt
dici. Et iō nō valet ei min⁹ q̄ ſi ſpāli
ter ꝓ quolibet eoꝝ cantarent.ſꝫ ñ ſic
vr̄ de elemoſynis ⁊ ieiunijs.⁊ ꝑcibus
ſiue oꝛōnibus q̄ alios nō tāgūt:q: nō
ꝓſunt moꝛtuis niſi eis ꝓ qb⁹ fiūt ſpā
liter. Alij vero dicūt ꝙ hoc ē veꝝ ſi ꝓ
oibus equaliter dicatur. ſꝫ ſi plus itui
tur vnius dr̄ lꝫ ꝓ oib⁹ dicat ſm eos
ꝓficit ei ꝓ quo ſpālius intendit.⁊ hec
eſt vera ſentētia ſm theo. Non ob.d.
c.nō mediocriter. q: loquitur in caſu
illo.ſ.quantū ad meritū celebrātis. cū
illaritate mentis nō minus valet miſ
ſa dicta ꝓ vno quā ſi ꝓ quolibet dice
retur cū anxietate. Idem Io.⁊ Arch.
in.d.c.nō mediocriter. Huius opi.ex
preſſe eſt ſco. in quolibet vbi q̄rit. an
ſacerdos q ꝓmiſit dicere.xxx. miſſas
beati gre.x.ꝑſonis ſeꝑatim: ſatiſfaciat
dicendo ſolum.x.an vero teneatur di
cere pro quolibet iſtoꝝ.x. qb⁹ ꝓmiſit
xxx.⁊ ſi dicat ſolū.xxx.ꝓ oibus.x.tene
atur.ad reſtitutionē ⁊ ſatiſfactionē ⁊
ſupplementū oim aliarū. Reſpondet
ꝙ meritū miſſe in tres ꝑtes diſtingui
tur. Una attribuitur xp̄o.alia eccleſie.
tertia vero ſacerdoti. Pꝛimas duas ꝑ
tes.ſ.xp̄i ⁊ eccl̄ie ſacerdos celebꝛans ñ
pōt diſpēſare:ſꝫ ſolū tertiā ſuā. ⁊ ideo
ſi illud ꝑticulare meritum qꝺ eſt ſibi
attributū ſcꝫ dictā tertiā ꝑtē attribuit
alicui determinate ꝑſone:illud meritū
nō poſſet alicui alteri attribuere. Qꝺ
clariſſime demonſtratur. Nā lꝫ in tali
ſacramēto ſit meritū infinitū:tñ meri
tū ipi ſacerdoti ꝑticipatū ⁊ cōicatū rō
ne talis celebꝛatiōis ē finitū terminatū
⁊ limitatū:q: ſi diceretur cōtrariū ſcꝫ
ꝙ meritū ipſius ſacrdotis eēt ifinitū
ſequeretur hoc abſurdū.ꝙ ex vnica ce
lebꝛatione quis poſſet liberare oēs ani
mas q̄ ſūt in purgatoꝛio qꝺ eſt hereti
cū ꝓbatur hoc clariſſime. Nā ſꝫ theo.
⁊ canoniſtas i.c.qꝺ aūt.ꝺ pe.⁊ remiſ.
lꝫ pctō moꝛtali debeatur pena eterna
tñ ꝑ ꝯtritionē illa pena eterna cōmu
tatur in tꝑalem ⁊ limitatā. ergo pena
que debetur pro quolibꝫ peccato moꝛ
tali eſt finita:ergo ⁊.c.pctōꝝ.⁊.M. ⁊
x.M.⁊ ſic multiplicando pena ſemꝑ
erit finita.nā ſm philoſophos ex mul
tis finitis ⁊ limitatis nunq̄ fiet infini
tum. Si ergo pena que debetur vni
exiſtēti in purgatoꝛio q̄ntacūq̄ ⁊ q̄tcū
q̄ hēbat peccata eſt finita. ergo pena
que debetur oibus exiſtētib⁹ in purga
toꝛio ſimul ꝓ oib⁹.ſuis pctīs erit fini
ta ⁊ limitata eadē rōne qua prius. q:
finita nunq̄ faciūt infinitū. Et ex alia
ꝑte meritū vnius miſſe eſt infinitū qꝺ
intendis cōmunicare omnibus exiſtē
tibus in purgatoꝛio.ſed infinituꝫ exce
dit finitum ergo per vnicā miſſaꝫ oēs
Anime liberabuntur etiaꝫ ſi eſſent in
centuplo plures q̄ ſint cum etiā tunc
eēnt finite anime ⁊ finita pena. ⁊ om
nia alia finita. ergo ſequitur cōcluſio

nr̄a: ꝙ eſſet hereticum dicere Dicamꝰ ergo Sicut eſt rei veritas ꝙ meritum miſſe cōicatū ipſi ſacerdoti ē finitū ⁊ limitatū: ſꝫ ſm philoſophū oē finitū ꝑ ablationē ptiū ⁊ cōicationē alteri factā: ſēꝑ reddit̄ minus ⁊ i tm̄ poſſꝫ minus ꝙ ad nihilū redigeret: ergo ſic dicēdū i ꝓpoſito ſcꝫ ꝙ celebrāti ⁊ cōitāti partē ſui meriti alicui: minꝰ remāet ꝙ̄ tota ſūma. ⁊ ſi totū meritū vni cōicat. aliꝰ nihil hꝫ. Idē tꝫ pan. poſt Jo. an. ⁊ cal. i. c. fr̄ternitatē. ꝙ̄ ſepul. vbi cōcludit ꝙ ſi ꝯſiderāt̄ ſuffragia reſpectu ſatiſfactōis tūc magis ꝓſūt his ꝓ qbꝰ ſpāliter fiūt: ꝙ̄ ſi gnāliter. rō qꝛ hn̄t efficatiā finitā. ⁊ ex diuina iſtitutione diſtribuit̄ iter illos ꝓ qbus fiūt. g̃ tāto minꝰ opantur. quāto ꝓ plibus fiūt. h̄ pa. idē tho. ⁊ pe. i. q̄rto qꝛ cū ſuffragiū ſit virtutꝭ finite. ⁊ diuidet̄ ꝑ itētionem faciētꝭ q̄ voluerit. valet ei ꝓ q̄ fit quantū ad liberationē a pena. tm̄ quātū ad ꝯgratulationē ⁊ ad iteriorē ꝯſolatiōeꝫ ſꝫ ꝙ vnꝰ in caritate exiſtens de bōis alteriꝰ gaudet. ſic valet oībꝰ exiſtētibꝰ in caritate. ⁊ plꝰ ei q ē in maiori caritate. Et hec ſnīa ē cōis ſm Nico. ꝙ̄ auſino. Idē aſten. ⁊ ꝑ p̄dcā ſoluit̄ qd. nū qd ſuffragia facta ꝓ multis. equal̄r ꝓſint ſinglis. pe. ⁊ tho. dicūt ꝙ ſi valoꝛ. ſuffragioꝝ ꝯſiderat̄ ſm qd valꝫ ex virtute caritatꝭ. ſic tm̄ ꝓſunt ſingulis. ac ſi ꝓ vno tm̄ fierēt. ſi āt ꝯſiderat̄ valoꝛ ſuffragioꝝ i quātū ſūt q̄dā ſatiſfactiones ꝑ itētione faciētꝭ trāſlate i moꝛtuos. ſic magis valēt ei ꝓ q̄ ſpāl̄r fiūt. ſic. n. effectꝰ ſuffragioꝝ. diuidit̄ diuīa iuſticia iter eos ꝓ qbꝰ fiūt. q̄re ꝯcludūt quidā ꝙ ſi qs ſacerdos ꝓmiſiſſet ꝙ̄ſeruire vni capelle. ⁊ quotidie ibi celebraret. ꝙ tal̄ ñ poſſet dicere miſſas beati Gre. ꝓ aliq̄ alio. ⁊ ſic ñ poſſꝫ acceptare aliq̄s miſſas. ad dicēdū nec trinitatis nec crucis ⁊c. hoc pꝫ ꝑ p̄dcā. ⁊ idē dicēdū ꝙ̄ qbuſcūqꝫ alijs ſacerdotibus tā ſclarībꝰ ꝙ̄ religioſis. ꝙ ſi ꝓmiſſerūt dicer̄. xxx. miſſas ꝓ vno. tales miſſas ñ pñt approꝑiar̄ alteri. al's tenent̄ ad reſtōnē ſꝫ Sco. iō cautella ē vt ſacerdos nō ꝓmittat in ſpāli alicui. Sꝫ poterit dicere. nos rogabimꝰ deū ꝓ te. vl̄ ꝓ illo ꝺ̄fūcto. i. xxx. miſſis. vl̄. M. ⁊ ſic ꝓmitēdo plibꝰ ꝑſōis poterit ſatiſfacer̄. imo tot quot ꝓmiſit. vnū tm̄ ē qd poſſꝫ excuſar̄ hōi ſacerdotes ꝓmittendo plibꝰ dicē. xxx. miſ. ſ. ꝯſuetudo oiuꝫ ſacerdotū. q idifferēt̄ acceptāt pl'a trigeſſima ſit ⁊ ſimil̄ dicūt. at oibꝰ ꝓmittūt ꝙ dicēt. xxx. miſ. ⁊ ſclares ſciūt hāc ꝯſuetudinē foꝛe iter religioſos ⁊ alios ſacerdotes. ⁊ ſic vñr eē ꝯtēti ꝙ i triginta miſſis oꝛet̄ ꝓ eis aut ꝺ̄fūctis eoꝛum. Si tm̄ eēt aliquis ſecularis q expꝛeſſe diceret. volo. xxx. miſſas ꝓ me ⁊ nolo vt acceptetis alias miſſas in eis. vel hmōi vt multos vidi. tunc dico ꝙ ē neceſſe. aut nō acceptare. aut acceptādo velis nolis dicē ꝓ eo dūtaxat. lꝫ tm̄ in oībꝰ miſſis q̄ſtūcūqꝫ appꝛopⁱatis rogare deū ꝓ toto mūdo ⁊ deuotis ⁊ viuis ⁊ defūctꝭ dūmō nō appꝛopent̄ eis. hac ēt opi. tenet archi. ſ. ⁊ io. de. capi.

¶ Utrū pp miſſā peculiarē: vt de aliq̄ ſctō. vel aliā dēat qs dimittē qn audiat miſſā ꝓpā illius diei: Miſſa peculiaris idē ē qd miſſa ſpālis de aliq̄ ſctō: q̄ſi ſpālis ſicut peculiū alicui. Rꝫ. ſꝫ. hꝰ: Si dies habꝫ pꝛopꝛiam miſſā: quā ⁊ quis al's audire tnr̄ nō dꝫ dimitti pp aliā extra eo. ij. Sed qd q̄dā laicoꝝ oi die volūt miſſā de trinitate vel ꝙ̄ ſctō Michaele ⁊ hmōi. nō debēt hoc facē niſi in ſuis diebus. vt in. d. c. ij. Et ibi pꝫ ꝙ tā ꝓuiuis ꝙ̄ moꝛtuis vtilioꝛ miſſa q̄ pōt dici ē miſſa de die. ⁊ ꝙ ēt in diebꝰ ꝓfeſtis. i. ferialibꝰ pp miſſas peculiares ſeu votiuas: ſeu ēt moꝛtuoꝝ: ñ debet derogari miſſe de die. Hoc intelligunt doc. q̄ñ in eccleſia nō eſſet niſi vnus ſacerdos. Si eni eſſent plures bene poſſet vnus dicere miſſaꝫ occurrentē: ⁊ alius ob deuotionem dicere miſſam peculiarem. 23

Monachus. Utrū poſſit fieri canonicus ſecularis. Rꝫ. ſm hoſt. ꝙ nō Quia non eſt arandum cum boue ⁊ aſino: nec homines diuerſe pꝛofeſſiones dñt ſic eſſe ſimul de elect. cū cãis

2 ¶ Utrū poſſit fieri canonic⁹ regl'aris ℞.ſm Tho.ſa ſe.q.clxxxix.vtraq₃ reli gio.ſ.canonicoꝝ regulariū ꝛ mōacho rū ordinaī ad opera vite ꝯtēplatiue: i ter q̄ ꝑcipue ſunt ea q̄ agūtur in diuis miniſterijs:ad q̄ ordinatur directe or do canonicoꝝ regulariū qbus ꝑ ſe cō petit ꝙ ſint clerici religioſi ſ₃ religiōi monachoꝝ nō ꝑ ſe cōpetit ꝙ ſint clici vt.xvi.q.i.alia cā.ꝛ iō ꝗ̄uis ordo mo nachoꝝ ſit artior] obſeruātie:tn̄ ſi mo nachi eēnt laici liceret eis tranſire ad ordinē canonicoꝝ regulariū: n̄ āt ecō uerſo.xix.q.iij.mādam⁹ S₃ ſi mōachi ſint clici ſacris miniſterijs obſequētes hn̄t id qđ ē canonicoꝝ regulariū: cū maiori artitudine ꝛ iō licitū erit trāſi ſire ꝟ ordine canonicoꝝ regulariū ad ordie monachoꝝ:petita tn̄ lnia ſupio ris:ꝛ n̄ ecōuerſo .xix.q.iij. ſtatuimus

3 ¶ Utrū liceat mōacho hr̄e locū in di uerſis monaſterijs.℞. nullo mō licet de reli.do.c.ſi.

4 ¶ Utꝝ monacho vel religioſo poſſit cōmitti regimen ecclie ſecularis pro chialis.℞. Pa.i.c.ꝙ dei timorem. de ſta.mo.ꝑ tex.illū dicit ꝙ ſic:ſed debet habere ſociū ſui ordinis ſi cōmode fi eri pōt. Pa.tn̄ hoc declarat.i.c.mona chi.extra eo dicēs.ꝙ monahus nō d₃ conſtitui ſine ſocio ſui ordis in ecclia pochiali qn̄ ecclia pochial' ē ſubiecta mōaſterio ita ꝙ iſte n̄ ꝺſinit eē obediē tiari⁹ mōaſterij. ſec⁹ ſi religioſ⁹ ꝓmo uerēt tāq̄₃ qlibet clicus ſecularis ad ec cleſiā pochialē. nā tūc cū deſinat eſſe monachus monaſterij:nullā habebit amplius cōnexionē cū primo mona ſterio.vide ad ꝑdicta qđ no. ꝑ Car. ꝛ doc.in cle.i.ꝟ elec.vbi dr̄ ꝙ ecclia non curata nō pōt ſibi cōmitti:ſed de cura ta diſtingūt ꝙ duplex eſt cura quedā ꝓprie:vt cura ꝗ̄ h₃ ecclia parochia lis circa ſuos pochianos:ꝛ de hac oēs concordant ꝙ monachus ad illā pōt eligi. Alia ꝟo eſt iꝓprie:vt cura quā h₃ prelatus ecclie collegiate in illos de collegio . ꝛ de hac glo.ibi dubitat . ꝛ dicit hoc indigē declaratione.pau. tn̄ dicit ꝙ ēt ad hāc pōt aſſumi:q₃ n̄ pōt talis plat⁹ nō hēre curam ſui collegij. Car.ēt t₃ hāc opi.dicēs cōiter teneri ꝙ in diſtincte ꝑ diſpēſationem epi poſſit monach⁹ ꝑfici ecclie curate ēt n̄ hn̄ti aliā curā niſi collegiū qđ t₃ Jo.cal. ꝛ Fe.de ſe. Intelige ꝙ eps poſſit diſpen ſare de ecclijs.q̄ pleno iure ad mona chos nō ꝑtiēt:hoc tn̄ cū cōſēſu abbat] ꝛ ſic itellige.xvi.q.i.ꝑ totū. In ecclijs aūt q̄ ad monachos ꝑtinēt mero iure ſufficit ſola auctoritas abbatis ꝛ ꝯuēt⁹ xvi.q.ij.viſis.vl' ēt ſolius abbat] ſi ad ipm ꝑtinet ecclie ꝓuiſio. Addo tn̄ ꝙ notat pa.i.d.c.ꝙ dei timorē ꝙ regula res pn̄t ꝓmoueri ad ecclias ſclares cu ratas ꝑncipal'r ꝑꝑ offin̄ ꝑdicādi. ꝛ ſic ꝓpter bonū curie. ex q̄ infertur ꝙ ſi re ligioſus n̄ ē ad iſta apt⁹ nō pōt licite ꝓ moueri. Et ꝑ maiori declaratione ꝑdi ctoꝝ q̄rit pa.vbi.ſ.an ꝑdcā hēant locū ꝟ iur̄ cōi.an ꝟo ex diſpēſatōe:puta ꝙ tā canonicus regularis:ꝗ̄₃ monachus de iure cōi ſuadēte neceſſitate vel vtili tate poſſint promoueri ad ecclias ſecu lares curatas.qdā₃ tenēt.ꝙ de iur̄ cōi pn̄t ꝓmoueri:ſ₃ dn̄t hēre ſociū. Alij ꝯ dicētes ꝙ ex diſpēſatione. Pa.āt diſti guit ꝙ aut q̄rit̄ nūqd regl'ares poſſint ꝓmoueri ad dignitatē epalē:Et ſic h₃ oēs ꝓmoueri pn̄t.ſ.de iure cōi.tex. eſt i.c.vnico.xviij.q.i.ꝛ i.d.cle.i.ꝛ apti⁹ p₃ in.c.ſi religioſus.ꝛ.c.q̄rūdā.de elec.li. vi.nā ibi.eligūt̄ ꝑ cāonicos i epos. Si n.n̄ eēnt hiles ꝟ iure: n̄ eligerēt:ſ₃ po ſtularēt.vt in.c.ſi.de poſtu.p:e. Un̄ ēt abbas nō obſtāte viculo dignitatis.ꝑt eligi i ep̄₃.vt i.c.ſi abbatē.de ele.li.vi. Et hoc ꝯcedit̄ ꝑꝑ excellētiā epal' digni tati].nā ꝛ eps appellat̄ r̄ligioſus.vt.i.c. ex multa ꝟ voto.aut loquntur ꝟ ecclia i iferiori: ꝛ tūc aut eccla ē collegiata aut nō . Prio cāu aut q̄rit̄ de ꝓmotione ad cāonicatū.vl' ad aliō bn̄ficium ſim plex ipſi⁹ ecclie collegiate: ꝛ tūc ꝓmo ueri.nō pn̄t vt i.c.ſup eo.ꝟ regl'a.adeo ꝙ ēt eps diſpēſare nō pt,h₃ cal.vt reli gioſus ſit canonicus in ecclia ſeculari. Nā hoc caſu ceſſat ꝓuilegiū cure. rōe

cuius ꝑmittitur ꝓmotio ad eccliā ſcła
rē. vt i.d.c.qđ dei timorē. Hoc itellige
niſi ecclia cathedralis eēt irregularis.
nā tūc mōachus vni⁹ mōaſterij ꝑt ꝓ
moueri.vt ſit cāonicus in ecclia cathe
drali.ꝛ largo mō mōachi i tali ecclia
pn̄t appellari cāonici. Aut querit nū
qđ poſſint ꝓmoueri ad ipſā dignitatē
ecclie collegiate:puta vt ſit ꝑpoſitus
Hoſt.tꝫ qđ ñ pōt fieri ſine diſpēſatōe
niſi pp neceſſitatē cure. Alij tenēt op
poſitū. q: ſicut pōt ꝓmoueri i epm in
ecclia ſeculari.ita ꝛ i ꝑpoſitū i eccleſia
collegiata eadē rōne. Et Pa. tꝫ hanc
opi.cū nō repiat hoc iur ꝓhibitū.naꝫ
eadē rō ē in epo.cū epſ faciat vnū cor
pus cū canonicis ſuis Itē rō cure ꝛ ꝑ
dicatiōis militat i hoc cāu⁹ vt i.d.c.qđ
dei timorē. Si aūt loqmur de ecclia
nō collegiata.aut ē nō curata ꝛ nō ꝑt
religioſus eā obtinere:q: ceſſat rō cur
Aut ē curata: ꝛ cōiter tenet ꝙ de iure
cōi poſſit promoueri:lꝫ dñi ꝺ ro.tene
ant contrarium.

5 ¶ Utruꝫ huiuſmodi monachus qui
factus ē rector alicui⁹ eccleſie ſecular]
teneatur ad ſtatuta ſui ordinis.℞.ſm
Hoſti.ſi tal' eccleſia pleno iure ꝑtinet
ad monachos:prefat⁹ monach⁹ in ea
remāet ſubiect⁹ abbati.ꝛ ſeruabit oia
ſicut pri⁹ ꝑter tria.ſ.ieiuniū:ſilentiū ꝛ
vigilias q̄ ꝯmode ſeruari nō pn̄t i ec
clia ſeculari.ſi vero ecclia ñ ꝑtinet ad
mōachos:ſꝫ ad epꝫ tūc mōachus iſti
tutus a tribus ſubſtātialib⁹ ñ abſoluit
ſimpliciter. Nā ꝛ ꝯtinētiā ſeruar tenet
ſi obediētia abbatis abſoluit qdē:ſed
ipio epi ſubijcit. q ꝺ cetero erit abbas
ſuus tpalia diſpēſabit ratōe ꝯmiſſe ad
miniſtratōis.ꝛ ſi habet ſociū mona-
chū:nō excuſat ab eſu carniū.d.c.qđ
dei.niſi ſit ifirmus ꝺ cōſe.di.v.carneꝫ
vl' niſi impante epo ꝗ abbas ſu⁹ ē. Si
autē ſociū nō habet.pōt ſe his cū qb⁹
viuit ꝯformare.xli.di.qſquis.ex ꝺ ſta.
mo.recolētes in omni tñ caſu habitū
ꝺferre dꝫ nec debet temerarie dimit-
tere:al's excōmūicat⁹ eēt.de q̄ vide .ſ.
Excōicatōe.xvi.ḡ.v.quo ꝟo ad offi-
ciuꝫ monach⁹ factus curatus abſoluit
ab offō mōachali:q: dꝫ ſe cōformare
officio clericoꝝ ſeculariū.d.c qſquis .

¶ An ꝟo rligioſ⁹ poſſit ꝓmoueri ad 6
eccleſiā ſclarēi caſib⁹ ꝑmiſſis ſine lnia
ſui abbatis.℞. Pa.i.d.c.qđ dei. dicit
ꝙ nō vt hēti.c.ſi religioſus de elec.li.
vi. Immo nec i papā vt no.gl.in.c.qꝫ
ſit.xviij.q.ij ſi āt abbas ñ vlt ꝯſētire:
ꝛ vtilitas ſeu neceſſitas ſuggerit tē ꝑt
ꝯpelli ad ꝯſētiendū ſꝫ doc.pp bonuꝫ
publicū.ꝛ hec facit.ad.q.qtidiana ſta
tuto cauet.vt puella mior.xxv.ānis ñ
poſſit ſe maritar ſine ꝯſēſu duoꝝ agna
toꝝ Puella elegit ſibi ſpōſū cōdignū
ſed agnati ſine cā legitia nolunt cōſen
tire.certe per ꝑdicta pn̄t cōpelli per
ſuperiorē ad cōſentiendū.vel' ipſe ſu-
perior dabit lniam contrahēdi. Et h
idē tꝫ Bar.i.l.ſi cū dotē.ff.ſo.ma.

¶ Utrū ex contractu monachi oblige 7
tur abbas vel monaſteriū.℞.ſꝫ Inn.
ſi monacho cōmiſſa ē adminiſtratio
abbas ꝛ conuentus tm̄ obligantur
quātū adminiſtratio ſe extēdit. ſi ꝟo
non habet adminiſtrationem obliga
tur monachus.ſed non tenetur ſolue
re q: non habet vnđe.

¶ Sed quid de obligationibus ſeu ꝓ 8
miſſionib⁹ ab aliquo factis monacho
vel abbati.nūqđ acqrunt monaſterio.
℞.ſm Inn.ꝛ Ho.ex ꝯctibus initis cū
monacho vel abbate obligat quis mo
naſterio q: pōt mōachus mōaſterio
actionē acqrere.non tñ pōt obligare
monaſteriuꝫ. Unde ꝗuis abbas.ſiue
monaſteriū poſſit agere.ñ tamē tene
tur reſpondere niſi de eo qđ ad ipſuꝫ
pertinet. Et lꝫ omnis cōtractus prohi
bitus ſit monacho niſi imperante ab
bate. vt.i.q.i.non dicatis. Hoc intelli
gitur inquantum Monaſterium ob
ligaretur.ſꝫ obligatio alterius ad mo
naſterium pōt:per monachum acqui
ri.ſimiliter ꝛ poſſeſſio etiam per mo
chum fugitiuam monaſterio acquiri
tur.ff.de acqui.poſ.l.i.

¶ Quid de rebus abbatis monacho. 9
℞.ſꝫ Inn.ꝛ Hoſt. Si res erant mōa

ſterij vel etiã alterius ꝛ mõaſteriũ ad
reſtitutionez tenebatur.tũc aget mõa
ſterium.Si vero nõ erant eiꝰ. nec de
eis tenebat monaſteriũ:tũc agit ille q
dñs ẽ rex:ita tñ ꝙ ſi tales res erãt de
poſite apud monachũ:ꝛ abbas videt
eas ſbtrahi:ꝛ facile eſſet abbati eas li
berare Satis credit Jnn. ꝙ abbas te
neat depoſiti inſolidũ ꝓpter dolũ.ſed
ſi nõ vidit:nec ꝓhibere potuit.ñ tene
tur ẽt ſi monachꝰ eas abſtuliſſet: qꝛ
nõ eſt obligatus ex eiꝰ maleficio.vt in
§.ſe dicitur.
10 ℂ Quid de maleficio cõmiſſo ꝑ mõa
chũ vel abbatẽ.℞.ſm Jnn.ꝛ Ho.nõ
tenet monaſteriũ.qꝛ delictũ ꝑſone ꝛc.
niſi quãtũ ad mõaſteriũ ꝑueniſſet. ꝛ
in eius vtilitatem verſum fuiſſet.
11 ℂ Quid ãt ſi quis ꝓfitetur ea ↄditõe
vt poſſit retinere bõa ſua.Et quid de
relicto facto monacho ea ↄditione.vt
nihil acquiratur mõaſterio. Uide dif
fuſe.s̃.abbas.§.xij.ꝛ.an tale pactuz in
ducat proprietatez ipſi monacho.vi-
de.s̃.impedimentum.iiij.§.xv.

Monialis. Jn mõaſterijs mõi aliis
nõ mẽdicantiũ nõ dñt recipi niſi
quot poſſunt de ꝓuẽtibus mõaſterijs
abſq; pẽuria ſuſtẽtari aliter nulla eẽt
receptio ex̃ de ſta.regu.ꝑiculoſo.li.vi.
1 ℂ Oẽs moniales debẽt manere ſb ꝑ
petua clauſura moaſterij.niſi ꝓ tali ꝛ
tãto morbo ꝙ nõ poſſet cũ alijs abſq;
graui periculo ſine ſcãdalo morari.d.
c.periculoſo.de hac mã vide.s̃. excõi
catione.xxvi.§.ij.

Munus quodam dicitur mere ꝑſo
nale.quoddã dr̃ reale ſeu pr̃imoni
ale.q̃ddã dr̃ mixtũ.Mere ꝑſonale dr̃
tũc qñ explicãt labore corporali ſolu z
ſine ſũptu vel detrimẽto rex ꝓparuz
l.ſi.i ꝓn.ff.de mu.ꝛ ho.Realia v̇o ſiue
pr̃imõialia dñr tũc ꝓprie qñ cũ ſũptu
ꝓprio ſiũt ab alijs.mixta v̇o.ſ.ꝑſon a
lia ꝛ pr̃imõialia ſeu realia dñr qñ cuz
labore corꝑali a nobis explicãt ꝛ cuz
ſumptu nr̃o vt colligitũ in dicta lege.ſi
§.patrimoniorum.
1 ℂ Qñ dicãt ꝑſata mũera ſiue ꝑſõa-
lia ſiue realia ordiaria.℞.ꝙ ordiaria
ſũt qñ hñt certã ꝛ ordiatã ꝑſtatiõz vl
aliq̃z legez vel ſtatutũ ſeu ↄſuetudinẽ
lõgã vt.ff.de vaca.ꝛ excu.mu.l.i hono
ribus.§.q muneris publici.
ℂ Qñ dicãt extraordiaria.℞.qñ nõ 2
ꝑ legẽ vl ſtatutũ vl ↄſuetudinẽ iponũ
tur ſz ſm volũtatẽ dñoꝝ ſm Bart. ꝛ
pz i.l.vnica.C.de vaca.pu.mu.vñ per
accidẽs iſta imponuntur.
ℂ Aliqñ iſta mũera dicũtur idicta:vt 3
qñ pꝛiceps iponit ꝑ legẽ aliqđ munꝰ
vl ꝑ ſtatutũ qđ a pꝛicipio erat extraor
dinariũ.ſz nũc efficitur ordinariũ.
ℂ Aliqñ dñr ſuꝑindicta:vt qñ.s̃.ordi 4
nariũ aliqd imponitur ꝑꝑ neceſſitatẽ
occurẽtẽ facit.l.vnica.C.de ſuꝑindic.
de hac mã vide.s̃.Miles pꝛio rñſo.

Mutuum eſt quod de meo ſit tuũ
ff.ſi cer.pe.l.ij.
ℂ Jn quibus aũt ↄſiſtat ꝓpꝛie mutuũ 1
vide.j.vſura.i.§.vij.
ℂ Uerũ dare mutuũ petẽti ſit de ꝑce 2
pto vid.s̃.eccła pꝛio.§.i.Et dic vt ibi
ſz Ri.i.iiij.di.xv.ar.ij.q.ij.aliter dicat
Bic.n.ꝙ ſi homo hz aliqd qđ nõ ſit
neceſſariũ ſubſtẽtatiõi ſue nãe:nec il-
loꝝ qbꝰ tñr ꝓuidere.ſicẽ ſũt vxor: filij
ſerui.ancille.pꝛ ꝛ hmõi:ꝛ ſit tanta ne
ceſſitas ꝙ immineãt ſigna ꝓbabilia
extreme neceſſitatis i pauꝑe.tũc tenetur
de ꝑcepto.Si v̇o hz aliqd ſuꝑfluũ ñ
ſolũ ſubſtẽtatiõi nãe:ſz ẽt ↄuenientie
ſui ſtatꝰ tñr de illo facere elemoſynã
ẽt ſi ñ iuenirẽtur tales q eẽnt i neceſſi
tate ꝑdicta.Et ſi plures occurrerẽt.q
bus oibꝰ ñ poſſet ſubuenire. tñr cete-
ris paribꝰ illi q magis idiget. ſi v̇o
nõ hz vltra ↄueniẽtiã ſui ſtatꝰ.nec eſt
qui ſit in extrema neceſſitate non tñr
de ꝑcepto.hec Ri.ſz iſta opi. ẽ nimis
rigida ꝛ q̃ſi oẽs potẽtes ꝛ diuites eẽnt
i ſtatu dãnatiõis.Et vix inuẽiret ↄfeſ
ſor q poſſet ſaluari i audiẽdo tales in
cõfeſſiõe.Et iđ alia opi. poita in.d.c.
elemoſyna.§.i.ẽ tenẽda. q̃ꝫ tenẽt tho.
Pa.ꝛ Ni.de lira.

Naufragiũ dr̃ nauis fractõ.ex q̃ ple
rũq; ſbmerſio rex ꝛ corpoꝝ ↄtigit